

01

Jørn Qviller

COIN med kinesiske særtrekk?

Kinas bekjempelse av
ekstremisme, separatisme og terrorisme

INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER

Kongens gate 4, 0152 Oslo, Norge

Institutt for forsvarsstudier (IFS) er en del av Forsvares høyskole (FHS). Som faglig uavhengig høyskole utøver FHS sin virksomhet i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, pedagogiske og etiske prinsipper (jf. Lov om universiteter og høyskoler § 1-5).

Direktør: Professor Sven G. Holtsmark

Oslo Files on Defence and Security tar sikte på å være et fleksibelt forum for studier innenfor instituttets arbeidsområder. Alle synspunkter, vurderinger og konklusjoner som fremkommer i denne publikasjonen, står for forfatteren(e)s egen regning.

Redaktør: Anna Therese Klingstedt

NORWEGIAN INSTITUTE FOR DEFENCE STUDIES (IFS)

kongens gate 4, 0152 Oslo, Norway

The Norwegian Institute for Defence Studies (IFS) is a part of the Norwegian Defence University College (FHS). As an independent university college, FHS conducts its professional activities in accordance with recognised scientific, pedagogical and ethical principles (pursuant to the Act pertaining to Universities and University Colleges, section 1-5).

Director: Professor Sven G. Holtsmark

Oslo Files on Defence and Security aims to provide a flexible forum for studies within the fields of activity of the Norwegian Institute for Defence Studies. All views, assessments and conclusions which appear in this publication are the author's own.

Editor: Anna Therese Klingstedt

Jørn Qviller

COIN med kinesiske særtrekk?

Kinas bekjempelse av
ekstremisme, separatisme og terrorisme

FORFATTEREN

Jørn Qviller (f. 1972) er major i Hæren og ansatt i Brigade Nord. Han har erfaring fra Kosovo og Afghanistan på taktisk nivå og fra et utall operative stillinger i Hæren og Forsvaret for øvrig. Qviller har sin utdannelse fra Hærens Krigsskole 1995–97 og 2001–03 og Forsvarets Stabskole 2011–13, hvor han også har skrevet oppgaver om kinesisk militærutvikling og militærteori. Han har mastergrad i militære studier ved Forsvarets Høyskole fra 2013. Qviller har gjennom utdanning, trening og erfaringer i internasjonale operasjoner opparbeidet seg en betydelig kompetanse på opprørsbekjempelse.

ENGLISH SUMMARY

In this study, Qviller examines China's response to internal disaffection and turmoil and asks what China can bring to the table as a partner in international operations.

China's response to extremism, separatism and terrorism (EST) is formulated by the political authorities who take a long-term view. The involvement of the security forces is secondary to the political effort, and the government attempts to address the underlying causes of discontent by gradually relaxing restrictions on freedom of expression and stimulating economic growth. The government's use of force foments discontent, however, and weakens the effect of the social and economic reforms.

Insofar as China is also a global player, it would be logical to expect the country to augment its engagement and cooperation- including military cooperation - with the international community in the years ahead. Qviller therefore compares the Chinese approach to Western principles of counterinsurgency (COIN), and asks where they compare and where they diverge.

To exemplify his thesis, Qviller examines action taken by the Chinese authorities in the troubled province of Xinjiang, and shows the Chinese government's method of working through regional organisations such as the Shanghai group to prevent the internationalisation of what it views as domestic issues.

As China's global role grows, it is particularly apt to explore the perspective it will bring to bear in international counterinsurgency operations. While China's approach is similar in many respects to classical Western thought, it has less in common with current counterinsurgency thinking within NATO.

INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER Norwegian Institute for Defence Studies

ISSN 1504-6753

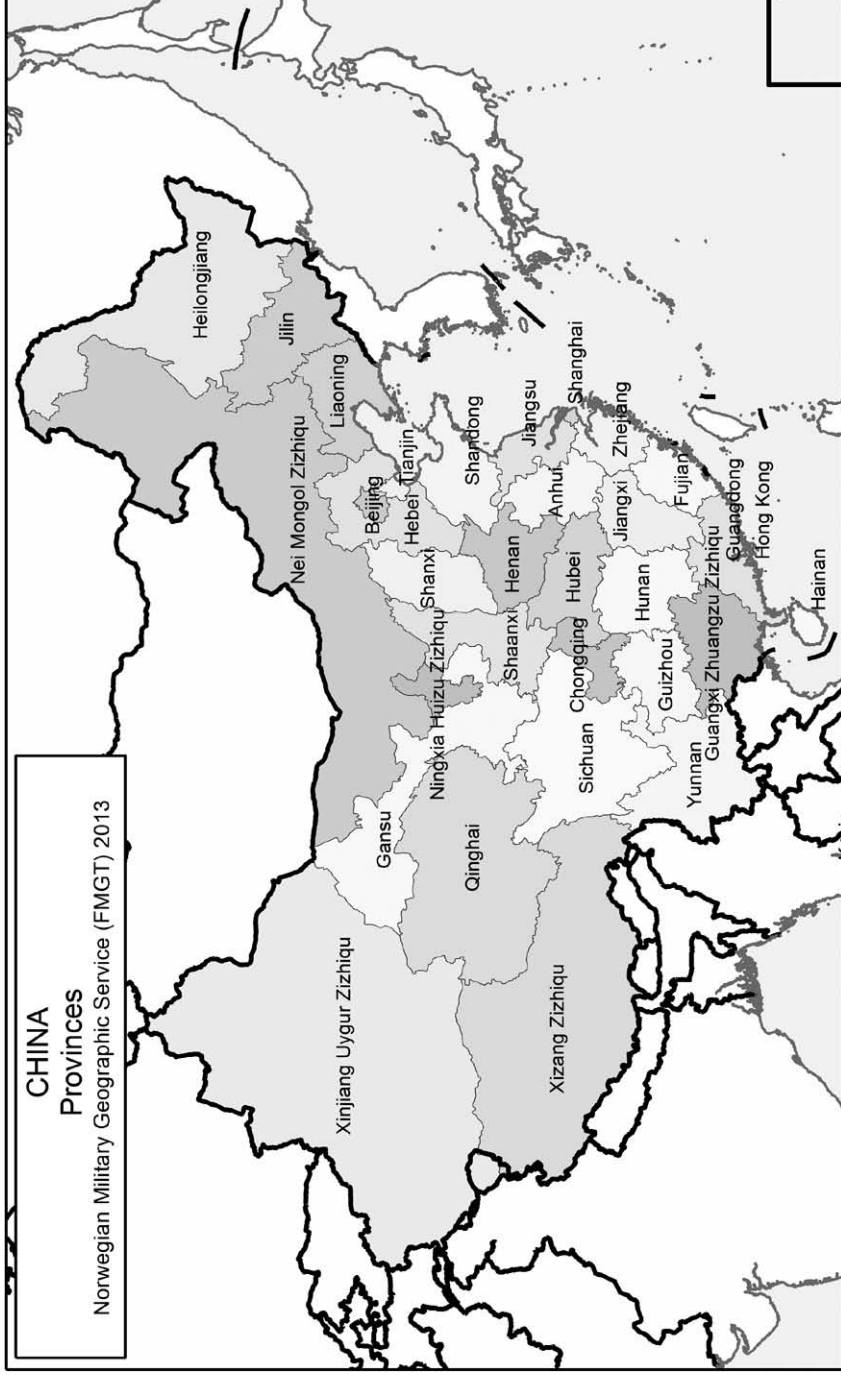
© Norwegian Institute for Defence Studies info@ifs.mil.no – ifs.forsvaret.no

INNHOLD	
FORKORTELSER	4
KART	6
INNLEDNING	7
KONFLIKTEN I XINJIANG	8
SHANGHAI-GRUPPEN (SCO)	9
STUDIENS OPPBYGGING	9
HVA ER ET OPPRØR?	11
OPPRØR IFØLGE NATO	11
IDEOLOGISKE OG RELIGIØSE OPPRØR	13
OPPRØR I DAG	14
KRITIKK AV KLASSISK OPPRØRSBEKJEMPELSE	15
KLASSISK COIN OG PRINSIPPER FOR OPPRØRSBEKJEMPELSE	15
DAGENS KINESISKE DOKTRINE	20
BEKJEMPELSE AV OPPRØR I KINA	25
SIKKERHETSSTYRKENE	25
EKSTREMISME, SEPARATISME OG TERRORISME, OG MOTTILTAK FRA KINA	27
KINESISK DOKTRINÆR TILNÆRMING	30
BEKJEMPELSE AV OPPRØR I XINJIANG	35
HISTORIEN BAK	36
SIKKERHETSITUASJONEN I XINJIANG	41
KINAS POLITIKK 1997–2013	46
KINESISK TILNÆRMING I XINJIANG SAMMENLIGNET MED NATOS COIN-PRINSIPP	48
KINAS REGIONALE STRATEGI	55
BAKGRUNN FOR OPPRETTELSEN AV SCO	55
SCO SOM VERKTØY FOR Å BEKJEMPE EST I KINA	56
KINAS BRUK AV SCO	62
KINESISK OPPRØRSBEKJEMPELSE	67
NOTER	71
LITTERATURLISTE	72

FORKORTELSER

COIN	opprørsbekjempelse/counter insurgency
CT	antiterror/counter terrorism
EST	ekstremisme, separatisme og terrorisme
ETIM	Øst-Turkestans islamske bevegelse/East Turkistan Islamic Movement
ETLO	Øst-Turkestans frigjøringsorganisasjon/East Turkistan Liberation Organisation
IJU	Den islamske jihad union/Islamic Jihad Union
IMU	Usbekistans islamske bevegelse/Islamic Movement of Uzbekistan
MOOTW	militære oppdrag annet enn krig/Military Operations Other Than War
PAP	Folkets væpnede politi/People's Armed Police
PLA	Folkets frigjøringshær/People's Liberation Army
RCTS	Regional Counter-Terrorism Structure
SCO	Shanghai-gruppen/Shanghai Cooperation Organisation
TIP	Turkestans islamske parti/Turkistan Islamic Party
UPP	Det uiguriske folkepartiet/Uyghur People's Party
WUC	Den uiguriske verdenskongressen/World Uyghur Congress
XPCC	Produksjons- og konstruksjonskorpset i Xinjiang/Xinjiang Production Construction Corps (Bingtuan)
XUAR	Xinjiang-Uigur autonome region

KART OVER KINAS PROVINSER

Innledning

I dag er Kina en global aktør i langt større grad enn for bare 10–15 år siden. Landet engasjerer seg derfor i økende grad militært internasjonalt, og deltar i FN-operasjoner og andre militære oppdrag annet enn krig (MOOTW), som anti-piratvirksomhet i Adenbukta. Selv om ikke-innblanding i andre lands indre anliggende er et styrende element i kinesisk utenrikspolitikk, kan vi ikke utelukke at Kina i takt med sitt økte internasjonale engasjement vil ta del i militære stabiliseringsoperasjoner eller opprørsbekjempelse (på engelsk counter insurgency eller COIN) utenfor Kina, og da særlig i Afrika og Midt-Østen. Hvilke erfaringer, normer og tradisjoner vil Kina i så fall bringe med inn i internasjonale operasjoner? For å kunne svare på dette spørsmålet, har jeg sett nærmere på hvordan kinesiske myndigheter definerer og håndterer intern ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST). Hva har kinesisk tilnærming til felles med vestlig COIN, og hva skiller dem fra hverandre?

Gjengangeren i vestlig litteratur om COIN er vestlige lands erfaringer i kolonitiden, avkoloniseringstiden og nylige erfaringer fra Irak og Afghanistan. Andre kulturers erfaringer er relativt lite vektlagt – også de fra Kina. Det er gjort enkelte studier av kinesisk tilnærming i Tibet og Xinjiang, men svært lite som ser på den helhetlige, nasjonale tilnærmingen.

Kjernen i vestlig COIN-tilnærming er at man bekjemper opprør ved å håndtere underliggende årsaker. Alle statens virkemidler tas i bruk, og det er langsiktige og klare politiske målsetninger. Dette blir kalt vestlig klassisk COIN-teori (klassisk COIN). Mange av dagens tanker om opprør har bakgrunn fra Kina og Mao Zedongs teoretiske verk.¹ *On protracted warfare* (Mao 1966) og *On guerilla warfare* (Mao 2000) er begge bøker som er lest, og sannsynligvis anvendt, av opprørere og opprørsbekjempere verden over. De danner grunnlag for de fleste diskusjoner om moderne opprørsbekjempelse. For å skape et bedre bilde av hvordan disse tilnærmingene skiller seg fra vestlig COIN-teori, har jeg sammenlignet kinesisk tilnærming til EST med Natos doktrine AJP 3.4.4. Dagens vestlige COIN-teori og AJP 3.4.4 handler først og fremst om å støtte andre staters COIN-

operasjoner, mens den kinesiske tilnærmingen til EST er innrettet primært for interne forhold. Det er også vesentlige kulturforskjeller mellom Kina og Nato-land, særlig i spørsmålet om hva som er politisk akseptabel framferd. Det er god grunn til å tro at Kina ville tilpasse sin tilnærming hvis landet skulle delta i internasjonale operasjoner. Likevel er det viktig for samarbeidsklimaet om eventuelle framtidige partnere lærer mer om bakgrunnen til Kinas doktrinære tankesett.

Generelt kan man si at en doktrine er institusjonaliserte antakelser om hva som virker i krig og militære operasjoner, gjerne beskrevet i offisielle dokumenter (Høiback 2012b, 382). Det kan se ut som at Kina ikke publiserer doktriner som man gjør i Vesten, og heller ikke har noen nedskrevet doktrine for å bekjempe EST. Dennis Blasko hevder at Kinas doktriner likevel kommer til uttrykk gjennom uttalelser i media og gjennom forskjellige publikasjoner (Blasko 2012, 255). Man kan derfor identifisere kinesisk doktrine i forskjellige publikasjoner fra myndighetene, uttalelser i media, og hvordan myndighetene handler når situasjoner oppstår.

KONFLIKTEN I XINJIANG

Kina har 55 offisielle minoritetsgrupper og mange forskjellige trosretninger. Flere av minoritetsgruppene er kritiske til myndighetenes behandling av dem og ønsker større grad av autonomi, og enkelte minoritetsrepresentanter ønsker løsrivelse fra Kina. Konflikten i Tibet er den mest kjente, og medlemmer av den tibetanske diasporaen i India har drevet kampanje i Vesten gjennom flere tiår for å få oppmerksomhet om sin kamp for selvstendighet. En annen, men mindre kjent konflikt, finner sted i Xinjiang, som i likhet med Tibet har status som autonom region. Xinjiang ligger nordvest i Kina og er Kinas desidert største provins, med et areal som er dobbelt så stort som Tyrkias. Provinsen grenser til åtte land, deriblant Russland, Afghanistan, India og Pakistan. Det har Kinas største testområde for atomvåpen og viktige gass- og oljeforekomster (Shichor 2004, 146). Provinsen er multietnisk, med et stort antall av Kinas offisielle minoritetsgrupper representert, hvor uigurene i flere århundrer har utgjort den største folkegruppen.

Etter en lengre periode uten politisk og militær kontroll over området etablerte det kinesiske Qing-dynastiet igjen kontroll i 1884, og ga da området status som provinsen Xinjiang (navnet betyr 'ny grense'). Den nye han-kinesiske kontrollen utløste flere opprør fordi uigurene følte at deres muslimske tro og kulturelle identitet var truet (Gunaratna, Acharya og Pengxin 2010, 2).

I nyere tid har konflikten ført til en rekke voldelige hendelser, som i provinshovedstaden Urumqi i 2009, Kashgar/Kashi (i de vestlige deler av provinsen) i 2011 og Yecheng (Nord-vest for Kashgar) i 2012 (Godbole og Goud 2012). I 2013 var det en rekke voldelige hendelser i provinsen (24. april, 26. juni, 17. november og 15. desember) og på Den himmelske freds plass i Beijing (28. oktober 2013). Myndighetene hevder at hendelsene er relatert til ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST) forårsaket av etniske uigurer. Kina omtaler trusselen fra regimekritiske grupper, blant annet fra minoritetsgrupper som

uigurer og tibetanere, som ekstremister, separatister og terrorister, eller *de tre onde krefter* (*the three evil forces*) (Kinas regjering 2002; Blasko 2012, 80).

For Kina er stabilitet svært viktig. Den gjør økonomisk vekst mulig og gir kommunistpartiet og myndighetene legitimitet i egen befolkning (Kinas regjering 2011b, 3). Den lokale kampen mot myndighetene i Tibet og Xinjiang oppfattes som en trussel, både mot stabiliteten i Kina for øvrig og mot legitimiteten til de sentrale myndighetene (van der Putten 2007, 36). Kina gir derfor bekjempelse av EST og regimekritiske grupper høy prioritet.

SHANGHAI-GRUPPEN (SCO)

Det bor en betydelig uigur-diaspora i Sentral-Asia, særlig Usbekistan og Tadsjikistan, som påvirker sikkerhetssituasjon i Xinjiang og som operer delvis utenfor kinesiske myndigheters kontroll. I tillegg finnes det opprørs- og terrorgrupper, som Øst-Turkestans islamske bevegelse (ETIM), som har samarbeid med regionale og internasjonale terroristorganisasjoner som Al Qaida og Usbekistans islamske bevegelse (IMU) (Gunaratna, Acharya og Wang 2010, 5). For å bedre kontrollen over den regionale situasjonen tok Kina initiativ til opprettelsen av Shanghai Five på midten av 90-tallet som senere endret navn til Shanghai Cooperation Organisation (SCO) i 2001. På norsk går organisasjonen under navnet Shanghai-gruppen. SCO består av Kina, Russland, Usbekistan, Tadsjikistans, Kasakhstan og Kirgisistan og er viktig for Kinas innsats for å bedre grenseforholdene og stabilisere sikkerhetssituasjon i Xinjiang (SCO 2009a).

STUDIENS OPPBYGGING

For bedre å forstå kinesisk bekjempelse av EST ser jeg både på generelle trekk ved opprør og mer spesielt hvordan Kina velger å håndtere dem. Jeg bruker noen prinsipper fra Natos COIN-doktrine for å ha en referanse i analysen av kinesisk tilnærming til EST. De munner ut i tre perspektiver:

1. Myndighetenes beskrivelse av sin tilnærming *nasjonalt* (også kalt doktrinær tilnærming). Hva sies om bekjempelse av EST i eksisterende doktriner, strategidokument, Folkets frigjøringshær-utgivelser, regjering meldinger og media?²
2. Hvordan de faktisk gjør dette *lokalt* i Xinjiang.
3. Hvordan kinesiske myndigheter arbeider *regionalt/internasjonalt* gjennom SCO og bilaterale avtaler med SCO-medlemsland.

For å se på lokale og regionale tiltak har jeg hovedsakelig brukt tidligere forskning, regjering meldinger og media. Jeg har delt inn tiltakene i myke og harde virkemidler, basert på Rudelson og Jankowiacks (2004) vurdering av kinesiske myndigheters tilnærming i Xinjiang.³

I kapittel to ser jeg på ulike forståelser av opprør, COIN og doktrine. Tredje kapittel handler om Kinas tilnærming til bekjempelse av ekstremisme, separatisme og terrorisme nasjonalt, og i kapitlene fire og fem diskuterer jeg Kinas politikk mot EST ved hjelp av erfaringene fra Xinjiang og regionalt samarbeid gjennom Shanghai-gruppen. I det siste kapitlet ser jeg på Kinas COIN-tilnærming i sin helhet og vurderer likheter og ulikheter med Natos COIN-doktrine.

Den kinesiske håndteringen av uroen i Xinjiang er lite omtalt i internasjonale media og har noen mulige unike sider. For eksempel spiller den sivil-militære prosjektet/organisasjonen Produksjons- og konstruksjonskorpset i Xinjiang (Bingtuan) en aktiv rolle. Et annet viktig moment er at myndighetene satser på å isolere opprøret ved blant annet å ta kontroll over religionsutøvelsen.

Jeg har lagt vekt på perioden etter 1997, etter opptøyene i Yining. I perioden etter 1997 virker myndighetenes tilnærming å ha vært mer konsistent enn tidlig på 1990-tallet, særlig i bruken av styrker fra Folkets frigjøringshær (PLA). Opptøyene i Yining i 1997 var masseprotester over flere dager, med krav om religiøs frihet og løsrivelse. PLA ble til slutt satt inn for å få kontroll over situasjonen, noe som resulterte i mange drepte. Etter 1997 ble også myndighetenes innsats intensivert lokalt i Xinjiang og regionalt i SCO.

Jeg har ikke lagt vekt på å gi et entydig svar på om det er opprør i Xinjiang eller andre deler av Kina, men jeg belyser omfanget av uroen og volden som myndighetene betegner som alvorlig og en trussel mot stabilitet i Kina. Det er myndighetenes nasjonale strategi for bekjempelse av EST og implementeringen på provinsnivå som er sentral. Av den grunn vier jeg mest oppmerksomhet til sikkerhetsstyrkene, sivil-militære organisasjoner, og politiske aktører på lokalt, regionalt, og nasjonalt nivå. Sikkerhetsstyrkene avgrenser jeg til landstyrkene i Folkets frigjøringshær (PLA), Folkets væpnede politi (PAP) og sivile politistyrker (det sivile politiet kaller jeg heretter bare politi). Politiske motiver, strategi og vilje danner kontekst, men det har vært viktigere for meg å gå i dybden med militærteori, -strategi og -doktrine.

Jeg mangler kinesisk språkkompetanse og innsikt i kinesisk kultur og tankesett, og har hatt vansker med å finne litteratur som ikke er påvirket av det amerikanske akademiske miljøet. Det kan derfor være skjevheter i framstillingen. Kinas voksende betydning internasjonalt gjør det likevel viktig å forstå landets strategiske tenkning, så mens vi venter på mer bredde i Kina-kompetansen, bruker jeg de kildene jeg har til rådighet.

Hva er et opprør?

For å forstå opprørsbekjempelse (COIN) må man forstå opprør. Helt grunnleggende er opprør og opprørsbekjempelse en annen form for krigføring enn tradisjonell krig. Av den grunn omtales konflikter knyttet til opprør gjerne som lavintensitetskonflikt, asymmetrisk krig eller irregulær krigføring. Hva slags opprør det er, vil ha mye å si for hvilken COIN-tilnærming man velger. Et opprør kan ha mange kryssende konfliktlinjer, noe som kan gjøre det vanskelig å forstå konfliktens dynamikk og underliggende årsak. En effektiv strategi for opprørsbekjempelse må derfor ofte omfatte mange metoder for krigføring. Det er et vell av begreper som beskriver opprør, men de er ofte avhengig av den politiske konteksten, altså om man vil betegne opprøret som legitimt eller ikke. Samme konflikt kan derfor omtales som alt fra geriljakrig, revolusjon og frihetskamp til terrorisme – alt etter hvilken part som beskriver den.

I tilfellet Kinas bekjempelse av EST bruker jeg hovedsakelig begrepene opprør og terrorisme om konflikten, siden jeg primært tar utgangspunkt i kinesiske myndigheters vurdering og valg av reaksjonsform. Kina skiller i liten grad mellom terrorbekjempelse og opprørsbekjempelse, men jeg gjør likevel for klarhetens skyld rede for den teoretiske forskjellen mellom begrepene.

OPPRØR IFØLGE NATO

Natos COIN-doktrine sier at et *opprør* er:

... the actions of an organised, often ideologically motivated, group or movement that seeks to effect or prevent political change of a government authority within a region, focused on persuading or coercing the population through the use of violence and subversion (NATO 2011, 3-1).³

Opprør er irregulær aktivitet i motsetning til regulær aktivitet eller konvensjonell krigføring – det vi forbinder med organiserte militære avdelinger som står mot hverandre i en

krigssituasjon.⁴ Opprørskrig er den militært svake parts form for krig, hvor den utnytter sin moralske styrke gjennom befolkningens misnøye (Moss og Marighella 1971, 20). Opprør skjer som oftest internt i et land, men det kan ha regionale, og til dels globale, ringvirkninger. Opprørsgruppen er en ikke-statlig aktør, men den kan støttes av andre stater. Den har en politisk agenda og mål om å påvirke en statlig aktør. Gruppen trenger støtte og får den gjennom sterk folkelig misnøye, ofte inspirert av ideologi. Den forsøker å undergrave myndighetenes autoritet samtidig som den fremmer sin egen legitimitet. Den bruker ofte vold for å destabilisere samfunnet og dermed undergrave myndighetenes voldsmonopol og legitimitet. Opprørsgruppen bruker ofte et utall teknikker og taktikker for å nå sine mål, der terrorisme kan være én av dem. Flere forskjellige grupper kan også opptre sammen, parallelt eller i konkurranse. Det kan derfor være vanskelig å skille terrorgrupper fra opprørsgrupper og organisert kriminalitet. Ethvert opprør er unikt, og hver opprørsgruppe har sine særegenheter med bakgrunn i kultur, ideologi og geografi (NATO 2011). Opprørsgrupper søker å oppnå sine målsetninger gjennom å bruke vilje, tid og terreng.

Reason strengthens Strength; Reason, because of Strength, can spread. Strength without Reason, shall wither; Reason, without Strength, shall fail to spread (Yan Xishan, sitert i Manea og Cohen 2013).

Den ofte sterke ideologiske drivkraften gir en sterk vilje til å oppnå målene. Sitatet over er hentet fra Yan Xishan (Yen Hsi-shan), og illustrerer godt samspillet mellom underliggende årsak, viljen og evnen til opprør. Yan visste godt hva han snakket om. Han var krigsherre i Shanxi-provinsen fra 1911 til 1949, en sentral støttespiller for Sun Yatsen etter revolusjonen i 1911 og senere for Chiang Kai-sheks Guomindang-styre i Kina. Yan kjempet innbitt mot japansk invasjon og mot kommunistisk overtakelse. Da kommunistpartiet kom til makten i 1949, flyktet han til Guangdong og senere til Taiwan, der han i nesten et år var statsminister for Republikken Kina.

Ideologi og religion kan styrke viljen, men opprøret lever av underliggende årsaker. Har man gode grunner, er det mulig å bruke lang tid for å oppnå målet, og midlertidige tilbakeslag kompenseres med å bruke lenger tid. Terreng brukes til egen fordel ved å utnytte det som gir best mulighet for å lykkes, samt å velge områder som gir naturlig beskyttelse fra myndighetenes aksjoner. Grenseområder brukes for å få inn ekstern støtte, til forflytning av personell og for å sikre baser til reorganisering og hvile (NATO 2011, 3-3).

Hvis myndighetene har vært effektive i sin COIN-operasjon, kan opprørsgruppene bli tvunget inn i en slags dvaletilstand, men de vil ikke forsvinne så lenge befolkningens misnøye er sterk, og det ikke har blitt gjort noe med de underliggende årsakene til opprør (NATO 2011, 3-12).

IDEOLOGISKE OG RELIGIØSE OPPRØR

Mao Zedong og det kommunistiske opprøret i Kina på 1930- og 40-tallet har vært til stor inspirasjon for opprørsledere og COIN-teoretikere. Maos teori om langvarig folkekrig og geriljakrigføring kan fortsatt være relevant for å kunne analysere dagens opprørsgrupper, selv om relevansen er noe omstridt. Mao beskriver tre faser i et opprør:

- oppbygging av politisk støtte og baser
- geriljakrigføring for å svekke myndighetene og bygge opp egen kapasitet
- nedkjemping av myndighetene gjennom mer konvensjonelle metoder

Prosessen er ikke lineær, men kan gå fram og tilbake avhengig av effektiviteten til myndighetene og graden av lokal støtte. Opprøret kan også ha nådd forskjellige faser i forskjellige regioner. Mao var ikke opptatt av raske seire, men ville sikre langsiktighet og bygge et solid politisk fundament gjennom herding og utdanning av kadrene (Mao 2000, 21, 69).

En annen viktig opprørsteoretiker og praktiker er Che Guevara. Hans foco-teori ble utviklet og brukt på Cuba, i Kongo og i Bolivia, og har vært til inspirasjon for andre opprørsgrupper. Guevara hadde tre overordnede prinsipp for opprør:

- en folkelig oppstand kan vinne mot en hær
- man trenger ikke nødvendigvis å vente til det oppstår en revolusjonær tilstand, den kan skapes
- i de underutviklede latin-amerikanske landene finner man de beste slagmarkene (Guevara 1962, 79)

Teorien går ut på å starte et opprør i en del av landet og dermed inspirere til et folkelig opprør i resten av landet (Guevara 1962, 4). I motsetning til Mao var ikke Guevara opptatt av det langsiktige, men de så begge selve kampen som et viktig element i utdanningen av kadren og politiske ledere.

En som var inspirert av Guevara, og som bygget videre på foco-teori, er Carlos Marighella. Den revolusjonære brasilianske marxisten brakte teorien fra landsbygda inn i storbyene i form av urban geriljakrigføring. Marighella hadde et noe annet syn på bruk av virkemidler enn Mao og Guevara. Han så på terrorisme, kidnapping og finansiering gjennom bankran som legitime og nødvendige virkemidler for å lykkes (Moss og Marighella 1971, 34–36). Marighella tenkte som Guevara at et opprør kan skapes gjennom å inspirere massene i befolkningen. Han ville utfordre myndighetene gjennom opptøyer og mindre angrep, slik at politi og militære overreagerte i bruken av makt. Dermed ville makthaverne vise sitt sanne ansikt som despoter, og folket ville demonstrere mot myndighetene (Moss og Marighella 1971, 40).

Alle de tre teoriene jeg har redegjort for så langt har forankring i politisk-ideologiske,

kommunistiske opprør. Opprørsteori basert på religion er det skrevet lite om, og det er omdiskutert om religiøse opprørsgrupper i dag baserer seg på Mao, foco-teori eller har en egen tilnærming. David Kilcullen (2009, 86) hevder for eksempel at Taliban i Afghanistan har mer til felles med foco-teori enn med Mao.

OPPRØR I DAG

Frank Hoffman (2007) er en av dem som mener at tradisjonell opprørsteori ikke er relevant for å forstå dagens opprør. Sammenlignet med opprørene under den kalde krigen er dagens opprør i større grad religiøst motivert. Opprørsgruppene trenger ikke å være motivert av politisk endring, det er nok for dem å være en del av jihad. Det kan føre til at de er svært vanskelige å forhandle med. De religiøst motiverte gruppene er ikke nødvendigvis opptatt av støtte i lokalbefolkningen, men er mer interessert i støtte fra den internasjonale *ummaen* (menigheten). Han hevder at dagens opprør er mer regionale og internasjonale enn tidligere. Rollen media spiller i dag, og mulighetene som ligger i bruken av moderne teknologi, gjør det vanskelig å isolere opprør og gir opprørerne mulighet til å kommunisere globalt med diaspora og internasjonale organisasjoner (Hoffman 2007, 73-81).

Hos Marighella og moderne opprør ser vi en utvikling i retning av at terrorisme i større grad er akseptert som virkemiddel. Å se terrorisme som taktikk eller virkemiddel for opprør er i tråd med begrepet slik det tolkes i klassisk COIN (Galula 2006, 40).⁵ Ifølge Nato er terrorisme

the unlawful use or threatened use of force or violence against individuals or property in an attempt to coerce or intimidate governments or societies to achieve political, religious or ideological objectives (NATO 2011, 2-16).

Terror har en tendens til, i større grad enn tradisjonell opprørsaktivitet, å ramme en uskyldig tredjepart framfor militære og politiske mål. Å skape generell frykt er derfor viktig i kampen for å nå et gitt mål. Grensen mellom opprør og terror er uklar, men hvis aktiviteten hovedsakelig er territoriell og rettet mot myndighetsmål, er den å betrakte som opprørsaktivitet (Romarheim 2013, 39-41).

Kilcullen (2009) og Frank Hoffman (2007) forfekter at mange av dagens opprør videreutvikles i retning av det som kalles hybride kriger/trusler. Her kombineres tradisjonelt opprør med terrorisme (lokal, regional og global), der internett benyttes for å spre propaganda. På denne måten kan man knytte en mindre, lokal konflikt til global terror. Kilcullen mener det krever at opprørsbekjempelse må skje ved hjelp av andre metoder enn dem man tradisjonelt har brukt. Regionale og internasjonale tilnærminger, samt en kombinasjon av kontraterror (CT) operasjoner og COIN, er det som må til (Kilcullen 2009, 149-152).⁶

KRITIKK AV KLASSISK OPPRØRSBEKJEMPELSE

Det finnes lite tilgjengelig litteratur på alternativer til klassisk COIN, men grovt sett er det to typer: Den ene tilnærmingen har liten tro på militære virkemidler. Den forfektes av deler av fredsforsknings- og bistandsmiljøet og har som regel et nedenfra-og-opp-perspektiv. Man ønsker å bedre forholdene på lokalt plan framfor å bygge opp staten ovenfra (Berdal 2009, 122). Bistandsmiljøene vil ofte unngå å involvere seg i statsbygging til fordel for nøytralitet i konflikten (Støre 2004). Den andre tilnærmingen er å bruke militære midler for å bekjempe opprørere. Stater som bruker denne tilnærmingen gir sjelden rom for politiske forhandlinger. Stater som sannsynligvis har brukt eller bruker en slik tilnærming er Syria, Russland og Myanmar. Enkelte vestlige teoretikere har argumentert for en mer militær tilnærming til opprør (Gentile 2009; Peters 2007; Summers 1982). Begge disse tilnærmingene kritiserer klassisk COIN, men har lite empiri å vise til når de skal begrunne sine synspunkter. Samfunnets toleranse for bruk av voldsmakt, politisk vilje til å vinne og forståelse av konflikten vil i stor grad avgjøre hvilken tilnærming som brukes.

I norsk sammenheng har bruken av ordet “opprørsbekjempelse” bidratt til kritikk av COIN. Det er en noe misvisende oversettelse av det engelske begrepet counter-insurgency (COIN), fordi det gir inntrykk av at man kun skal løse konflikten gjennom bruk av makt. Imidlertid handler COIN vel så mye om å håndtere som å bekjempe underliggende årsaker til konflikt. Jeg vil allikevel bruke den norske oversettelsen “å bekjempe” fordi det er et innarbeidet begrep i militærteorien.

KLASSISK COIN OG PRINSIPPER FOR OPPRØRSBEKJEMPELSE

Klassisk COIN er utviklet etter erfaringene europeiske kolonimakter gjorde på 1800- og 1900-tallet. Det var særlig under avkolonialiseringen etter andre verdenskrig at teoriene ble utarbeidet slik vi kjenner dem i dag. Klassisk COIN samler en rekke erfaringer og teorier som i nyere tid er satt sammen til én løselig teori for å bekjempe opprør. Britiske og franske erfaringer har vært sentrale, og David Galula og Robert Thompson er de mest kjente teoretikerne. Galula formulerte mye av sin teori ved feltstudier av Maos felttog mot Guomindang i 1945. Han var fascinert av kommunistenes framgang på tross av dårlige forutsetninger. Ved å studere kommunistenes opprørstaktikk og strategi kunne Galula utforme en teori for å bekjempe et opprør (Manea og Cohen 2013). Man kan derfor si at både tradisjonell opprørsteori og vestlig klassisk COIN-teori har blitt påvirket av samme kilde: maoistisk revolusjonær krig. Noe av Frank Hoffmans kritikk av klassisk COIN og vestlig doktrineutvikling går nettopp på denne innflytelsen.

Thompsons og Galulas COIN- teori er anerkjent og påvirker fortsatt vestlige doktriner i dag (Nyhamar 2009, 12). Etter 2001 har det kommet fram en ny generasjon COIN-teoretikere, blant andre David Kilcullen (2009) og John A. Nagel (2005). Amerikanerne har vært sentrale i den nye forskningen og doktrineutviklingen etter utfordringene de stod overfor i Irak i 2004–05. Den amerikanske COIN-doktrinen FM 3-24, som ble publisert

i 2006, har i stor grad påvirket vestlig utvikling av COIN-tilnærming i Afghanistan. Nato offentliggjorde sin doktrine AJP 3.4.4 i 2011. Doktrinen følger tradisjonen med teoriene fra Thompson, Galula, Kilcullen og Nagel, og er ifølge Kronvall og Petersson (2011) relativt lik FM 3-24. Jeg referer til AJP 3.4.4 fordi den i langt på vei representerer et konsentrat av teoriutviklingen. Fordelen med Nato-doktrinen er at den er oppdatert med tidsmessige erfaringer, samtidig som den er forankret i klassisk COIN. Svakheten er at den er laget for en allianse, at man derfor har måttet kompromisse på noen områder og dermed endt opp med et resultat som bryter noe med klassisk COIN. Natos COIN-definisjon er:

The set of political, economic, social, military, law enforcement, civil and psychological activities with the aim to defeat insurgency and address any core grievances (NATO 2011, 3-18).⁷

Klassisk COIN handler om å bekjempe opprør ved å håndtere underliggende årsaker til opprør. Man bruker alle statens virkemidler og er ledet av langsiktige og klare politiske målsetninger. Jeg har valgt å bruke Natos definisjon for å forstå en eventuell kinesisk tilnærming. Det finnes svært mange definisjoner av COIN, og ingen av dem er omforent. Mange (Kronvall og Petersson 2011; Hoffman 2007) kritiserer Natos COIN-doktrine, men det ligger utenfor denne studien å redegjøre ytterligere for kritikken.

Det er beskrevet mange prinsipper og framgangsmåter i COIN-litteraturen. De fleste teoretikere har sine versjoner, og det samme har doktrinene. De ligner mye på hverandre, men varierer i antall og vektlegging. Jeg har samlet et utvalg av Natos prinsipper for COIN og diskuterer om det er en kinesisk variant av COIN. Prinsippene er relativt generiske og nivåuavhengige og dekker de mest betydningsfulle aspektene i COIN-litteraturen og klassisk COIN-teori:

- politisk forrang (og en klart definert politisk målsetning)
- det er en kamp om befolkningen, ikke imot den
- legitimitet
- enhetlig innsats (behovet for en koordinert myndighetsstruktur)
- nøytraliser opprøret og isoler opprørerne fra deres støtte
- forbered for at konflikten kan trekkes i langdrag
- sikkerhet gjennom loven er essensielt (NATO 2011)

POLITISK FORRANG. Galula (2006, 63) hevder at man primært bekjemper opprør politisk, med utgangspunkt i interne forhold i landet. Tiltakene må være 80 prosent politiske og 20 prosent militære. Derfor skal operasjonen være politisk ledet. Hvis det militære overtar den totale styringen, vil det være en fallitterklæring fra staten og kan gi ytterligere næring til opprøret. Galula sier at man bør gjøre en fornuftig arbeidsdeling mellom sivile

og militære og ikke falle for fristelsen til å la soldater overta alle oppgaver. Ressursmangel fører ofte til at militære må ta mange oppgaver utover sikkerhetsoperasjoner, men disse må overføres til sivile så fort som praktisk mulig.

DET ER EN KAMP OM BEFOLKNINGEN, IKKE IMOT DEN. I Maos og Guevaras teorier er kampen om støtte i befolkningen svært viktig for opprørerne. Marighella sier at saken (cause) som opprørerne kjemper for, er det som opptar folket (Moss og Marighella 1971, 20). Galula (2006, 54) er klar på at dette også må gjelde for myndighetene, og at myndighetene derfor må lansere en sak som fortøner seg som bedre enn opprørernes. Thompson (1966, 49) hevder at i Malaya og Vietnam kom den aktive støtten til opprøret fra kun 1 prosent av befolkningen, men at andelen økte etter hvert som opprørerne hadde framgang. Galula (2006, 53) snakker om en tredeling av befolkningen, med en aktiv minoritet som støtter opprøret, en aktiv minoritet som støtter myndighetene og en passiv majoritet som er nøytral. Det er den passive, nøytrale majoriteten av befolkningen som både opprøreren og opprørsbekjemperen strides om å påvirke i sin favor.

LEGITIMITET. Dirk Walters (2005, 18) hevder det eksisterer en asymmetri mellom en statlig og en ikke-statlig aktør som gjør at en stat ikke vil anerkjenne en motstandsgruppe som legitim. For en stat vil det sitte langt inne å innrømme at det pågår et opprør, fordi det gir opprørsgruppen legitimitet. Romarheim (2013, 33) mener at mange stater har en politisk baktanke når de definerer terrorisme. Stater bruker betegnelser som terrorist og kriminell om grupper som er konkurrenter til staten, mens de bruker begrep som opprører og motstandskjemper om en gruppe som staten støtter. Samtidig vil opprørsgruppen forsøke å redusere statens legitimitet gjennom å påvise urett og inkompetanse ved å provosere myndighetene til å overreagere i bruken av makt (Moss og Marighella 1971, 40). Det er en asymmetri mellom partene, som nevnt av Walters (2005): Staten må bevare dagens situasjon og samtidig bevise styringsevne, mens opprørsgruppen kan forfølge sitt mål om å endre samfunnet uten å måtte bevise evne til å organisere det fra dag til dag.

ENHETLIG INNSASTS. Thompson (1966, 55) sier at myndighetene må ha en overordnet plan der alle statens virkemidler inngår. Arbeidet må være koordinert fordi staten har begrensede ressurser. I vestlige COIN-doktriner vektlegges "enhetlig innsats" som et prinsipp for å samordne innsatsen under en felles ledelse. Helhetlig tilnærming (comprehensive approach) er et begrep som nyttes for å beskrive samordningen av mange statlige og ikke-statlige virkemidler mot et felles mål (NATO 2011, 1-5). I motsetning til Nato sier Galula (2006, 64) at man har to måter å samordne på: enten felles integrert ledelse eller et utstrakt komitésystem.

NØYTRALISER OPPRØRET OG ISOLER OPPRØRERNE FRA DERES STØTTE. I klassisk COIN er det viktigst å hindre opprørerne i å påvirke befolkningen, ikke å bekjempe opprøret.

Thompson (1966, 56) legger vekt på at myndighetene må prioritere kampen mot politisk subversjon (omveltning), ikke bekjempelse av opprørerne. Han sier videre at hvis opprørerne blir isolert fra befolkningen, vil opprøret dø ut. Galula (2006, 79) sier at det innledningsvis er nødvendig å bekjempe deler av opprøret, men da som et middel for å få sikkerhetsstyrker på plass, slik at de kan beskytte og isolere befolkningen fra opprørerne. Også isolering av opprørernes eksterne støtte er viktig, hevder Galula. Han trekker fram den franske strategien i Algerie, der det ble bygget et grensegjerde og forsvarslinje som meget effektivt stoppet mye av grensetrafikken til opprørerne. Ingen av teoretikerne ser problemer med å gå svært langt i å fysisk isolere, eventuelt flytte, lokalbefolkningen slik at opprørerne ikke får tilgang til den. Galula (2006, 18) hevder at totalitære stater har gode forutsetninger for å kontrollere befolkningen gjennom angiveri og tvang, og dermed vanskeliggjøre opprør. I dag er det sannsynligvis ikke en opsjon for den vestlige tilnærmingen, fordi det ikke er politisk vilje til det. Tilsvarende tiltak er imidlertid vært brukt av blant andre franskmennene i Vietnam og Algerie og av britene i Malaya og i Sør-Afrika under boerkrigen.

Dagens vestlige COIN-teori er utformet primært med tanke på en situasjon hvor en stat støtter en annen stat som er utsatt for opprør. Nato-doktrinen presiserer til og med at den ikke er ment å brukes internt i Nato. David Haines (2008) har sett på hvordan en stat skal løse et opprørsproblem på egenhånd. Han baserer seg på teorien som sier at opprør som oftest skjer i svake eller middels sterke stater som har en viss grad av misnøye blant befolkningen og et lite effektivt myndighetsapparat. Han hevder at for slike stater kan det å isolere opprøret være en god løsning. Han bruker India og Thailand som eksempler, der det foregår mindre opprør i enkelte provinser, og der isolering av problemet slik at det ikke sprer seg i resten av landet, er en god strategi. Han mener også at problemet må løses på lavest mulig nivå slik at opprørerne ikke får publisitet og legitimitet.

Galula, Thompson og Natos COIN-doktrine tar i liten grad høyde for det regionale og internasjonale aspektet i COIN. Unntaket er vektleggingen av grensekontroll for å forhindre at ekstern støtte kommer inn. Frank Hoffman (2007, 74) kritiserer klassisk COIN for ikke å ta hensyn til at opprør i dag svært raskt får regional betydning. Diasporaer, internasjonale organisasjoner og moderne teknologi gir opprørerne mulighet til å gjøre konflikten mer internasjonal. Kilcullen (2009, 267) sier også at en regional tilnærming til COIN er svært viktig på grunn av opprørernes avhengighet av ekstern støtte. Han mener det bør forhandles fram en diplomatisk enighet, slik at det regionale og internasjonale miljøet blir mindre tilgjengelig for opprørere og eventuell medfølgende internasjonal terrorisme.

FORBERED FOR AT KONFLIKTEN KAN TREKES I LANGDRAG. Mao vektlegger det å trekke kampen ut i langdrag som et viktig element for vellykket opprør. Kilcullen (2009, 52) hevder at Taliban bruker slitasjekrigføring for å oppnå sine mål og ikke har noen ambisjon om noen politisk avtale med myndighetene. Ifølge Nato (2011, 3-25) er man med

en slik motstander nødt til å planlegge for en lang konflikt med langsiktige mål. Opprør varer normalt i mange år og tiår. Om man bekjemper opprøret, ender likevel ikke COIN-kampanjen. Statsbygging og arbeid med de underliggende årsakene til opprør må fortsette. Et opprør kan altså bli slått ned til dvaletilstand, men konflikten er ikke over før de underliggende årsakene blir håndtert. Galula (2006, 63) hevder at en slik konflikt ofte resulterer i et politisk kompromiss, der myndighetene går med på en form for politisk og/eller samfunnsmessig reform.

SIKKERHET GJENNOM LOVEN ER ESSENSIELT. I COIN må bruken av makt begrenses for ikke å skape ytterligere misnøye i befolkningen eller større avstand mellom befolkningen og myndighetene. Militærets rolle er å skape sikkerhet for befolkningen slik at de andre virkemidlene skal kunne fungere. Arbeidsdeling internt i sikkerhetsstyrkene er også viktig. Primært er det ønskelig å bruke politistyrker, med støtte fra militære styrker, for å slå ned opprør. Situasjonen må raskest mulig komme til et punkt der politistyrker kan holde orden samt lede operasjoner. En slik tilnærming vil bygge myndighetenes legitimitet.

Mange av prinsippene henger sammen. Styrking av myndighetenes legitimitet og bekjempelse av underliggende årsaker er eksempler på overordnede prinsipper som griper inn i de fleste aspekter ved COIN. For å være mest mulig konkret, har jeg spisset prinsippene til mer håndgripelige spørsmål i diskusjonen av særlig to perspektiver ved kinesisk tilnærming til ekstremisme, separatisme og terrorisme:

Det ene perspektivet er: *Hvordan forstår Kina truslene?*

Jeg har valgt å bruke ordet "trusler" fordi det ikke tar stilling til om Kina tilnærmer seg EST som om det er et opprør.

For å få bedre innsikt i hvilken forståelse kinesiske myndigheter har av konflikten og trusselen, tar vi for oss prinsippene om:

1. POLITISK FORRANG:

- Anser Kina trusselen som et militært problem som skal løses med hovedsakelig militære midler?
- Er tilnærmingen under politisk ledelse med politiske mål?

2. DET ER EN KAMP OM BEFOLKNINGEN, IKKE IMOT DEN:

- Er tiltak satt inn for å påvirke befolkningen til å ta avstand fra opprørerne og være positiv til myndighetene?
- Anerkjenner Kina at befolkningen er nøkkelen til å løse konflikten?

3. LEGITIMITET:

- Undergraver Kina motstanderens legitimitet ved å behandle trusselen som et kriminelt problem?
- Bygger myndighetene opp egen legitimitet gjennom å ta tak i grunnlaget for konflikt?

4. FORBERED FOR AT KONFLIKTEN KAN TREKKES I LANGDRAG:

- Er det politisk vilje til langvarig innsats?
- Er det evne til langvarig innsats i myndighetenes virkemidler?

Det andre perspektivet er: *Hvordan bekjemper Kina truslene?*

Hvilke virkemidler tar kinesiske myndigheter i bruk i bekjempelsen av intern uro, og hvordan forholder de seg til sentrale COIN-prinsipper som:

5. ENHETLIG INNSATS:

- Er det en tett koordinering av statens virkemidler på lokalt, regionalt og nasjonalt plan?

6. NØYTRALISER OPPRØRET OG ISOLER OPPRØRERNE FRA DERES STØTTE:

- Nøytraliseres opprørernes evne til å påvirke befolkningen?
- Begrenses opprørernes bevegelsesfrihet og handlingsrom nasjonalt og regionalt?

7. SIKKERHET GJENNOM LOVEN ER ESSENSIELT:

- Er operasjoner ledet av politi, og blir menneskerettighetene respektert?
- Blir det sivile rettssystemet brukt til å forfølge opprørshandlinger?

DAGENS KINESISKE DOKTRINE

Harald Høiback (2012a, 65) definerer militærteori som:

en vitenskapelig frembringelse, analyse og systematisering av kunnskap om bruk av militærmakt, med den hensikt å kunne forklare og forstå krig, som igjen kan bidra til å nå overordnede, og i siste instans politiske, målsetninger på en effektiv og hensiktsmessig måte.

Man kan altså forstå militærteori som teorier om planlegging og bruk av militærmakt. Innenfor militærteorien finnes en rekke disipliner og spesialfelt, men de som er mest aktuelle for spørsmålet om kinesisk opprørsbekjempelse er temaene opprør, terrorisme og COIN. Strategi kan enkelt sies å være anvendelse av militærmakt for å oppnå politiske målsetninger. Ifølge Høiback (2012b) er strategi "å finne en fornuftig balanse mellom mål, midler og metode, ofte i en situasjon preget av konkurranse".

Doktrine er blant annet et utvalg av militærteorier som man skal ta utgangspunkt i for planlegging og gjennomføring av militære operasjoner. I en doktrine har man derfor gjort noen valg ut fra rådende militærteoretiske tanker, men en doktrine er også påvirket av den situasjonen landet står overfor, hvilken strategisk kultur man har og den militær-materielle arv som organisasjonen har. Høiback (2012b, 382) sier at doktrine er: "in-

stusjonaliserte antakelser om hva som virker i krig og militære operasjoner". Doktriner trenger ikke være skriftlige og formaliserte. Hvordan organisasjonen forholder seg til militærteori og framgangsmåter for utøvelse av militærmakt vil kunne kalles en doktrine. I Vesten er det normalt å formalisere en doktrine skriftlig, som Natos COIN-doktrine AJP3.4.4 (Høiback 2012b, 419). Begrepene teori, doktrine og strategi ordner dermed forholdet mellom teori og praksis, der doktrine brukes som verktøy til å operasjonalisere teorien slik at den er anvendbar for strategien.

Ifølge Ka Po Ng og Dennis Blasko har ikke Kina doktrinebegrepet i sitt vokabular. Det gjør det vanskelig å studere kinesisk doktrine. Allikevel hevder Ng og Blasko at det eksisterer noe som kan omtales som doktrine. Blaskos (2012, 255) oppfattelse av kinesisk doktrine er: "...to be a statement of how a military fights". Han mener at slike utsagn er å finne i en rekke politiske og militære utgivelser, som for eksempel regjeringens forsvarsmeldinger og bøkene *The Science of Military Strategy* og *The Science of Campaigns* utgitt av PLA. Ng (2005, 19) hevder at det kinesiske svaret på doktrine er todelt. Den ene delen er som militærteoretiske tanker og den andre delen er mer detaljert i form av prosedyrebeskrivelser. Jeg legger her Blaskos syn på kinesisk doktrine til grunn.

Tre begreper dominerer militær tankegang i Kina: *folkekrigen* (People's War), *aktivt forsvar* (Active Defence) og *begrensede kriger* (Local War Under Modern Informationalised Condition). Disse tre begrepene kan omtales som doktrinebegrep, uten at det nødvendigvis er dekkende, sett i lys av Kinas noe uklare forhold til doktrine. Derfor blir disse begrepene også noen ganger omtalt som strategi (Blasko 2013c; Peng og Yao 2005), men jeg har valgt å se på dem som en del av en kinesisk militærdoktrine.

Folkekrigen bygger på ideen om at Kina er teknologisk underlegen, men har et stort område og stor befolkning som kan utnyttes til landets fordel. Hvis et annet land angriper Kina, vil man mobilisere hele folket og samfunnet til å støtte opp om kampen. *Folkekrigen* var en av Maos militærstrategiske tanker etter 1949, når Folkerepublikken Kina skulle planlegge forsvar av landet. Krigen skulle i stor grad kjempes med irregulære metoder, som *uthalende geriljakrig* (Protracted Warfare), for å slite ut motstanderen. Man forventet enorm offervilje fra befolkningen. Begrepet brukes fortsatt, men innholdet har endret seg. I dag dreier det seg mer om å mobilisere folkets støtte til operasjoner som de væpnede styrkene skal gjennomføre og sikre logistikkstøtte ved at samfunnet forsyner styrkene der de kjemper. Det er en vesentlig del av PLAs tanker om sivilt-militært samarbeid (Blasko 2012, 16). Dagens versjon av *folkekrig* er oppsummert i 10 strategiske prinsipper:

1. Å forstå oss selv og fienden.
2. Å beskytte oss selv mens vi bekjemper fienden.
3. Å søke initiativet mens vi unngår å være reaktiv.
4. Fleksibel bruk av militære styrker og taktikk.
5. Å kombinere de tre kamptypene mobil krigføring, statisk krigføring og geriljakrig.

6. Å kraftsamle styrken og knuse fienden – én etter én.
7. Å aldri stille uforberedt til kamp, aldri kjempe en kamp du ikke er sikker på å seire.
8. Gå klokt fram i det innledende slaget.
9. Enhetlig kommando.
10. Å samordne militær og sivil innsats (Peng og Yao 2005).

Av disse er det punktene 1, 9 og 10, henholdsvis å forstå fienden og seg selv, enhetlig kommando og sivil-militær koordinering, som er relevante for EST.

Aktivt forsvar springer også ut fra strategi utformet av Mao. Primært betyr det at Kina ikke ønsker å være en aggressiv og offensiv stat (Blasko 2012, 120). Det må trolig ses i sammenheng med Kinas ikke-intervensjonspolitik (Garver 2001, 51). Innholdet i konseptet *aktivt forsvar har i all hovedsak vært holdt konstant siden 1949* (Bi 2005, 86). Det er strategisk defensivt, men operasjonelt offensivt. Straks en motstander viser tegn til å angripe, skal man gå på offensiven og beholde initiativet (Bi 2005, 48).

Begrensede kriger-begrepet dukket opp under PLA-reformene på 80- og 90-tallet som en konsekvens av at en full invasjon av Kina var lite realistisk. Sannsynligheten for begrensede kriger med begrenset målsetning ble ansett som større i grenseområdene eller der hvor Kina har viktige interesser. Det legges blant annet vekt på offensiv opptreden, mobilitet, villedning og fellesoperasjoner på operasjonelt nivå. Begrensede kriger har gått igjennom flere stadier, og den siste versjonen heter Begrensede kriger i digitalisert miljø (Local Wars under the Conditions of Informationalization) og ble lansert i 2004. Her vektlegges modernisering av materiell, men også av metoder og personellressurser (Blasko 2012, 12).

Ifølge boken *Science of Military Strategy*, utgitt av Academy of Military Science (AMS) i PLA, virker det som disse tre doktrinebegrepene henger sammen og dekker ulike aspekter ved bruk av militærmakt (Peng og Yao 2005, 118). Doktrinebegrepene som boken redegjør for ser ut til å være konvensjonelt innrettet, det vil si har til hensikt å kjempe mot en annen stats militære styrker. Det er få uttalelser som knytter begrepene til det å bekjempe ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST). *Begrensede kriger* er overførbart til bekjempelsen av EST, der PLA må gjennomføre en kampanje for å nedkjempe en større opprørstrussel i landet eller i et land der Kina har viktige interesser. Blasko (2013d) hevder at elementer av *folkekrigen* kan være relevant for bekjempelse av EST, for å samle støtte i folket og for logistikksystemet til hæren (PLA) og det paramilitære politi (PAP).

I 2004 kom partileder Hu Jintao med fire historiske oppdrag for de væpnede styrkene. De skal

- utgjøre en viktig kraftressurs i konsolideringen av Kinas kommunistpartis ledende stilling,
- utgjøre en fast sikkerhetsgaranti for at landets utvikling opprettholdes på et strategisk viktig tidspunkt,

- gi viktig strategisk støtte til vern av landets interesser,
- spille en viktig rolle i å sikre fred i verden og fremme utvikling for alle (Kinas regjering 2006).

Med disse oppgavene forankret kommunistpartiet de væpnede styrkenes rolle i forsvaret av partiets posisjon, PLAs aktivitet utenfor landet og andre ikke-tradisjonelle sikkerhetsoppdrag (også kalt militære oppdrag annet enn krig - MOOTW).⁸ Begrepet MOOTW omfatter oppdrag som å bekjempe terrorisme, bistå samfunnet ved naturkatastrofer og delta i fredsbevarende operasjoner (Blasko 2012, 82). Sannsynligvis ligger de væpnede sikkerhetsstyrkenes tilnærming til EST innenfor denne sekkeposten. Det er allikevel lite konkret å finne i offentlige dokumenter om hvordan Kina skal bekjempe EST. Det er derfor lite som tyder på at det eksisterer noen offentlig skriftlig doktrine for dette. Fraværet av en kinesisk COIN-doktrine er en av grunnene til at jeg har hentet en del elementer fra Natos COIN-doktrine i diskusjonen av de kinesiske perspektivene – både det nasjonale, lokale og regionale.

Bekjempelse av opprør i Kina

Dette kapitlet gir et bilde av hvilken tilnærming for å bekjempe ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST) Kina har i dag. Hva sier myndighetene om denne typen trussel og hvilke tiltak som skal settes inn for å bekjempe den?

SIKKERHETSSTYRKENE

Kinesiske myndigheter definerer forholdet mellom politisk nivå, militæret og sikkerhetsstyrkene på følgende måte:

In accordance with relevant laws and regulations, and mainly under the unified leadership of local Party committees and governments, the armed forces of China assist the public security forces in maintaining social order and ensure that the people live and work in peace and stability (Kinas regjering 2011, 36).

Jeg trekker særlig fram tre elementer i diskusjonen av sikkerhetsstyrkene: politi, hæren (PLAA) og det paramilitære politi (PAP).

PLA består av hæren (PLAA), luftforsvaret (PLAF), marinen (PLAN) og de strategiske missilstyrkene (2nd Artillery) og omfatter cirka 2,3 millioner mann. PLA kontrolleres av Partiet gjennom Den sentrale militærkomitéen og er underlagt streng politisk kontroll, med et parallelt politisk kommisærssystem og militær kommandolinje (Finkelstein og Gunness 2007, 147). Den sentrale militærkomiteen er det øverste organ for de væpnede styrker i Kina og ledes av presidenten Xi Jinping.⁹

De sivile myndighetene leder et godt utbygget system for sivil-militært samarbeid mellom kommandoene på militærregions-, militærdistrikts- og subdistriktsnivå og sivile myndigheters provins- og distriktskomiteer (Finkelstein og Gunness 2007, 107). PLA har etter urolighetene i 1989, som kulminerte med opptøyene på Den himmelske freds plass, slitt med å bygge opp tillit i befolkningen. Håndteringen av demonstrantene førte til at PLA fikk problemer med å forsvare sin rolle som tjener av folket, og ble ansett for

å prioritere sin rolle som tjener av kommunistpartiet (Li 2006, 118). Erfaringene fra 1989 har trolig resultert i at organisasjonen bevisst har distansert seg fra oppgaver som har med indre sikkerhet å gjøre, og der det er fare for å bruke makt mot egen befolkning. Kinesiske myndigheter (Kinas regjering 2013) har i stedet brukt PLA til oppgaver som invasjonforsvar, FN-operasjoner i utlandet, grensekontroll, hjelp med bygging av infrastruktur i landet og katastrofehjelp. Sannsynligvis er hensikten med denne dreiningen blant annet å gjenopprette folkets tillit.

FORSVARET

PLAs rolle i å bekjempe indre uro og EST er lite vektlagt i regjeringsskilder fra 2002 til 2012, annet enn trening i kontraterror (CT) og støtte til CT-operasjoner. Det framheves imidlertid at PLA både skal bidra i og trene for MOOTW. Blasko (2013e) hevder at: "Within the PLA there has been some discussion that MOOTW distracts from conventional military training." Videre sier han (Blasko 2013b) at "In the US Army, some officers saw MOOTW as a distraction ... I have seen some of the same talk in the Chinese press." Alle PLA-avdelinger kan brukes i kontraterror-oppgaver og for å bekjempe EST, som demonstrert under olympiske leker i Beijing i 2008, da elementer fra alle forsvarsgrener brukt i overvåkning og sikring av OL-anlegg, samt landet for øvrig (Kinas regjering 2013). Det ble opprettet en anti-terroravdeling med alle forsvarsgrener representert, som ble styrt av en felles kommandosentral (Gunaratna, Acharya og Wang 2010, 144).

PARAMILITÆRT POLITI

Folkets væpnede politi (PAP) er under kommando av både Den sentrale militærkomitéen og av Politidepartementet. PAP kan sammenlignes med paramilitære politistyrker som Gendarmerie (Frankrike) og Carabinieri (Italia). PAP har siden opprettelsen i 1983 blitt styrket en rekke ganger. Etter 1989, og flere ganger på 90-tallet, fikk PAP tilført personell og utstyr fra PLA. På slutten av 90-tallet ble det overført 14 divisjoner med materiell og personell fra PLA til PAP. Divisjonene utgjør i dag PAPs mobile sikkerhetsstyrke. PAP består av svært mange forskjellige underenheter, som opprørspoliti, grensetjeneste, skogvoktere, havneoppsyn og brannmenn (Blasko 2012, 27). Totalt utgjør PAP rundt 660 000 mann, men denne diskusjonen omfatter kun den delen av PAP som har med EST å gjøre. Det er opprettet en egen CT-struktur i PAP med utvalgte styrker på både nasjonalt, provins- og distrikts-nivå som er i beredskap og trent for slike oppgaver (Kinas regjering 2013). PAP har fram til 2010 drevet utveksling og trening med 31 andre nasjoners paramilitære avdelinger. Avdelingene er rikt utstyrt med pansrede kjøretøy og tunge våpen som panservernraketter og mitraljøser, og PAP er sannsynligvis den viktigste av sikkerhetsstyrkene i bekjempelsen av EST (Gunaratna, Acharya og Wang 2010, 148).

Det kinesiske politidepartementet har ansvaret for sikkerheten internt i landet og har politistyrken under sin kommando. Det daglige ansvaret for og ledelsen av nasjonale sikkerhetsoppdrag ligger hos Kinas politi som består av cirka 1,9 millioner politifolk (Blasko

2012, 20). PAP støtter politiet med mer robuste enheter, og PLA er tredje og siste skanse i sikkerhetsapparatet. Blasko sier at den daglige rollefordelingen mellom disse styrkene er klar, men de har også overlappende funksjoner. PLA har hovedansvar for eksterne trusler, mens politiet har ansvaret for interne trusler. PAPs rolle er å støtte begge ut fra hvilken situasjon som råder. Ved krigslignende situasjoner kan deler av PAP fylle rollen som lettinfanteri og støtte PLA. PLA kan på den annen side støtte politi og PAP med sikkerhetsoppgaver i landet, hvis ikke de sivile ressursene strekker til (Blasko 2012, 23). Dette er særlig relevant ved sikring av større arrangement som De olympiske leker i 2008, SCO-toppmøter osv. (Kinas regjering 2013). Blasko (2013d) hevder at det er trent med, og er rutiner for, felles kommandoplasser for alle deler av sikkerhetsstyrkene. Det tyder på vilje og evne til samhandling, men det er noe usikkert i hvor stor utstrekning det skjer på landsbasis, og hvor langt ned i organisasjonen samarbeidet foregår.

Li og Blasko presiserer at det er vanskelig å skille den kinesiske hæren og PAP fra hverandre. De har liknende uniformer og kjøretøy (Li 2006, 126). Det blir derfor ofte rapportert fra utenlandske journalister om at PLA har slått ned opptøyer, mens det med stor sannsynlighet er PAP. Også kinesere har vanskeligheter med å skille på dem, mener Blasko (2013e). Derfor er det utfordrende å danne seg et godt bilde av hvordan PLA brukes for å slå ned på EST. Mye tyder på at PLA kun har blitt benyttet i et fåtall situasjoner og da primært i en støtterolle. På 2000-tallet har PLA sannsynligvis kun vært brukt i støtterolle under opprørene i Lhasa mars 2008 og Urumqi i 2009. Støtten var da i form av logistikk og ytre sikring (Blasko 2012, 217). Det som er med på å komplisere bildet, er at alle tre har utstyr for og trener på opprørskontroll/massetjeneste og kontraterror. Det er allikevel mye som tyder på en bevisst bruk av sikkerhetsstyrker til forskjellige roller.

EKSTREMISME, SEPARATISME OG TERRORISME, OG MOT-TILTAK FRA KINA

Begrepet EST dekker mange ulike nasjonale og internasjonale trusler og er trolig en egnet sekkepost for kinesiske myndigheter (Blasko 2012, 80). Amerikanske myndigheter (USAs utenriksdepartement 2013) hevder at også regimekritiske grupper som kjemper for menneskerettigheter og demokrati i Kina sannsynligvis er omfattet av denne kategorien. Det er ikke klart om Kinas myndigheter opererer med en klar definisjon av EST. Min tolkning og forsøk på å definere EST er: "interne og eksterne trusler fra ikke-statlige aktører som ønsker politisk endring i Kina". Denne definisjonen er ikke ulik Natos definisjon av opprør, men vold og undergraving for å oppnå målsetning er utelatt. Det er ikke funnet noen referanser til begrepet "opprører" eller "COIN" i offisielle kinesiske dokumenter. Disse begrepene dekkes av begrepet "EST" eller formuleringen "bekjempelse av EST". I studien har jeg valgt å skille regimekritiske grupper, EST, og opprørs- og terroristgrupper. Regimekritiske grupper er alle politiske aktører som ønsker politisk endring. EST er både konkret og generell. Konkret med grupper som myndighetene har pekt ut, og generell med trusselen mot intern sikkerhet. Opprørs- og terroristgrupper er de gruppene som er villig til å bruke væpnet makt for å oppnå politisk endring.

Ifølge forsvarsmeldingene utgitt etter 2002 anser Kina EST for å være av de mer alvorlige truslene mot landet. Det ligger utfordringer i minoritetsprovinser i grenseområdene, som Tibet, Xinjiang og Indre Mongolia (Kinas regjering 2002).

Separatist forces working for “East Turkistan independence” and “Tibet independence” have inflicted serious damage on national security and social stability. (Kinas regjering 2011, 36)

In collaboration with international anti-China forces, the extremist religious forces, national separatist forces and international terrorism have conducted sabotage activities, which pose a serious threat to our social stability and national unity (Peng og Yao 2005, 441).

Begge disse uttalelsene fra henholdsvis politisk strategisk nivå og PLA tyder på at bekjempelse av EST står høyt på prioriteringslisten for sikkerhetsstyrkene og myndighetene. Stabilitet hevdes å være en av de viktigste sakene for kommunistpartiet, og myndighetene bruker ofte Deng Xiaopings sitat “stability overrides everything else” (Chung 2012, 25; van der Putten 2007, 36).

En helhetlig plan for å bekjempe EST er ikke klart beskrevet i åpne kilder, men en rekke regjering meldinger og utspill i media beskriver enkelte tanker rundt bekjempelsen av EST. De må sannsynligvis ses i sammenheng for å få et klart bilde. Alle utgivelsene fra det kinesiske forsvaret etter 2002 må ses i forbindelse med myndighetenes rapporter om Xinjiang (2003 og 2009) og Tibet, *China's Peaceful Development* (Kinas regjering 2011b) og *China's Ethnic Policy* (Kinas regjering 2009).

HARDE VIRKEMIDLER

Myndighetenes bekymring for EST har ført til en økning i antall antiterror og anti-opprørsenheter for å kunne håndtere opptøyer og massedemonstrasjoner. Med anti-opprørsstyrker menes styrker for massetjeneste ved opptøyer og voldelige demonstrasjoner, det er ikke COIN. Til tross for at Kinas militærbudsjett har vokst med mer enn 10 prosent årlig over flere år, og Kina nå har verdens nest største militærbudsjett etter USA, har Kina et budsjett for indre sikkerhet som er større enn budsjettet for hele PLA. I budsjettet som ble offentliggjort på Folketkongressen i mars 2013 disponerte PLA over 740,6 milliarder kinesiske yuan (tilsvarende 750–800 milliarder norske kroner), mens budsjettet for indre sikkerhet var på 769,1 milliarder yuan (Blanchard og Ruwitch 2013). Riktig nok inneholder budsjettet for indre sikkerhet mer enn kun sikkerhetsstyrkene – det omfatter hele PAPs virksomhet, politi, overvåkningspoliti, domstolene med mer – men det gir en indikasjon på hvor alvorlig myndighetene tar disse truslene.

Kina har satset mye på økt kameraovervåkning, samt et omfattende program for internettovervåkning og sensur. Allerede i 2004 jobbet 30 000 personer med nettsensur

i Kina, og i 2010 ble et koordinerende byrå for nyheter på internett – byrå 9 – opprettet for å ivareta denne oppgaven (Chung 2012, 34; USAs utenriksdepartement 2013). Mye tyder på at myndighetene generelt slår hardt ned på regimekritikk i landet og benytter harde straffer, husarrest og sensur (USAs utenriksdepartement 2013).

MYKE VIRKEMIDLER

Manjusha Nair (2013) hevder at kinesiske myndigheter lar befolkningen protestere åpent for å unngå en skjult, økende misnøye med det politiske systemet. Det blir avholdt mange demonstrasjoner i Kina hvert år, og antallet har økt jevnt hvert år siden 1993. I perioden 2006 til 2009 var det omtrent 90 000 demonstrasjoner årlig, og i 2008 i snitt 96 demonstranter per protest (Chung 2012, 28). De aller fleste av disse demonstrasjonene dreier seg ikke om krav om regimeskifte, men om misnøye med lokale problemer, som korrupsjon og mangel på kompensasjon for ekspropriering av land. Politiet, lokale myndigheter og påtalemyndighet blir ofte instruert til å forhandle og behandle de involverte pent for å unngå økt misnøye (Chung 2012, 31; Woodman 2012). Enkelte ganger lar myndighetene befolkningen protestere åpent slik at de kan få utløp for frustrasjon og dermed bidra til å dempe misnøyen overfor myndighetene (Nair 2013). Tanken er å løse problemer lokalt og la befolkningen uttrykke sin misnøye for å unngå at større og mer alvorlige krefter settes i sving i befolkningen som helhet. Dette hindrer imidlertid ikke at lokale myndigheter og politi ofte er skyld i alvorlige overgrep.

Kina har fem provinser som har status som såkalte autonome regioner med bakgrunn i at etniske minoriteter tradisjonelt har utgjort en dominerende andel av befolkningen i disse områdene. De fem autonome regionene er Tibet, Indre Mongolia, Ningxia, Guangxi og Xinjiang. I enkelte andre provinser har distrikter med en stor andel etniske minoriteter fått status som autonome distrikter, som "Yanbian koreanske autonome distrikt" i Jilin-provinsen på grensen til Nord-Korea. Rettigheten som autonom region er lovregulert og opprettholdes gjennom regjering meldinger som *Regional Autonomy for Ethnic Minorities in China* som kom i 2005. I denne meldingen ble det lagt vekt på lokalt selvstyre innfor kultur, språk og religion. Myndighetene har utgitt flere rapporter (senest i 2009) for å synliggjøre minoritetenes posisjon. Myndighetene legger også vekt på fattigdomsbekjempelse og økonomisk vekst for å bekjempe underliggende årsaker til konflikt i disse provinsene (Kinas regjering 2009). PLA og PAP spiller en viktig rolle i å bygge infrastruktur og hjelpe lokalbefolkning (Xinhua 2013a). Xu Qiliang, medlem av Den sentrale militærkomitéen, sa i en tale til PLA 2. mai 2013 at PLA skulle øke sin innsats med å utvikle provinsene vest i landet og bedre folks levekår for å skape økt solidaritet mellom lokale myndigheter, militæret og befolkningen. Han sa videre: "The prosperity, development and stability of western regions are of strategic importance to national security and development" (Xinhua 2013a). Dette er forsøk fra myndighetenes side på å benytte myke virkemidler for å forhindre og redusere misnøye og separatisttanker blant minoritetsgrupper.

KINESISK DOKTRINÆR TILNÆRMING

POLITISK FORRANG

Myndighetenes tilnærming til EST er at dette er en politisk konflikt. Med noen få unntak har PLA i liten grad vært brukt til å slå ned opptøyer og opprørsaktivitet i Kina etter 1989. Politiet, støttet av PAP, sørger for den indre sikkerheten. PLA ønsker i liten grad å bidra til intern sikkerhet, fordi det kan ødelegge støtten fra folket samt flytte fokus fra de konvensjonelle truslene.¹⁰ PLA ønsker sannsynligvis ikke å drive med MOOTW, bortsett fra den delen som gir støtte fra folket, for eksempel katastrofehjelp, bygging av infrastruktur og bistand til sivilbefolkningen, og det som kan gi PLA viktige militære erfaringer, som internasjonale operasjoner. Hvor tydelig kinesere flest oppfatter skillet mellom PAP og PLA er på den andre siden usikkert. I områder med et stort nærvær av PAP, som Xinjiang og Tibet, kan trolig folk flest skille PAP og PLA fra hverandre.

Partiets og myndighetenes øverste mål om stabilitet og økonomisk vekst gjenspeiles i det historiske oppdrag for de væpnede styrkene som ble gitt i 2004 (Blasko 2013). Myndighetene har derfor klare mål for bekjempelsen av EST, og kampen mot EST føres under politisk ledelse, både sentralt og ned på provins- og distriktsnivå. Partiledere og myndighetenes representanter er ansvarlige for dette på alle nivåer. PLA og de andre sikkerhetsstyrkene holdes under streng kontroll, og PLA internt styres med hard hånd. Organisasjonen holdes under kontroll gjennom kommisærssystemet som etterser at kommunistpartiets politikk blir implementert helt ned på det laveste nivå:

Political power grows out of the barrel of a gun. Our principle is that the party commands the gun, and the gun must never be allowed to command the party (Mao 1938).

DET ER EN KAMP OM BEFOLKNINGEN, IKKE IMOT DEN

Elementer fra folkekrigen ser ut til å være relevante for myndighetenes arbeid med å sikre støtte for operasjoner i befolkningen. Nato har ikke noe tilsvarende i sine doktriner, annet enn gjennom strategisk kommunikasjon og informasjonsoperasjoner. Kinas virkemidler er derimot kraftigere. Myndighetene kan tilby betydelig økonomisk vekst, og selv om den er skjevt fordelt i minoritetenes disfavør, er den et insentiv også for minoritetene. I de autonome regionene kan myndighetene i tillegg benytte seg av en viss støtte fra en stadig økende andel han-kinesere som i stor grad støtter myndighetenes mål om stabilitet i disse delene av landet. Myndighetene har et bredere register å spille på sammenlignet med hva opprørs- og terroristgrupper kan tilby.

Det kan hevdes at sikkerhetsstyrkene er gode på opprørskontroll, men ikke til å bekjempe underliggende årsaker (Odgaard og Nielsen 2011). Ifølge Jan Ho Chung (2012, 34) er det kinesiske systemet for opprørskontroll klart delt opp i ansvarsnivåer. Hvilket nivå som til enhver tid har ansvaret for en protest er bestemt ut fra antallet mennesker

som demonstrerer. Ansvaret legges på sentrale myndigheter når opptøyene går utover en provins eller blir så store som Lhasa i 2008 eller Urumqi i 2009. I Kina må det søkes om tillatelse fra myndighetene hvis det skal samles mer enn 200 personer. I Xinjiang og Tibet er reglene for dette strengere (USAs utenriksdepartement 2013). Sikkerhetsstyrkene har blitt meget effektive til å slå ned antydninger til opptøyer og opprør, men årsaken til misnøye blir ikke nødvendigvis like godt håndtert av myndighetene. De ser ut til å være opptatt av folks oppfatning av kommunistpartiet, politikken og samfunnet, og innrømmer visse rettigheter for å løse underliggende årsaker til konflikt. Disse rettighetene må på ingen måte sammenlignes med for eksempel europeiske standarder for ytringsfrihet, men ses ut fra en utvikling som har skjedd i Kina de siste 10-20 årene. Myndighetenes forsøk på å redusere minoritetenes misnøye gjennom delvis selvstyre, fattigdomsbekjempelse og økonomisk vekst i utkantprovinsene virker å være helt i tråd med det grunnleggende i klassisk opprørsbekjempelse (COIN), nemlig å redusere underliggende årsaker til misnøye. Gjennom enkelte kampanjer og utspill i media forsøker myndighetene også å gi inntrykk av å ta menneskerettigheter og korrupsjon alvorlig (Xi 2013; Xinhua 2013d). Dette har i den senere tid kommet til uttrykk gjennom publisering av en regjeringsmelding om menneskerettigheter (Kinas regjering 2013b) og medieutspill om å slå ned på korrupsjon i staten (Xinhua 2013c).

LEGITIMITET

I sine medieutspill bruker myndighetene en retorikk som trolig er ment å skape avstand mellom folket og de som representerer en trussel mot samfunnet. Myndighetene sier at slike grupper ødelegger for stabiliteten som er en forutsetning for økonomisk vekst (China Daily 2013). Myndighetenes bruk av ordet "terrorist" og begrepet "EST" er sannsynligvis ledd i en bevisst politisk retorikk for å undergrave motstanderens legitimitet. Myndighetene bruker disse uttrykkene konsekvent i offentlige uttalelser (Xinhua 2013b). I 2003 la myndighetene fram definisjonen av og kriterier for hva de oppfatter som en terrororganisasjon:

The criteria for identifying a terrorist organization are as follows:

- (I) An organization or organizations that engage in terrorist activities endangering national security or social stability, and harm the life and property through violence and terror (regardless of whether it is based in or outside of China).
- (II) Some form of division for organization and leadership work, or system of division.
- (III) Meeting the aforementioned criteria and having involved in any of the following activities:

(a) Organizing, masterminding, instigating, staging or taking part in terrorist activities; (b) offering funding assistance or support for terrorist activities; (c) having a base or bases for terrorist activities, or recruiting and training terrorists in an organized way; (d) collaborating with other international terrorist organizations, accepting funding, training of other international terrorist groups, or taking part in their activities (Xinhua 2003).

Økonomisk vekst er et av myndighetenes fremste mål, og som en følge av den bedre levekår for befolkningen. Myndighetene er klar på at de væpnede styrker skal støtte muligheten for vekst:

Subordinate to and serving the overall situation of national reform and development, the armed forces of China actively participate in national development, emergency rescue and disaster relief, maintain social harmony and stability according to law, and endeavor to protect national development interests (Kinas regjering 2013).

Både PLA og PAP brukes aktivt i å bygge infrastruktur i landet og hjelpe befolkningen:

Since 2011, the PLA and PAPF have contributed more than 15 million work days and over 1.2 million motor vehicles and machines, and have been involved in more than 350 major province-level (and above) projects of building airports, highways, railways and water conservancy facilities. The PAPF hydroelectric units have partaken in the construction of 115 projects concerning water conservancy, hydropower, railways and gas pipelines in Nuozhadu (Yunnan), Jinping (Sichuan) and Pangduo (Tibet). In addition, PAPF transportation units have undertaken the construction of 172 projects, including highways in the Tianshan Mountains in the Xinjiang Uygur Autonomous Region, the double-deck viaduct bridge over the Luotang River in Gansu Province and the Galungla Tunnel along the Medog Highway in the Tibet Autonomous Region, with a total length of 3,250 km (Kinas regjering 2013).

Dette gjøres sannsynligvis av tre grunner: for å forbedre omdømmet til PLA og PAP, øke myndighetenes anseelse og legitimitet og å bidra til økonomisk vekst.

FORBERED FOR AT KONFLIKTEN KAN TREKKES I LANGDRAG

Kinesiske myndigheter har i dag stor grad av politisk og militær kontroll i Tibet, Xinjiang og Indre Mongolia. Selv om det finnes forskjempere for at disse autonome regionene skal oppnå løsrivelse og uavhengighet, er en slik utvikling lite sannsynlig. Myndighetene frykter dessuten at hvis et av disse områdene får større grad av selvstyre, vil det kunne påvirke

stabiliteten i landet og i verste fall føre til delvis oppløsning. Kommunistpartiet legitimerer sin makt ved å hevde at en demokratisering trolig vil kaste Kina ut i en ustabilitet som vil ramme økonomien og etter hvert mulighetene til å holde landet samlet. Det er en av grunnene til at de historiske oppdragene til sikkerhetsstyrkene kom i 2004, der det første oppdraget er å sikre kommunistpartiets posisjon. Myndighetene har derfor meget sterk vilje til å gjøre en langvarig innsats for å slå ned forsøk på opprør.

Med Kinas økonomiske vekst, økte budsjetter til de væpnede styrker, samt siste års styrking av sikkerheten internt i landet, er det også grunn til å tro at Kina har *evne* til langvarig innsats for å holde landet stabilt og bekjempe opprør. For at situasjonen skal endre seg, må det trolig skje alvorlige endringer i økonomien eller oppstå ytre trusler mot sikkerheten.

ENHETLIG INNSASTS

Kinas politiske og militære system er basert på et komitésystem, der beslutningene primært blir tatt på basis av konsensus i komiteen. Som nevnt beskriver Galula dette som en av ledelsesmetodene for COIN. Ifølge Blasko (2013, 34, 33) har alle provinser felles kommandosentre for alle sikkerhetsstyrker, som er ledet av politiet, mens kommunistpartiets og myndighetenes representant er politisk ansvarlig. Det gjelder på alle nivåer. Denne samarbeidsformen gir mulighet for samordning av myndighetenes virkemidler, men den øker også sjansene for oppsplitting av kommando og kontroll. PLA har en delt kommandostruktur mellom politisk kommisær og militær sjef på alle nivåer. Også politisk ledelse i provins og distrikt er delt mellom guvernør og partileder. Odgaard og Nielsen (2011) hevder at etater foretrekker vertikal koordinering. Med det mener de at etatene foretrekker å følge pålegg og rapportere tilbake til Beijing, heller enn å koordinere på tvers av etater på lokalt nivå. Det ser allikevel ut som at kineserne har vesentlig bedre forutsetninger for samordnet innsats enn det som er tilfelle for Nato fordi de har atskillig færre aktører i systemet, samt at de har en tradisjon for samarbeid i komiteer.

NØYTRALISER OPPRØRET OG ISOLER OPPRØRERNE FRA DERES STØTTE

Myndighetene har omfattende overvåknings- og sensurtiltak som påvirker opprørs- og terroristgruppers evne til å spre propaganda og undergrave myndighetene. Galula sier at man må ramme opprørernes evne til politisk undergraving. Det har Kina satt effektive virkemidler inn mot. På den andre siden påvirker de samme tiltakene prinsippet om legitimitet.

Kina har en grensevaktstyrke på totalt 300 000 mann. Dette er en miks av PLA- og PAP-styrker, der PLA står for cirka 200 000 mann. Kina vektlegger streng kontroll på grensen for å motvirke EST-relatert smugling og illegal grensekryssing, noe som oppfattes som en trussel mot sikkerhet og stabilitet (Peng og Yao 2005, 441). Myndighetene og PLA er svært opptatt av avskrekking som tiltak og strategi. Det gjelder både konvensjonelle trusler, men også EST (Blasko 2013c). Relevante tiltak er statuering av eksem-

pler med strenge straffer, hurtig rettsprosess, og propaganda/informasjonsoperasjoner som viser evne og vilje til å slå ned på EST-trusler (Xinhua 2003).

SIKKERHET GJENNOM LOVEN ER ESSENSIELT

Kinesiske myndigheter er bevisst tilbakeholdne med å bruke PLA til å bekjempe opprør. Deres holdning støttes av vestlig COIN-teori som framhever restriktiv bruk av makt, samt bruk av politi framfor militære enheter. Politidepartementet, med støtte av PAP, er ansvarlig for og leder bekjempelsen av EST. Både PLA, PAP og politiet har avdelinger som er trent for massetjeneste og CT. Det er trolig evne og vilje til samhandling og koordinering mellom sikkerhetsstyrkene på lokalt nivå og sivile lokalmyndigheter. Organiseringen er helt i tråd med Galulas synspunkter på sivilt lederskap framfor militært i slike sammenhenger og kan ses i sammenheng med prinsippene *politisk forrang*, *legitimitet* og *enhetlig innsats*. Det rapporteres derimot ofte at politi og PAP står bak brudd på menneskerettigheter, og at de behandler pågrepne svært brutalt (USAs utenriksdepartement 2013). Det svekker prinsippet om legitimitet.

Kina presiserte strafferammen for EST i 2003. I Artikkel 103 i straffeloven heter det nå:

Whoever organizes, plots, or acts to split the country or undermine national unification, the ringleader, or the one whose crime is grave, is to be sentenced to life imprisonment or not less than ten years of fixed-term imprisonment; other active participants are to be sentenced to not less than three but not more than ten years of fixed term imprisonment; and other participants are to be sentenced to not more than three years of fixed term imprisonment, criminal detention, control, or deprivation of political rights. Article 103 of the Chinese Criminal Law (Amnesty 2004, 28).

Man er villig til å idømme dem som gjør EST-handlinger fengsel på livstid. Det sender to viktige signaler: myndighetene håndterer EST-handlinger som noe kriminelt, og de ønsker strafferammer som virker avskrekkende. På den andre siden rapporteres det om både dødsdommer, lukkede rettsaker og forsvinningsaker som kan skade myndighetenes legitimitet, men som forsterker avskrekkingen (Chung 2012; USAs utenriksdepartement 2011).

...in the five years between 1998–2002, procuratorates nationwide approved the arrest of 3,402 individuals and prosecuted 3,550 people on charges of “endangering state security”. This high figure seems to indicate an intensive effort by the Chinese authorities to crack down on any behaviour deemed to pose a threat to “state security” or the “socialist system”, which would include purported acts of “terrorism” or “separatism” (Amnesty 2004, 28).

Bekjempelse av opprør i Xinjiang

Xinjiang er Kinas største provins og grenser til Mongolia, Russland, Kazakhstan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Afghanistan, Pakistan og India, hvorav tre er atommakter. Ifølge Frederick Starr blir denne provinsen påvirket kulturelt, økonomisk og politisk fra tre retninger: fra vest av Russland og de sentral-asiatiske landene, fra sør av India og Pakistan og fra øst av den han-kinesiske kulturen.

Ifølge en folketelling gjort i 2007 består provinsen av 55 forskjellige etnisiteter, der uigurene er den største og mest profilerte folkegruppen på rundt regnet 9,6 millioner. Han-kineserne utgjør cirka 8,2 millioner av totalt 22 millioner innbyggere (Kinas regjering 2009b). Det spekuleres i om det i dag faktisk er han-kinesere som er i flertall i provinsen, hvis man teller med Bingtuan, PLA og PAP. Antallet han-kinesere i provinsen har sannsynligvis økt etter 2007 og er på samme nivå som uigurene, eller høyere (Wayne 2008). Nur Beki, provinsguvernøren for Xinjiang og etnisk uigur, sier at Xinjiang er viktig for Kina, og Kina er viktig for Xinjiang. Han sier videre:

Xinjiang has rich resources, with gasoline reserves of 20.92 billion tons, comprising 30 percent of China's total continental petroleum resources. It also boasts 2.19 trillion tons of coal reserves, accounting for 40 percent of the country's total (China Daily 2012).

Myndighetene forsøker å beskrive en sikkerhetsmessig sårbar provins, men med svært positive framtidsutsikter for handel, turisme og generell økonomisk vekst.

...the government's work over the past year was focused on achieving Xinjiang's leapfrog development and lasting stability, two "historic tasks" mapped out in 2010, by a high-level national central work conference. However, the battle against the separatists is still severe, complicated and chronic (Xinhua 2013e).

Den uiguriske diasporaen har forsøkt å beskrive et annet bilde av situasjonen for å få støtte for sin sak. Den vektlegger brudd på menneskerettigheter og uigures rett til egen nasjonalstat og framstiller Nur Beki som “a lame duck” – et etnisk alibi for kinesiske myndigheter (WUC 2013).

Mye av forskningen om Xinjiang dreier seg om de mange konfliktlinjene som har preget provinsen opp gjennom historien og som fortsatt eksisterer (Millward 2007; Starr 2004b; Wayne 2008). James Millward har forsøkt å stille provinsen i et mer objektivt historisk lys enn hva kinesiske myndigheter og uiguriske nasjonalister og diaspora gjør. Millward mener at provinsen er gjenstand for propaganda fra både kinesiske myndigheter og uiguriske nasjonalister og diaspora, som begge forsøker å rettferdiggjøre sin politikk.

I Norge kjenner vi kanskje området best gjennom tildelingen av Raftoprisen til Rebiya Kadeer for hennes kamp for det uiguriske folk og til hennes organisasjon, De tusen mødres bevegelse (Millward 2007, 359). Hun er også leder av Den uiguriske verdenskongressen (WUC), en av de største diaspora-organisasjonene. Rebiya Kadeer var tidligere en av Kinas rikeste kvinner. Hun deltok på folkekongresser og var en person myndighetene likte å framheve. Etter at hun begynte å arbeide for demokratiske rettigheter og uigures sak har hun vært forfulgt av myndighetene og ble i 1999 dømt for å ha lekket sensitiv informasjon om Kina til USA. Hun ble løslatt i 2005 og utlevert til USA. Der ble hun senere leder for WUC. Familien, som ble boende i Kina, har blitt forfulgt av myndighetene, og flere av hennes sønner har vært fengslet av ukjente årsaker, blant andre sønnene Alim og Ablikim Abdureyim (USAs utenriksdepartement 2011; WUC 2013).

En annen uigur som har fått oppmerksomhet i Norge, er terrordømte Mikael Davud som fikk syv års fengsel i Norge for å planlegge terrorangrep mot *Jyllandsposten* (Krokkfjord og Røst 2012).

HISTORIEN BAK

Xinjiang-provinsen slik den framstår i dag er en relativt ny konstruksjon. Xinjiang fikk status som provins i 1884 under datidens Qing-dynasti. Flere kinesiske dynastier har gjennom historien øvd ulik grad av innflytelse i området, men det var først fra 1760-tallet at området kom under kinesisk kontroll. Før den tid var regionen brutt opp i mindre sultanater/kongedømmer, og tilhørte forskjellige land og folkegrupper (Starr 2004a, 27, 48). Området har vært preget av raskt skiftende maktkonstellasjoner, påvirkning fra forskjellige stormakter og folkegruppers tilflytting. Det gjør Xinjiangs historie uoversiktlig og komplisert. Området har ikke noe naturlig sentrum, men består av tre bassenger/daler som har ørkenlandskap i midten og fjell rundt. Gjennom historien har bosetningene vært etablert i oaser og fruktbart land i utkanten av ørkenområdene (Millward og Perdue 2004, 29). Dette har skapt et høyst fragmentert område med forskjellige kulturer med stor grad av mistenksomhet til eksternt påvirkning. Religioner har kommet og gått i dette området, med sterk buddhistisk innflytelse i flere århundre før islam fikk fotfeste rundt år 1000 e.Kr. I Xinjiang og Kina generelt finnes det i dag 10 folkegrupper som bekjen-

ner seg til islam, der hui, uigurer, kasakhstanere, usbeker, tadsjikere er noen av dem (Gunaratna, Acharya og Wang 2010, 28).

Begrepet "uigur" og den uiguriske folkegruppen hevder Millward og Perdue (2004, 40) er en konstruksjon som oppstod på slutten av 1800-tallet. Navnets opprinnelse stammer fra et tyrkisk-mongolsk nomadisk folkeslag som kom til regionen rundt år 744 e.Kr., og som var hovedsakelig buddhister. Det som kinesiske myndigheter i dag kategoriserer som uigurer, er en blanding av mange tyrkisktalende og muslimske folkegrupper (Gladney 2004, 103).

Kinas kontroll av regionen har siden midten av 1700-tallet vært sporadisk og vanskelig. Qing-dynastiet satte i gang utbygging av et nettverk av militærkolonier (forløperen til Bingtuan) og styrte området med en kombinasjon av militærmakt, statlige næringsinsentiv og allianser. Styresettet baserte seg på fleksibel tilpasning til lokale forhold og bruk av lokal elite i administrasjon. Fra 1884 endret Kinas styringsform av Xinjiang til den vi kjenner i dag. Xinjiang skulle styres mer likt de andre provinsene i riket. Lokal fleksibilitet for de forskjellige etnisitetene skulle erstattes med den kinesiske kulturen (han-kulturen). Storstilt migrering av han-kinesere til Xinjiang skulle bidra til det (Millward og Perdue 2004, 57, 63). Resultatet er at andelen han-kinesere har økt betydelig i provinsen. I 1947 var det 220 000 han-kinesere i Xinjiang, som utgjorde cirka fem prosent av befolkningen i provinsen. I 2000 hadde antall han-kinesere i Xinjiang økt til 7,49 millioner. Han-kinesere utgjorde da nesten 40 prosent av befolkningen i provinsen, mens uigurene utgjorde 45 prosent (Millward 2007, 307). I dag er det godt over åtte millioner han-kinesere i provinsen.

Xinjiang har som nevnt vært gjenstand for påvirkning og kontroll fra flere retninger. På 1800- og begynnelsen av 1900-tallet var Xinjiang en del av *The Great Game* – Russland og Storbritannias rivalisering om kontroll over Sentral-Asia. Den tredje deltakeren i denne maktkampen var Kina. I en periode hadde alle tre sterk innflytelse på hver sin del, med diplomatisk representasjon i provinsen (Skrine og Nightingale 1987, 138). Storbritannias innflytelse ble gradvis svakere utover 1900-tallet, og ble avsluttet da kommunistene tok over makten i Kina i 1949. Sovjet derimot skaffet seg stadig bedre kontroll i området, særlig i perioder hvor Kina hadde dårlig kontroll, og støttet i perioder enkelte opprørere i deres forsøk på å tilrive seg makten. Sovjet trakk seg helt ut på slutten av 1950-tallet, i perioden da forholdet mellom Kina og Sovjet var svært anstrengt (Roberts 2004, 217).

I nyere historie har Xinjiang opplevd delvis selvstendighet fra Kina i tre perioder: på 1870-tallet, 1930- og 1940-tallet. Disse periodene er viktige for uigurenas identitet i dag og brukes av grupper som argumenterer for løsrivelse eller større autonomi fra Kina. Yaqub Beg-opprøret på 1870-tallet oppstod som en konsekvens av at det kinesiske Qing-dynastiet mistet kontroll, og mindre opprør oppstod flere steder i regionen. Yaqub Beg var en vellykket militær leder under Alim Quli fra Kokand (en stat i Sentral-Asia) og ble sendt til Kashgar i 1865 for å sikre byen fra kaos og ødeleggelse. I maktvakuemet

som oppstod fra 1865, tok han gradvis over mer av Xinjiang og styrte provinsen som et selvstendig muslimsk emirat basert på sharia-lovgivning. Emiratet var anerkjent av Storbritannia og hadde diplomatiske forbindelser med både Storbritannia og Russland (Millward 2007, 118–123). Mye av mystikken rundt hans bakgrunn og person har blitt utnyttet av ulike nasjonalistiske og religiøse grupper. Etter hans død i 1877 tok igjen kineserne kontroll over regionen (Millward og Perdue 2004, 62).

Qing-dynastiets fall i 1911 skapte på nytt maktvakuum og økt ustabilitet i regionen. Lokale maktpersoner og krigsherrer tok kontroll over forskjellige områder, og i 1932 startet et større opprør i Xinjiang. Opprøret var ikke bare en konflikt mellom muslimer og kinesere, men en fragmentert og kompleks konflikt mellom mange grupper. Hovedkraften i opprøret var imidlertid rettet mot kinesiske myndigheter. Det endte i erklæringen av Den første øst-turkestanke republikk i 1933, og i januar 1934 ble Khoja Niyaz innsatt som president. Niyaz var uigur og drev opprør og uavhengighetskamp allerede fra 1907. Republikken fikk en kort levetid og ble i 1934 slått ned av myndighetene og lokale grupper, som blant annet bestod av hui (muslimske etniske kinesere, som i dag har sin egen provins, Ningxia). Xinjiang var deretter under delvis sovjetisk og delvis kinesisk kontroll. I oktober 1944 kom det til åpent opprør igjen, og Den andre øst-turkestanke republikk ble erklært samme år av den islamske lederen marskalk Ali Khan Töre og anerkjent av Sovjet. Töre ble senere utnevnt til president. Republikken ble gradvis mer fragmentert fram til kommunistpartiet tok makten i Kina, og PLA tok kontroll i Xinjiang i 1949 under kaotiske forhold (Millward og Tursun 2004, 75–77, 84–87). Denne overtagelsen har Kina senere kalt “den fredfulle frigjøringen av Xinjiang”. Opplysningene er noe sprikende om hva som skjedde i denne perioden, men store styrker fra det gamle kinesiske regime (Guomindang) la ned våpnene og overga seg til myndighetene, mens rester av republikkens lojale styrker og kasakhstanere beholdt kontrollen i enkelte lommer i nord og nordvest. Sovjet spilte trolig en rolle i maktovertagelsen og hadde innledningsvis hindret Mao i å ta over kontroll i provinsen (Millward 2007, 231–234).

Det kinesiske kommunistpartiet under Mao Zedongs ledelse iverksatte omfattende reformer over hele Kina, inkludert landreformer. *Det store spranget* var kommunistpartiets strategi for å få økt produktivitet og økonomisk vekst i Kina i perioden 1958–61. Det skulle hovedsakelig skje gjennom kollektivisering av jordbruk og småindustri, uten anvendelse av teknokratiske løsninger (Gunaratna, Acharya og Wang 2010, 27; Millward 2007, 259). *Kulturrevolusjonen* i perioden 1966–76 var et kulturelt oppgjør med det kinesiske samfunn, der alle skulle indoktrineres inn i det kommunistiske tankesettet, og der eliten og byfolk skulle få erfare hvordan det var å være bonde og arbeider. Mange byfolk og akademikere ble tvangsflyttet til landsbygda, religion og gamle skikker skulle avskaffes og regimekritikere skulle fjernes (Gunaratna, Acharya og Wang 2010; Millward 2007, 254). Disse reformene hadde store konsekvenser for befolkningen, inkludert den i Xinjiang. Endring i tradisjonelt levevis ble endret, assimileringspolitikken ble forsterket, religionsutøvelse ble sterkt kontrollert, og han-kinesere ble tvangsflyttet til provinsen (Millward 2007, 240–275).

Kina etablerte i 1954 Produksjons- og konstruksjonskorpset i Xinjiang (XPCC eller Bingtuan) av demobiliserte PLA og Guomindang-styrker og lokale arbeidere (Millward 2007, 253). I dag består Bingtuan av:

... the XPCC has 14 divisions (reclamation areas), 174 regimental agricultural and stockbreeding farms, 4,391 industrial, construction, transport and commercial enterprises, and well-run social undertakings covering scientific research, education, culture, health, sports, finance and insurance, as well as judiciary organs. The total population of the XPCC is 2,453,600, including 933,000 workers (Kinas regjering 2003).

XPCC/Bingtuan's opprinnelige mandat var å drifte statlige bondegårder og industri, bidra til økt innflytelse fra myndighetene, samt integrering av emigrerte han-kinesere. Den sivil-militære organisasjon hadde, og har delvis ennå, en viktig rolle i sikkerheten av provinsen. På 1950- og 60-tallet bidro Bingtuan-milits til å slå ned opprør og andre interne uroligheter (Millward 2007, 252, 273). Selv om organisasjonen gradvis har blitt mer sivil, opprettholder den en militær struktur og organisering. Bingtuan er underlagt delvis provinsmyndighetene og delvis kommunistpartiet sentralt (Kinas regjering 2003).

Xinjiang fikk status som autonom provins i 1955 og fikk navnet Xinjiang-Uigur autonome region (XUAR), som også er det offisielle navnet på provinsen i dag. Dette var myndighetenes forsøk på å dempe separatisme-tanker hos minoritetene. Det ble også etablert autonome distrikter og områder der hvor én etnisk gruppe dominerte. I Xinjiang ble uigurer og andre minoriteter rekruttert og utdannet av kommunistpartiet slik at de kunne fylle posisjoner i administrasjon på distrikts- og provinsnivå (Millward og Tursun 2004, 91).

Rudelson og Jankowiak (2004, 300) hevder at uigures reaksjon på økt han-kinesisk kontroll i provinsen kan deles inn i tre typer reaksjoner: tilpasning, ikke-voldelig motstand og voldelig motstand. Inndelingen er selvsagt svært forenklet, men likevel nyttig som analytisk verktøy for å se på dynamikken mellom Kinas tilnærming og uigures reaksjon.

Den første typen reaksjon gjelder de som har tilpasset seg kinesisk dominans og som delvis eller helt tilpasser seg kinesisk kultur, språk og lover. De utøver sin kultur og sitt språk med klanen, familien og venner, delvis skjult for myndighetene.

Den andre typen reaksjon kommer fra hovedsakelig akademikere som er opptatt av demokratiske rettigheter og etnisk nasjonalisme. De arbeider med å forme etnisk og nasjonal identitet gjennom bygging av uigurisk historie, kultur og språk. De får hjelp fra diasporaen i Sentral-Asia, Europa og USA og organisasjoner som WUC.¹¹ De beveger seg på en knivsegg i forholdet til kinesiske myndigheter ved å publisere og forelese om uigurisk historie, kultur og kinesisk urett. De ønsker løsrivelse fra Kina eller større autonomi.

Den siste reaksjonen kommer fra dem som er villig til å bruke vold i sin kamp. Dette

er ofte religiøst motiverte grupper som har som målsetning å løsrive Xinjiang og skape en muslimsk stat med sharia-lovgivning eller inngå som en del av et religiøst kalifat i Sentral-Asia. Av disse tre ulike reaksjonene eller gruppene er det sannsynligvis den første som utgjør flertallet, og som de to andre gruppene og myndighetene ønsker å påvirke. Dette tilsvarer det Galula kaller “den passive majoritet”. Uigurene er ikke en homogen folkegruppe. De fleste uigurer har en sterkere tilknytning til familien, klanen og landsbyen enn til en felles “nasjon” av uigurer, delvis fordi de opp gjennom historien har vært trukket kulturelt i ulike retninger av ulike stormakter, og delvis på grunn av et tradisjonelt spredt bosetningsmønster (Rudelson og Jankowiak 2004, 303). Islam er heller ikke en kraft som forener uigurene i en kamp mot myndighetene, fordi ummaen i Xinjiang er delt etter folkegrupper og språk. Religionen praktiseres derfor adskilt i forskjellige moskeer, til tross for at de aller fleste er sunnimuslimer (Fuller og Lipman 2004, 332). Resultatet er at det i dag ikke er et samlet politisk opprør mot myndighetene, men mange forskjellige grupper.

Siden Kina gjenopptok kontrollen over provinsen på 50-tallet har det vært flere voldelige opptøyer og forsøk på væpnet opprør (Bovingdon 2010, 174–190; Millward 2007, 264–281). Millward (2007, 281) hevder at opprørene hovedsakelig var motiverte av motstand mot myndighetene og ønske om løsrivelse, og at uroen var hovedsakelig av politisk og ikke religiøs art. På slutten av 80-tallet tiltok innflytelsen av religion i styrke, og ble i økende grad et motiv for opprør. Den økte religiøs innflytelsen skyldtes kommunistpartiets oppmykning av den ateistiske politikken. Etter 1979 åpnet Deng Xiaoping opp det kinesiske samfunnet etter det katastrofale utfallet av *Kulturrevolusjonen*. Hensikten var å få til økonomiske reformer og modernisering av det kinesiske samfunnet. Den nye tilnærmingen ble kalt “sosialisme med kinesiske særtrekk”.

Wayne (2008, 23) mener at krigen i Afghanistan på 80-tallet var en annen viktig inspirasjonskilde for religiøst opprør. Den viste at det var mulig å gjøre opprør mot en stormakt.

Utover på 1990-tallet ser det ut som at voldsnivået i provinsen økte. Det er imidlertid usikkert om det var det reelle voldsnivået som økte, eller om det var tilgangen på informasjon om opprør som ble bedre. Uroen hadde trolig flere årsaker, men to viktige grunner er oppløsningen av Sovjet og opprettelsen av sentral-asiatiske stater, og økt kommunikasjon med omverden (Millward 2007, 289, 324). Dette ga uigurene og andre folkegrupper troen på at løsrivelse fra Kina var mulig.

Kinesiske myndigheter hevder at det i perioden 1990–2001 var 200 militante hendelser (Rudelson og Jankowiak 2004, 316). Det er uklart hva som menes med “militante hendelser”, men jeg tolker det som hendelser som kan forklares innenfor samlebegrepet ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST), og som ikke knyttes til andre kriminelle handlinger. Årsaken var trolig Kinas endrede politikk på 1990-tallet, fra oppmykning og religiøs frihet på 1980-tallet til et forsøk på å kontrollere de religiøse gruppene og deres utøvelse av religion på 1990-tallet (Rudelson og Jankowiak 2004, 316).

I 1990 slo myndighetene ned opptøyer i Baren (liten by helt vest i Xinjiang i nærheten av Kashghar/Kashi) på en svært voldelig måte. Noen mener at årsaken til opptøyene trolig var religiøse fordi myndighetene fjernet en mullah fra en moské. Andre hevder at dette var et godt planlagt forsøk på å starte et opprør gjennomført av blant andre uiguriske Afghanistan-veteraner (Gladney 2004, 390; Ong 2012: 4). Det hevdes at politiet, trolig støttet av PLA og PAP, drepte 3000 personer i forbindelse med operasjoner i etterkant av opptøyene (Rudelson og Jankowiak 2004, 317). Her varierer tallene veldig fra kilde til kilde, men det er mye som tyder på at myndighetene hadde en meget omfattende oppryddingskampanje som innebar nedkjemping av opprørsbaser og massearrestasjoner av forskjellige grupper.

I 1995 slo myndighetene ned på opptøyer i Hotan, som sannsynligvis hadde sitt utspring i fengsling av en lokal mullah. I 1997 opplevde provinshovedstaden Urumqi flere bombeangrep samme dag som Deng Xiaoping ble gravlagt, og noen uker etter eksploderte en buss i en handlegate i Beijing. Myndighetene beskyldte uiguriske separatistgrupper for angrepene, men ingen tok på seg ansvaret (Rudelson og Jankowiak 2004, 317). Millward hevder hendelsen i Beijing ikke kan tilskrives uiguriske grupper, fordi både lokale og sentrale myndigheter senere har avvist en tilknytning til Xinjiang (Millward 2007, 333). Dette er derimot noe omstridt, der blant andre Johan Z. Wang (2003) hevder dette var en operasjon av Øst-Turkestans islamske bevegelse (ETIM).

Troverdigheten til informasjon om disse hendelsene er usikker, både fra myndighetene og diasporaen.¹²

De underliggende årsakene til konflikt mellom uigurer og kinesiske myndigheter er mange, men det ser ut som at kinesisk nasjonalisme og *han-iffisering* som truer uigurisk kultur og språk, samt hindrer utfoldelse av religion, er viktige årsaker.¹³

SIKKERHETSSITUASJONEN I XINJIANG

Kina har påstått at det eksisterer åtte uiguriske opprørs- og terroristgrupper, de fleste av dem religiøse. Det annonserte de etter 11. september 2001, da Kina forsøkte å alliere seg med USA i kampen mot terror. Disse gruppene er:

1. Øst-Turkestans islamske bevegelse (ETIM)
2. Øst-Turkestans islamske parti (ETIP)
3. Allahs Øst-Turkestanske islamske parti
4. Det islamske reformistpartiet "sjokkbrigaden"
5. Islams hellige krigere
6. Øst-Turkestans internasjonale bevegelse
7. Øst-Turkestans frigjøringsorganisasjon (ETLO)
8. Uigurenes frigjøringsorganisasjon (ULO).

Wayne (2008, 46) nevner også Øst-Turkestans forenede revolusjonsfront (URFET) som en opprørs- og terroristgruppe. Denne organisasjonen har slått seg sammen med ULO og dannet Det uiguriske folkepartiet (UPP) som har tatt avstand fra vold.

Med bakgrunn i at det er lite eller ingen informasjon om flere av de nevnte gruppene, annet enn det myndighetene har påstått, spekuleres det i om myndighetene har diktet opp disse terrorgruppene.

I USAs terrorrapport for 2011 hevdes det at ETIM tok på seg skylden for to terroraksjoner det året: mot en politistasjon i Hotan, Xinjiang 18. juli og en serie bomber og knivangrep 30–31. juli i Kashgar, Xinjiang. Resultatet var totalt 16 døde og over 44 sårede (USAs utenriksdepartement 2012). Kinesiske myndigheter har idømt fire dødsstraffer og to 19-års fengselsstraffer for disse hendelsene. I juli 2010 skrev Aftenposten om en gruppe som kalte seg Turkestans islamske parti (TIP), der tre medlemmer ble pågrepet av det norske politiets sikkerhetstjeneste (PST) for terrorplanlegging. Gruppen skal i 2008 ha planlagt angrep i Beijing under De olympiske leker (Molstad, Sørli og Akerhaug 2010). TIP springer sannsynligvis ut fra ETIM, men har intensivert sin innsats etter hvert som ETIM har blitt marginalisert (Sowell 2010).

Kinesiske myndigheter hevder at ETLO har samarbeidet med Usbekistans islamske bevegelse (IMU). ETLO har fått skylden for giftangrep i Kashgar og angrep på kinesere i Tyrkia. Det foreligger lite informasjon om disse organisasjonene, og myndighetene er lite villige til å frigi informasjon (Wayne 2008, 45). Al Qaida skal ha hatt hundrevis av uigurer i sin Internasjonale brigade 555 i kampene i Afghanistan på 90-tallet (Rashid 2009, 17). 22 uigurer ble holdt på Guantanamo etter 2001. Av dem var ti på opprørstrening i Afghanistan for å forberede seg til å krige i Xinjiang og sju var en del av Al Qaida (Wayne 2008, 52). Einar Wigen (2009, 19) beskriver i en FFI-rapport uigurers tilknytning til IMU, Al Qaida og Den islamske jihad union (IJU – en utbrytergruppe av IMU). Han nevner Abu Muhammad Xinjiang som en sentral uigur i nettverket rundt IMU og Al Qaida. Det er ukjent hvilken status Abu Muhammad Xinjiang har i dag.

I en forenklet oversikt over de viktigste gruppene som inkluderes i myndighetenes EST-begrep har jeg valgt ut de regimekritiske organisasjonene som anses å være mest relevante i dag. Av dem er det sannsynligvis kun ETLO, TIP, og eventuelt ETIM, som i vestlig forstand kan klassifiseres som opprørs- og terroristgrupper, mens WUC, og trolig også UPP, er politiske ikke-voldsorganisasjoner.

Få av angrepene i Xinjiang som har skjedd etter 1990, har vært mot sivilbefolkningen. Mange hendelser kan trolig ikke tilskrives opprørs- og terrorgrupper, men generell misnøye fra minoritetsgrupper (Gladney 2004, 381). Misnøyen henger nok sammen med at flere optøyer på 90-tallet startet opp som fredelige demonstrasjoner, men endret – blant annet på grunn av politiets framgangsmåte – karakter til voldelige optøyer. En mer nyansert framstilling av hendelsene kan være tredelt: noen angrep rammer blindt, noen angrep ser ut til å være svært godt planlagte politiske likvideringer, mens andre igjen ser ut til å være protester mot myndighetene som blir voldelige, men som trolig ikke er ment å være det i utgangspunktet (Millward 2007, 340).

REGIMEKRITISKE GRUPPER OG ORGANISASJONER

NAVN	FORKORTEELSE	STATUS
Øst-Turkestans islamske bevegelse	ETIM	Har samarbeidet med Al Qaida, Taliban og Usbekistans islamske bevegelse (IMU) og har tidligere stått på FNs og USAs terrorliste. ETIMs leder, Hassan Mahsum, ble drept av pakistanske styrker i oktober 2003. Tilholdssted i Pakistan og grenseområde i Xinjiang. ETIM er trolig det samme som Øst-Turkestans islamske parti (ETIP).
Turkestans islamske parti	TIP	TIP-medlemmer arrestert i Norge 2008. Mulig samarbeid med Taliban, Usbekistans islamske bevegelse/Den islamske jihad union og Al Qaida. Lederen Abduk Haq drept i Pakistan i 2010. Kommandant Sayfullah har muligens tatt over som leder.
Øst-Turkestans frigjøringsorganisasjon	ETLO	Trolig fortsatt aktiv. Har muligens samarbeidet med Usbekistans islamske bevegelse eller Den islamske jihad union. Ledet av Mamtimin Hazrat.
Den uiguriske verdenskongressen	WUC	Diaspora-gruppen ledet av Rebiya Kadeer. Stemplet av myndighetene som separatist- og terrorgruppe. Har fått skylden for Urumqi-opptøyene i 2009.
Det uiguriske folkepartiet	UPP	Slått sammen av Uigurenes frigjøringsorganisasjon og Øst-Turkestans forenede revolusjonsfront. Hevder de er et politisk parti.

FIGUR 1. Oversikt over de viktigste organisasjonene som av kinesiske myndigheter omtales som EST. (Kilder: Gunaratna, Acharya og Wang 2010; Sowell 2010; Wayne 2008; Wigen 2009).

Ifølge en regjering melding om Xinjiang fra 2009 (Kinas regjering 2009b) har det siden 2008 kommet en ny bølge med vold til Xinjiang. Meldingen framhever særlig opptøyene i Urumqi i juli 2009, der 197 mennesker skal ha blitt drept og tusenvis såret. Myndighetene har beskyldt både interne og eksterne opprørs- og terroristgrupper og lagt skylden på WUC og lederen Rebiya Kadeer samt ETIM for urolighetene. Opptøyene startet med etnisk vold og beskyldninger mellom han-kinesere og uigurer i en fabrikk i Shaoguan, Guangdong provins. Dette spredde seg til Urumqi, med massedemonstrasjoner og vold mot han-kinesere (Godbole og Goud 2012). Partilederen i provinsen ble

byttet ut etter hendelsen, internett ble sperret for bruk i ett år, og strengere sensurkontroll ble igangsatt (Mackerras 2012, 73).

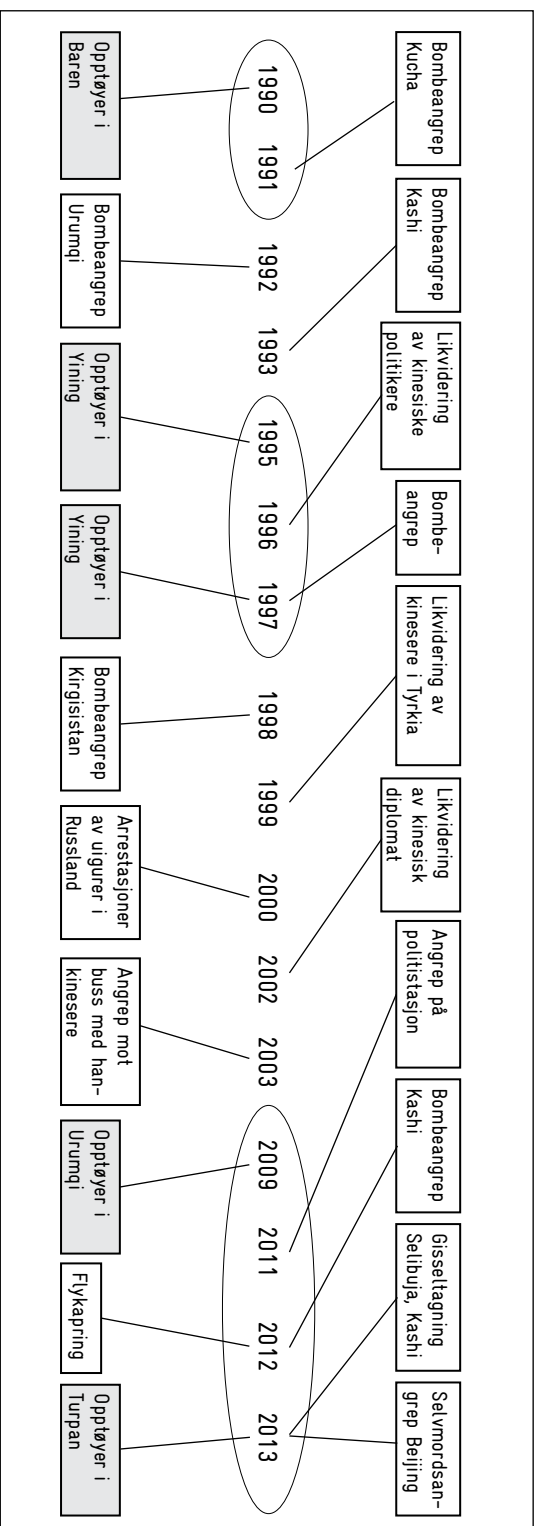
Nur Beki, provinsguvernør og øverste uiguriske embetsmann i provinsen, rapporterte i forbindelse med provinsens 12. kongress om to angrep i 2012: Et forsøk på flykaping i juni, der 11 personer ble såret, og et knivangrep på en folkemengde, der 13 ble drept. Begge angrepene ble gjennomført av en gruppe, og gjerningsmennene ble enten drept på stedet eller fengslet (China Daily 2013). Myndighetene rapporterte også om en gis-selsituasjon gjennomført av terrorister i Kashgar i april 2013 som resulterte i 21 døde, blant dem flere politifolk og offentlige ansatte (Hatton 2013). Mine egne funn antyder en gradvis økning av hendelser fra 1990–98, der årene 1996 og 1997 var særlig voldelige. Deretter var det en merkbar nedgang i hendelser i perioden 1999 til 2007, med en ny oppblomstring av hendelser fra 2008 og fram til i dag. I perioden med få hendelser skjedde de fleste utenfor Xinjiang og utenfor Kina, men de var trolig likevel forårsaket av etniske uigurer. Motivet bak aksjonene er trolig myndighetenes håndtering.

Informasjon om opprørs- og terrorgrupper i Xinjiang er ikke entydige, men utfra beskrivelsene til Gunaratna, Gladney, Millward, Reed og Wayne er én eller flere befolkningsgrupper svært misfornøyd med situasjonen og med måten kinesiske myndigheter styrer provinsen. Det er sannsynligvis ikke et enhetlig opprør, men består av mange forskjellige grupper som har forskjellige tilnærminger. Enkelte av disse gruppene, som WUC og TIP, har åpenbart konkurrerende målsetninger for Xinjiang. Det kan det se ut som WUC konsekvent aviser at det eksisterer opprørs- og terroristgrupper (WUC 2013), mens TIP har stemplet diaspora-organisasjoner som sekulære og islamfiendtlige og mener at de skader kampen mot kinesiske myndigheter (Sowell 2010, 17).

Enkelte av gruppene, som ETIM og ETLO, har trolig blitt nærmest nedkjempet av myndighetene. Andre, som UPP, opptre svært forsiktig grunnet myndighetenes harde grep om provinsen, mens for eksempel TIP er mer aktiv (Sowell 2010). Utover disse gruppene har også folks misnøye fått utløp gjennom demonstrasjoner som dreier mot voldelige sammenstøt med sikkerhetsstyrker.

Med bakgrunn i Natos definisjon av terrorisme og opprør hevder jeg at det pågår et opprør i Xinjiang i dag. Jeg har valgt å legge vekt på målsetningen til gruppene, ikke voldsnivået i provinsen. Hverken den amerikanske tankesmia RAND eller konfliktdata-basen til Uppsala universitet har data på voldsnivået i Xinjiang, og de har heller ikke klassifisert urolighetene som opprør. I *Global Terrorism Index Report* er hendelsen i Urumqi 2009 rangert som det 21. verste terroristangrepet i perioden mellom 2002 og 2011 og resulterte i 184 drepte (IEP 2012, 50). I perioden mellom 2002 til 2012 har Kina ligget på 15. til 50. plass i rangeringen av de land som er rammet av terrorisme, skal vi tro *Global Terrorism Index*. 2006 var året med det laveste nivået, og 2009 hadde det høyeste (Vision of Humanity 2013).

ET UTVALG AV HENDELSER RELATERT TIL KONFLIKTEN I XINJIANG FRA 1990 TIL 2013

FIGUR 2. Et utvalg av hendelser fra 1990 til 2013, der de voldelige masseopptøyene er uthøvet. Jeg har satt ring rundt de periodene med flest og mest voldelige hendelser.¹⁴

KINAS POLITIKK 1997–2013

- Safeguard stability and oppose separation.
- All the ethnic groups are one family. Soldiers and the public are inseparable as fish and water (Xinhua 2009).

Slagordene er hentet fra bannere som ble brukt av PAP i ukene etter opptøyene i Urumqi 2009 og var propaganda for å roe ned situasjonen i byen. Budskapet har referanser til Maos teori om opprørernes avhengighet av folket, nå brukt av opprørsbekjemperen.

Kinesiske myndigheter ser svært alvorlig på uroen og opptøyene i Xinjiang, ikke bare for sikkerhetssituasjonen i provinsen Xinjiang, men for sikkerhetssituasjonen i landet som helhet. Myndighetene har endret sin tilnærming til Xinjiang flere ganger. Jeg vil her fokusere på myndighetenes politikk fra 1997 fram til i dag. Ifølge Millward (2007, 342–343) tok myndighetene tre konkrete grep i 1996 for å håndtere den eskalerende volden på 1990-tallet: Dokument 7, “slå hardt”-kampanjen og sensur av litteratur.

Dokument 7 var en plan om strengere kontroll på religiøs utøvelse, kulturell utfoldelse, samt økt innslag av han-kinesere i administrasjonen på provins- og distriktsnivå.

Med “slå hardt”-kampanjen endret sikkerhetsstyrkene sin tilnærming. De skulle slå til hardere mot EST, være bedre forberedt og proaktive overfor demonstrasjoner og ha bedre kontroll på provinsen. Litteratursensur var myntet på etnisk litteratur, blant annet uiguriske historiebøker som hadde andre versjoner av den lokale historien enn den offisielle kinesiske. Disse tiltakene var trolig blant grunnene til økning i volden i Xinjiang 1996–97, som en lokal reaksjon på endret politikk fra myndighetene (Millward 2007, 342–345). Etter 1998 var det derimot en nedgang i antallet hendelser. Wayne (2009, 249) hevder at det er fordi kinesiske myndigheter hadde, og har, en meget effektiv COIN-kampanje, og at opprørsgruppene ble så redusert at de i dag ikke utgjør noen stor trussel. Wayne omtaler myndighetenes strategi for å bekjempe EST som COIN.

På tross av mange løpende endringer ser Rudelson og Jankowiak (2004, 301) en klar trend i retning av at myndighetene bruker både en hard og myk tilnærming. Den harde tilnærmingen er ment å skremme og nedkjempe de som utgjør en trussel. Den myke tilnærmingen er ment å vinne over lokalbefolkningen til å tro på kinesiske myndigheter. Det overordnede tiltaket er å assimilere (acculturation) befolkningen i Xinjiang inn i det kinesiske storsamfunnet.

MYKE VIRKEMIDLER

Den myke tilnærmingen handler i stor grad om å bruke økonomiske virkemidler for å bedre forholdene for næringsvirksomhet og øke levestandarden. Et annet virkemiddel er å gi provinsen status som autonom, selv om en slik status er mer av symbolsk verdi. Å oppfordre uigurer og andre minoriteter til å inneha sentrale stillinger i administrasjon, og storstilte propaganda- og informasjonsoperasjoner om det flerkulturelle Xinjiang er også

viktige virkemidler (Rudelson og Jankowiak 2004, 310).¹⁵ Det bør riktignok tilføyes at representanter fra minoritetene svært sjelden innehar ledende stillinger i Xinjiang. I tillegg har det skjedd en viss grad av transnasjonalisering, der særlig økt handel med nabolandene har vært et viktig tiltak. I 1999 startet kinesiske myndigheter kampanjen “Utvikling i det store nord-vest” (Gladney 2004, 101). Hensikten var økonomisk utvikling i Xinjiang som et nasjonalt prosjekt. Tilflytting av han-kinesere for å tilføre regionen arbeidskraft har vært en del av dette prosjektet.

Et noe mer omstridt tiltak er myndighetenes assimileringsspolitikk i skolen. Myndighetene har redusert mulighet for minoriteter til å lære sitt språk, kultur og religion i skolen. På den ene siden kan det å skape en nasjonal identitet, blant annet ved å motvirke utviklingen av sterke minoritetsidentiteter, bidra til at alle folkegruppene føler seg som en del av det kinesiske storsamfunnet. Selv om det er noe utdanning på det uiguriske språk i skolen, må elevene lære seg mandarin for å lykkes. Det betyr at minoriteter sender barna sine for å lære mandarin og knytter seg nærmere staten (Wayne 2008, 113). På den andre siden undergraves lokale kulturer og språk (Gladney 2004).

HARDE VIRKEMIDLER

“Slå hardt med maksimalt press”-politikken som ble iverksatt i 1996 hadde til hensikt å nedkjempe opprørsgrupper og deres treningsleire. Myndighetene ville også være mer proaktive overfor demonstrasjoner, ekstremister og andre trusler mot sikkerhetssituasjonen (Cummings 2012). En annen politikk har vært kalt “Den store stålmuren”. Kinesernes respons på 11. september 2001 var å sperre grensen raskt i frykt for at uiguriske og andre opprørsgrupper skulle ta seg inn i landet fra Afghanistan. Lanzhou militærregion kraftsamlet mange av sine styrker allerede 18. september i Xinjiang. Kina brukte PLA, PAP og milits for å få kontroll på grensen, samt gjennomførte flere større øvelser, blant annet samtrening av PAP og milits fra Bingtuan for å kunne respondere på større opptøyer (Shichor 2004, 120–121). Det viser hvor alvorlig myndighetene tok trusselen. Samtrening og øvelser kan også ses i sammenheng med avskrekking av EST.

På 1990-tallet ble moskeer brukt for å rekruttere og underbygge opprøret. Dette ble endret med Dokument 7, og myndighetene kontrollerer nå utøvelsen av religion ved å bestemme hvem som kan be, hva som kan undervises og forkynnes om, hvem som kan lede bønn og hvor mange som kan be sammen. Personer under 18 år har ikke lov til å be i moskeen. Det betyr at det ikke er like lett å påvirke ungdom gjennom religiøse budskap. Kun imamer lojale til kommunistpartiet og staten kan ansettes i moskeene (Wayne 2008, 119–121).

KINESISK TILNÆRMING I XINJIANG SAMMENLIGNET MED NATOS COIN-PRINSIPP

POLITISK FORRANG

Kina ser sannsynligvis ikke på sikkerhetssituasjon i Xinjiang som et militært problem. Det har vært en endring i tilnærming fra Baren-opptøyene i 1990 til i dag, fra da PLA i større grad ble brukt i direkte konfrontasjon med lokalbefolkning til nå å ha en støttefunksjon og siste skanse i den indre sikkerheten (Wayne 2008, 81). Innsatsen ser ut til å ledes av provinsledelsen, delt mellom provinsguvernør og partisekretær Zhang Chunxian, støttet av politiet, PAP og PLA og ikke minst Bingtuan (Chung 2012, 76-78).

PLA i Xinjiang har til daglig for det meste rollen som grensevakt. Lanzhou militærregion er landets største (den dekker provinsene Qinghai, Gansu, Ningxia, Shaanxi og Xinjiang), men med landet minste styrke. Det er nok flere grunner til det relativt lave nivået av militært nærvær. Trusselen fra land som grenser mot Lanzhou militærregion blir oppfattet som relativt lav, blant annet på grunn av samarbeidet i den regionale organisasjonen SCO. Yitzhak Shichor (2004, 122-123, 137) hevder også at Xinjiang provins tradisjonelt har vært ansett som et område der Kina skal selge terreng for å kjøpe tid ved en eventuell krig. De fleste av militærregionens styrker er av den grunn ikke plassert i Xinjiang. I tillegg er kvaliteten på styrkene som er plassert i Xinjiang lav, og de blir lavt prioritert.

PLAs viktigste rolle i Xinjiang er sannsynligvis å begrense bevegelsesfrihet og å avskrekke opprørs- og terroristgrupper. På den annen side er det om lag 100 000 PAP soldater i Xinjiang i dag, fordelt på grensen og intern sikkerhet (Wayne 2008, 78). Det utgjør en stor del av totalstyrken til PAP på rundt regnet 800 000. PAP virker derfor som viktigere for den daglige sikkerheten i Xinjiang enn PLA.

Det er vanskelig å skille mellom PAP, PLA og andre sikkerhetsstyrker. Det er mulig at lokalbefolkningen i Xinjiang ikke ser den bevisste politikken om deling av sikkerhetsansvar. Det er derfor usikkert om den gir effekten som myndighetene søker. På den andre siden omgås lokalbefolkningen disse sikkerhetsstyrkene daglig og kan sannsynligvis skille dem fra hverandre.

Martin Wayne (2008, 71-85) hevder at myndighetene hadde suksess med å få kontroll på sikkerhetssituasjon i Xinjiang på 1990-tallet. De reagerte raskt og tilpasset seg situasjonen. Etter å ha brukt en hard tilnærming innledningsvis, endret de gradvis tilnærming til mer stabiliserende aktivitet fra sikkerhetsstyrken. PAP og politiet fikk overført mer ansvar fra PLA, og lokalmyndighetene har gradvis endret fokus til større tilstedeværelse av politi der hvor folk bor. Det betyr ikke at PAP og politiet nødvendigvis bruker mindre makt enn det PLA har gjort tidligere, men de er mer tilpasset situasjonen og blir lettere akseptert av lokalbefolkningen. Selv under svært voldelige opptøyer og angrep i Ghulja i 1997 ble PLA kun brukt i tredjelinje for å isolere byen og gjennomføre parader/styrkedemonstrasjoner sammen med PAP.

Disse endringene er sannsynligvis en konsekvens av internasjonalt press, politiske og militære erfaringer fra 1989, men også lokale erfaringer i Xinjiang.

Myndighetene har beskrevet to pilarer som gir retning til innsatsen i Xinjiang: økonomisk vekst og stabilitet (Xinhua 2013e). Det er i samsvar med de nasjonale prioriteringene, og viser at Kina har klare mål for Xinjiang.

Scott LaRonde argumenterer for i sine studier av Kinas COIN-tilnærming i Xinjiang at Kina har drevet en COIN-operasjon siden 1949, der strategien har vært å nekte uiguiske opprørsgrupper med å nå de syv stegene som Mao mente var nødvendig for å lykkes med et opprør. De syv stegene er:

- Vekke og organisere folket.
- Oppnå intern politisk enighet.
- Etablere sikre baser.
- Utstyre soldater.
- Gjenvinne nasjonal styrke.
- Knuse fiendens nasjonale styrke.
- Vinne tilbake tapt territorium (Mao 2000, 43).

Med disse stegene kan det hevdes at Kina har hatt en langsiktig COIN-strategi for Xinjiang siden kommunistpartiet tok kontroll over provinsen (LaRonde 2008). Selv om de syv stegene er gjenkjennbare i dagens tilnærming, tviler jeg på LaRondes slutning. Tilnærmingen fra myndighetenes side har endret seg flere ganger og virker mer tilfeldig enn det han påstår. Derimot er det sannsynlig at Kina har hatt og fremdeles har et klart mål om å beholde kontrollen over provinsen. Myndighetene har dermed ikke skapt noe forhandlingsrom for de regimekritiske gruppene som kjemper for økt selvstyre eller frigjøring av Xinjiang.

DET ER EN KAMP OM BEFOLKNINGEN, IKKE IMOT DEN

Myndighetene forsøker å vinne befolkningens støtte gjennom å legge til rette for økonomisk vekst, samt gi inntrykk av selvstyrerett, kulturell og religiøs likeverd og at Xinjiang er en del av det store, framgangsrike Kina. De legger til rette for økonomisk vekst ved å bygge ut infrastruktur, bedre forbindelsene til naboland, samt aktivt bruke Bingtuan. Et annet og viktig virkemiddel i kampen om befolkningen er propaganda. Et eksempel på det er regjeringsmeldingene om Xinjiang i 2003 og 2009. 2009-meldingen bruker store deler av det 32 sider lange dokumentet på å beskrive den økonomiske utviklingen i årene 1949–2009, trosfrihet, etnisk likeverd, oppblomstring av turisme, og det tegner en meget lovende framtid. Mot slutten av dokumentet beskrives EST som en trussel for stabilitet og økonomisk vekst (Kinas regjering 2009b).

På den andre siden kan det hevdes at myndighetene har fokus på opprørerne og ikke kampen om befolkningen. De er flinke til å bekjempe opptøyer og opprørere, men

gjør lite med de underliggende årsakene til opprøret, nemlig minoritetenes misnøye med myndighetenes styring av provinsen. Uigurene respekterer ikke myndighetenes autoritet, fordi deres krav om innflytelse ikke blir imøtekommet. Myndighetene viser ingen vilje eller evne til å implementere sosiale og institusjonelle reformer. Assimileringspolitikken står i veien for det (Odgaard og Nielsen 2011). De store forskjellene mellom minoriteter og han-kinesere skaper misnøye blant minoritetene. Kinas migrasjonspolitik "Utvikling i det store nord-vest" blir oppfattet svært negativt av mange uigurer, som mener tilflyttingen av andre etniske grupper truer deres kultur. Dette var noe av den underliggende årsaken til Urumqi-opptøyene i 2009. Myndighetene vil med en slik tilnærming kunne fortsette å føre minoritetenes misnøye, som igjen vil forsterke opprøret.

På den andre siden har myndighetene trolig lyktes med å skape en sterkere kampsak (cause) enn EST-gruppene. Som nevnt tidligere mente Galula det var viktig for å oppnå suksess. Denne kampsaken er troen på at det kinesiske storsamfunnet er framtiden. Wayne (2008, 125) sier at: "Countering insurgency comes when the society's dream run through the state rather than against it". Kan myndighetene vise til bedre sikkerhet og økt velstand, og overbevise befolkningen om at det skjer gjennom deres tilpasning til storsamfunnet, vil det kunne vise seg å være en effektiv COIN-tilnærming i Xinjiang på lang sikt.

Det kan hevdes at det sekulære Kina ikke har forstått kraften som religion kan ha i å vekke motstand og kamp. Myndighetenes harde tilnærming mot kulturell egenart generelt, og mot religionsutøvelse spesielt, vil derfor gi islamske ekstremister muligheter til å rekruttere og trene uigurer til framtidig kamp mot myndighetene (Patrick 2010, 51). Tilnærmingen kan derfor være en indikasjon på at myndighetene verken forstår minoritetsbefolkningens motivasjon eller dynamikken i COIN.

Nur Beki, provinsguvernøren i Xinjiang, sa i en tale 11. november 2012 at stadig flere gir informasjon om terroristorganisasjoner og hjelper til i kampen mot EST. Han sier at truslene fra slike terroristorganisasjoner er den største trusselen for stabilitet i provinsen (China Daily 2012). Med dette utspillet kan man tolke at myndighetene er opptatt av befolkningens støtte for å bekjempe opprøret.

Hvorvidt kinesiske myndigheter fører en kamp om befolkningen og ikke imot den, er det vanskelig å trekke noen slutning om siden tilnærmingen er sprikende. Men myndighetene er åpenbart opptatt av å øke befolkningens støtte, særlig blant han-kinesere.

LEGITIMITET

Myndighetene har vært svært konsekvente med å omtale opprøret og opprørerne som EST, og gir gjerne opprørerne terroristmerkelappen. Dette virker som en bevisst tilnærming for å undergrave opprørernes legitimitet og kamp:

Terrorist activities organized by the "East Turkistan" forces aimed against the various ethnic groups of Xinjiang pose an open challenge to the Constitution and

laws of China, and are serious crimes of violence against society and humanity. National unification is in the fundamental interests of all peoples of Xinjiang; social stability is a prerequisite and guarantee of Xinjiang's development; and ethnic unity is the lifeblood of the people of all ethnic groups in Xinjiang. Ethnic unity is a blessing for all peoples, while separatism would be disastrous. The Chinese government has, in accordance with the law, combated the sabotage activities of the "East Turkistan" forces to create a stable and peaceful social environment for Xinjiang's development. It is in keeping with the common aspirations of all peoples of Xinjiang and therefore has won their genuine backing and active support (Kinas regjering 2009b).

Retorikken er klar: "vi" (som i hele folket) mot "dem" som ødelegger, nemlig opprørerne. Hensikten er å fremmedgjøre opprørerne – myndighetene har slått ned en trussel mot landet med bruk av loven. I regjeringens meldingen om Xinjiang som kom i 2003, er det tydelig at myndighetene vil etablere et budskap om Kinas historiske tilknytning til området, og halve dokumentet blir brukt til å gå igjennom historien (Kinas regjering 2003). Myndighetene virker å være meget bevisst om at de har ressurser til å drive en langvarig propaganda-kampanje som er ment å undergrave opprørs- og terroristgrupper.

Egen legitimitet bygges opp gjennom *hanifiseringen* av Xinjiang og budskapet om provinsens historiske tilhørighet til Kina. Det første fører til, som Gardner Bovingdon (2010) uttrykker det: "Uyghurs, strangers in their own land". Det kan virke som myndighetene ønsker å endre hele samfunnsstrukturen med assimilering av minoriteter og immigrering av han-kinesere til provinsen. "... the government shapes the 'waters' (population) of Xinjiang to their cause by crowding out the pro-insurgency Uyghur populace." (Ong 2012: 7). Dette, som blant andre Mats Berdal (2009, 19) kaller *sosialt ingeniørskap* (social engineering), betyr radikale endringer for samfunnet.

Myndighetenes innsats om å vinne "sannheten" om den historiske retten til Xinjiang kan virke som lite effektiv. De motarbeides kontinuerlig av uiguriske grupper som med hjelp av ekstern støtte distribuerer sin versjon av historien både lokalt og internasjonalt. Myndighetenes sensur og internettkontroll kan bare motvirke dette i noen grad. Sensuren kan tvert imot virke kontraproduktivt, da den fyrer opp under misnøye over at uigurene nektes å utøve sin kultur (Bovingdon 2004, 374).

På den ene siden kan det hevdes at myndighetene gjør store feil i sin tilnærming ved å love mye, som autonomi og religiøse rettigheter, og innfri lite. De bruker også voldelige tiltak mot tilsynelatende fredelige demonstrasjoner og ilegger svært strenge straffer. På den andre siden har de lyktes med å slå ned opprøret til et minimum og levert en viss økonomisk vekst i regionen. Opprøret i Xinjiang dreier seg om en kamp om legitimitet for begge parter i konflikten, der det er vanskelig å ta stilling til om myndighetenes tilnærming er effektiv (Ong 2012).

FORBERED FOR AT KONFLIKTEN KAN TREKKES I LANGDRAG

Den politiske viljen har sitt utspring fra tre kilder: staten, kommunistpartiet og folket (hovedsakelig han-kinesere). For Kina er disse tre så sterke i ønsket om å holde kontroll på Xinjiang at det er nærmest ubegrenset politisk vilje til å lykkes (Wayne 2008, 55). Den politiske viljen handler også om å holde landet samlet. Hvis en av minoritetsprovinsene får mulighet til å løsrive seg, vil flere ønske å følge etter.

Evne til langvarig innsats kan ses i *fire-i-én-forsvaret* (4i1). (4i1) består av PLA, PAP, Bingtuan og folket (han-kinesere). Samspeillet mellom disse ser ut til å være meget sterkt og effektivt til støtte for myndighetene. Det dekker både sikkerhetsdomenet, økonomisk utvikling og legitimitet for innsatsen (Wayne 2007, 47). 4i1er også beskrevet i 2003-regjeringsmeldingen om Xinjiang som et viktig virkemiddel for stabilitet (Kinas regjering 2003).

ENHETLIG INNSASTS

På den ene siden virker det som myndighetenes innsats er godt koordinert og støtter opp om de politiske målene for provinsen. Det er koordinering mellom lokale myndigheter og sikkerhetsstrukturen. Det må kunne forutsettes at det finnes en felles kommandoplass for koordinering av sikkerhet i denne provinsen. På grunn av den sårbare sikkerhetssituasjonen er det sannsynlig at sentralmyndighetene holder oversikt og koordinerer med provinsnivået (Mackerras 2012, 71). Under optøyene i Urumqi i 2009 returnerte Kinas president Hu Jintao på kort varsel fra en utenlandsreise for å lede innsatsen. Som funnene i forrige kapittel viser, er arbeidsdelingen mellom sikkerhetsstyrkene klar, og det virker som at det er tilfellet i Xinjiang også. Vi har allikevel for lite informasjon til å kunne si noe om graden av samhandling og koordinering mellom de forskjellige bidragsyterne internt i provinsen.

På den andre siden er det indikasjoner på at de lokale etatene i provinsen er tilbøyelige til å koordinere mot Beijing, men lite internt i provinsen (Odgaard og Nielsen 2011). Samtidig kan det se ut som at avstanden er stor mellom beslutninger tatt i Beijing og det utførende ledd i Xinjiang. Her kan lokale interesser og korrupsjon stå i veien for effektiv utførelse av pålegg fra sentrale myndigheter (Odgaard og Nielsen 2013).

Kinesernes komité- og konsensusssystem kan virke svært rigid, men for en langvarig COIN-kampanje kan det, som Galula hevder, være effektivt for å samordne innsats. Det er derfor sannsynlig at myndighetene evner å koordinere innsatsen på lokalt og sentralt nivå for kampanjen i Xinjiang.

NØYTRALISER OPPRØRET OG ISOLER OPPRØRERNE FRA DERES STØTTE

Myndighetenes evne til å hindre opprørernes påvirkning på lokalbefolkningen virker å ha vært svært vellykket hvis man skal måle det ut fra antall voldelige hendelser i provinsen, på tross av noe økning i voldsnivået etter 2008. Myndighetene har slått svært hardt ned på opprørsaktivitet og trolig skremt vekk mange opprørere, både etablerte og ferske.

Myndighetene driver en mye tøffere politikk mot demonstrasjoner og regimekritiske ytringer i Xinjiang enn i resten av Kina (Bovingdon 2010, 131). Den begrenser folks evne til å uttrykke seg og er med på å isolere situasjonen, noe som gjør det vanskelig for regimekritiske grupper å spre sitt budskap til omverdenen.

Wayne (2008, 91) hevder at i samme periode som bruken av sikkerhetsstyrkene har endret seg, har det også skjedd forandringer i samfunnet og lokalt styresett. Han kaller det samfunnsorientert krigføring (society-centric warfare). Med det mener han at lokale myndigheter påvirker evnen opprørerne har til å hente støtte fra befolkningen og bevege seg rundt i samfunnet.

Gjennom samfunnsorientert krigføring gjøres lokalsamfunnet ansvarlig for opprør (Wayne 2007, 44–46). Myndighetene kontrollerer utøvelsen av religion, endrer utdanningssystemet og bruker regimevennlig minoritetselite og etterretning. Ifølge Wayne gir de som styrer inntrykk av at sikkerhetsstyrkene og sikkerhetstjenesten har informanter overalt. Som Galula beskrev om totalitære stater, fører det til at naboer varsler på hverandre i frykt for at myndighetene arresterer dem som ikke sier i fra (Wayne 2008, 107), og det gjør det svært vanskelig for opprørerne å bevege seg i samfunnet. Også myndighetenes innsats med å rekruttere lojale minoriteter inn i lederstillinger i byråkratiet for å legitimere politikken lokalt har vært viktig (Wayne 2008, 106). Denne tilnærmingen henger sammen med det som tidligere er nevnt om sosialt ingeniørskap, endring av den sosiale strukturen i provinsen.

I motsetning til hva Vesten har gjort i Irak og Afghanistan, har kinesiske myndigheter valgt å ta kontroll på utøvelsen av islam i samfunnet. Religion har etter min oppfatning vært opprørernes sterkeste virkemiddel i de to nevnte land, og som Hoffman og Kilcullen nevner som viktig redskap for moderne opprør.

Samlet sett har Kina nyttet kraftige virkemidler for å kontrollere befolkningen, slik at de enklere kan isolere dem fra opprørerne. Endring av samfunnsstrukturen ved hjelp av sosialt ingeniørskap har endret det sosiale terrenget for opprørerne. Dette er svært radikalt sett med vestlige øyne, men ikke ukjent i kinesisk historie. Det er derfor vanskelig å si hvilke konsekvenser denne tilnærmingen vil få for myndighetenes legitimitet overfor minoritetene i Xinjiang.

Kinesernes evne til å isolere opprørerne virker også å ha fungert. Opprørsgruppene evner i liten grad å øke aktiviteten og bringe inn nye virkemidler og metoder. Myndighetene har ved flere anledninger blokkert internett og radiosendinger for å hindre at budskap fra uiguriske organisasjoner i utlandet når Xinjiang. Praksisen med å bryte opp fiendtlige organisasjoner og forsøke å unngå at nye kommer til, har til dels fungert. Lederne for disse organisasjonene er blitt arrestert og idømt lange fengselsstraffer for å statuere eksempler (Bovingdon 2010, 127, 157). Tidligere ledere for ETIM og TIP er begge drept i Pakistan (Sowell 2010). Samarbeidet med nabolandene har vært viktig for å kontrollere grensen og bekjempe gruppene. PLA og PAP blir brukt for å sikre grensen mot illegal trafikk av blant annet opprørs- og terroristgrupper.

SIKKERHET GJENNOM LOVEN ER ESSENSIELT

Politiet er også i Xinjiang ansvarlig for den daglige sikkerheten. Det er derimot noe uklart hvor stor rolle PAP i Xinjiang spiller for bekjempelsen av EST. Myndighetene legger i sine egne uttalelser vekt på at pågrepne personer knyttet til EST blir stilt for retten og fortjener strenge straffer. På den andre siden kritiserer både USA og organisasjonen Amnesty International kinesiske myndigheter for at sikkerhetsstyrkene pågriper folk tilfeldig, og at mange som blir pågrepet ikke kan gjøres rede for i etterkant (Amnesty International 2004; USAs utenriksdepartement 2013). Det kan derfor virke som myndighetene bare delvis oppfyller dette prinsippet, nemlig at det er politi som leder an og står for pågripelse, men at de i liten grad respekterer menneskerettighetene. Det kan ha konsekvenser for legitimiteten til de som styrer, noe som WUC utnytter i sin kampanje mot myndighetene (WUC 2013).

Kinesiske myndigheter kritiseres av menneskerettighetsorganisasjoner og vestlige stater for at de tøyser terrorismebegrepet svært langt og har idømt lange fengselsstraffer og dødsstraffer uten å ha begrunnet dem særlig godt offentlig. Det kan stilles spørsmål til rettssikkerheten og myndighetenes troverdighet i praktisering av lovverket. Myndighetene ønsker å slå hardt ned på EST, og gjerne så tidlig som i planleggingsstadiet. De har også gjort det samme mot tilsynelatende fredelige demonstrasjoner og har, som Amnesty kritiserer dem for, idømt strenge straffer uten særlig godt grunnlag. På den andre siden blir sannsynligvis de fleste som mistenkes for EST framstilt for en domstol. Det kan være at rettsmøtene blir holdt for lukkede dører for å isolere opprøret, og at de mistenkte dermed nektes muligheten til å ytre regimekritiske meninger til resten av befolkningen.

Det er liten tvil om at personer som blir dømt for terrorisme eller EST generelt får lange og harde straffer. Strafferammen er generelt høy i Kina, men den brukes også sannsynligvis for å avskrekke folk flest. Han-kineserne kan muligens akseptere denne praksisen fordi personer som er en trussel mot stabiliteten blir fjernet, men den undergraver sannsynligvis minoritetenes tillit til myndighetene.

Kinas regionale strategi

The main political interest of the Chinese government in Central Asia is maintaining control over the Xinjiang Uyghur Autonomous Region. The legitimacy of the Chinese government is challenged by separatism in Xinjiang (van der Putten 2007, 36).

Kina forsterker lokal og nasjonal politikk med medlemskap i den regionale organisasjonen Shanghai-gruppen (SCO). Ved hjelp av bilaterale avtaler med medlemsland i SCO bekjemper kineserne nasjonale og regionale opprørs- og terroristorganisasjoner. Tiltakene blir iverksatt på regionalt og internasjonalt nivå og kan sammenliknes med en del av prinsippene fra Natos opprørsbekjempelsesdoktrine (COIN-doktrine).

BAKGRUNN FOR OPPRETTELSEN AV SCO

SCO ble formelt opprettet i 2001, men tok form allerede i 1996 under navnet Shanghai Five. Shanghai Five bestod av Russland, Kina, Kazakhstan, Kirgisistan og Tadsjikistan. I 2001 ble Usbekistan tatt opp som medlem, og organisasjonen endret navnet til Shanghai Cooperation Organisation (SCO), eller Shanghai-gruppen på norsk. India, Pakistan, Mongolia og Iran har i dag observatørstatus, Hviterussland og Sri Lanka status som dialogpartnere, og Afghanistan er med i en kontaktgruppe sammen med SCO.

Det bor et sted mellom 550 000 til 650 000 uigurer i Sentral-Asia i dag. Grupper av uigurer og andre minoriteter har i perioder flyktet fra Kina, og spesielt Xinjiang. I nyere tid skjedde en stor utflytting i 1949, da Kommunistpartiet tok over makten. En annen emigrasjonsperiode var på 90-tallet, særlig etter Kinas "Slå hardt med maksimalt press"-kampanje etter 1996. De fleste bosatte seg i Kirgisistan, Kasakhstan og Usbekistan. Mye av Kinas motivasjon for deltagelse i SCO er situasjonen i Xinjiang og redselen for en etnisk religiøs konflikt, der uigurer og andre minoriteter får støtte fra sentral-asiatiske land (Cummings 2012).

The SCO, originally formed to settle border questions, has now reoriented towards co-operation against terrorism, drugs trafficking, fundamentalist, and separatism. In practice, this is mainly about mutual support for repression of local revolts from Chechnya to Xinjiang. Islamic extremism is blamed for it all, and Afghanistan was singled out as a possible object for action... This co-operation is enabled by China's recognition of Russian leadership in Central Asia... which China so far sees as the best strategy to ensure stability and thus handle its main concern, Uighur rebels in Xinjiang (Cummings 2012, 166).

Mandatet for organisasjonen ble underskrevet i 2002. De tre overordnede målene for SCO er tillitsbygging mellom naboland, samarbeid innenfor sikkerhet og økonomi og samarbeid om å bekjempe EST. Medlemslandene skal blant annet følge prinsippene om gjensidig respekt for det enkelte nabolands suverenitet, og at andre land ikke har rett til å blande seg inn i en nasjons indre anliggende (SCO 2009a).

Organisasjonen ble først opprettet for å bidra til økt samarbeid og tillit i grensespørsmål mellom landene, der sikkerhet var hovedfokus. Etter hvert kom det til avtaler for å bygge ned militært nærvær på grensene mellom medlemslandene, noe som forklarer det lave nærværet av PLA i Xinjiang militærdistrikt (MD) og Lanzhou militærregion. Anti-terror og bekjempelse av organisert kriminalitet ble tidlig satt på agendaen og er av de viktigste oppgavene for organisasjonen.

I dag samarbeides det om både sikkerhetsspørsmål, finans, energisikkerhet og kultur. Noen hevder at SCO i likhet med Nato er en militærorganisasjon, som en motvekt til særlig USAs innflytelse i regionen. Det er ikke riktig, da det ikke finnes noen kommandostruktur eller samarbeid som ligner på det Nato har (Russel og Cohn 2012). Stabilitet og økonomisk vekst er de viktigste verdiene for SCO-medlemsland – foran menneskerettigheter og demokratiske verdier, ville noen kanskje hevde (Cummings 2012, 84).

SCO styres av bilaterale avgjørelser og konsensus. Det kan gå på bekostning av organisasjonseffektivitet og evne til å løse konfliktspørsmål mellom medlemslandene. Organisasjonen er derfor trolig mer et verktøy for bilateralt samarbeid enn en multinasjonal organisasjon (Cooley 2012, 80).

SCO SOM VERKTØY FOR Å BEKJEMPE EST I KINA

Mye tyder på at Kina har hatt stor gevinst av økt samarbeid med de sentral-asiatiske landene og har brukt det til å stabilisere naboforholdene og samarbeide om CT (Oldberg 2007, 45). Man kan derfor si at SCO er et viktig verktøy for Kina i bekjempelse av EST, og også på dette nivået benytter Kina seg av en rekke myke og harde tiltak.

MYKE VIRKEMIDLER

Innenfor myke tiltak som kan ses i rammen av SCO, er sannsynligvis gjensidig anerkjennelse og økonomisk samarbeid av størst betydning.

I etterkant av opptøyene i Urumqi i 2009 støttet de andre SCO-landene Kina i spørsmålet om uroen var et internt sikkerhetsproblem. Cooley (2012, 83) hevder det var i kontrast til Russlands forsøk på å samle støtte hos SCO-medlemmer bak kravet om løsrivelse av Sør-Ossetia og Abkhasia fra Georgia i forkant av krigen i 2008.

Kina er svært bekymret for en situasjon hvor grupper som ønsker løsrivelse skal få støtte av andre land – som i Georgia-krigen. Legitimiteten som SCO gir sine medlemslands myndigheter ved å anerkjenne ikke-innblanding i nasjonale anliggende og problemene med EST, er sannsynligvis viktig for Kina. SCO er også Kinas beste mulighet for å få tilgang til etterretning fra de sentral-asiatiske landene og Russland om forhold som har betydning for situasjonen i Xinjiang og uigur-diasporaen som lever i Sentral-Asia (Olcott 2006, 10).

Opprettelsen av The Regional Anti-Terrorist Structure (RATS) i 2004, med hovedkvarter i Tasjkent, Usbekistan, har vært et viktig ledd i å utvikle muligheten for å dele etterretninger i organisasjonen. RATS har senere endret navn til Executive Committee of the Regional Counter-Terrorism Structure (RCTS) of SCO. RCTS er etterretningskoordineringssenteret i SCO og rapporterer til hvert enkelt medlemslands innenriksdepartement. Den forvalter en database som medlemslandene kan hente ut etterretning fra, og den oppdaterer en liste over organisasjoner og personer som utgjør en terrortrussel mot medlemslandene. I 2010 bestod denne listen av 42 organisasjoner og 1100 personer. Listen er ikke offentlig og er sterkt kritisert av menneskerettsorganisasjoner som mener den er et verktøy for å forfølge uskyldige personer. I 2009 holdt SCO en anti-terrorkonferanse der det ble bestemt at i de tilfeller der man har å gjøre med terroristgrupper, kan nasjonal lovgivning anvendes i et annet medlemsland. Bestemmelsen skulle lette utleveringsavtaler og etterforskning. I motsetning til USA, som omgikk lover i deres "global war on terrorism" (GWOT), har SCO endret lovene. Resultatet er at mistenkte terrorister ikke kan søke asyl i SCO-medlemsland for å få beskyttelse mot utlevering (Cooley 2012, 101).

RCTSs mandat er å samarbeide med alle medlemslands etterretnings- og overvåkningsorganisasjoner, bistå i planlegging av kontraterror øvelser (CT-øvelser) og trening, klargjøre innspill til lovgivning for å bekjempe EST og innhente og analysere etterretninger om EST:

1. Maintaining working relations with competent institutions of the member states and international organisations tackling issues of fighting terrorism, separatism and extremism;
2. Assistance in interaction among the member states in preparation and staging of counterterrorism exercises at the request of concerned member states, preparation and conduct of search operations and other activities in the field of fighting terrorism, separatism and extremism;
3. Joint drafting of international legal documents concerning the fight against terrorism, separatism and extremism (SCO 2013).

Formannskapet går på omgang blant medlemslandene, og organisasjonens sekretariat består av cirka 30 ansatte som råder over et budsjett på tre millioner dollar. Kinas Zhang Xinfeng har siden januar 2013 ledet komiteen i RCTS (SCO 2013).

I 2001 ble man i SCO enig om en konvensjon og handlingsplan mot ekstremisme, separatisme og terrorisme, hvor de tre begrepene skulle defineres:¹⁶

1. "terrorism" means:
 - a) any act recognized as an offence in one of the treaties listed in the Annex to this Convention (hereinafter referred to as "the Annex") and as defined in this Treaty;
 - b) any other act intended to cause death or serious bodily injury to a civilian, or any other person not taking an active part in the hostilities in a situation of armed conflict or to cause major damage to any material facility, as well as to organize, plan, aid and abet such act, when the purpose of such act, by its nature or context, is to intimidate a population, violate public security or to compel public authorities or an international organization to do or to abstain from doing any act, and prosecuted in accordance with the national laws of the Parties;
2. "separatism" means any act intended to violate territorial integrity of a State including by annexation of any part of its territory or to disintegrate a State, committed in a violent manner, as well as planning and preparing, and abetting such act, and subject to criminal prosecuting in accordance with the national laws of the Parties;
3. "Extremism" is an act aimed at seizing or keeping power through the use of violence or changing violently the constitutional regime of a State, as well as a violent encroachment upon public security, including organization, for the above purposes, of illegal armed formations and participation in them, criminally prosecuted in conformity with the national laws of the Parties (SCO 2009b).

Alle tre definisjonene favner bredt, og særlig definisjonen av terrorisme er blitt kritisert av andre nasjoner for å være for romslig. Det kan også se ut til at definisjonene er mer omfattende enn det Kina selv har.

Alekander Lukin (2007: 142) hevder at det er unikt at SCO har blitt enig om en felles definisjon av ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST). Dette gjør det mulig å samarbeide om å bekjempe slike trusler. Merk særlig det som står om at disse handlingene skal rettsforfølges. Det kan hevdes at SCO-landene har en mye bredere tilnærming til å bekjempe disse enn amerikanernes GWOT, eller det som ligger i Natos definisjoner for

terrorisme og opprør. Ved å se ekstremisme, separatisme og terrorisme i sammenheng, og ikke terrorisme isolert, kan man mer effektivt bekjempe dem. Dette synet støttes av Hoffman og Kilcullen i deres beskrivelse av hybride trusler eller moderne opprør.

I 2010 bestemte medlemslandene seg for å utvide anti-terror-samarbeidet til også å inkludere statene med observasjonsstatus i SCO: India, Pakistan, Iran, Mongolia og Afghanistan (SCO 2013). Kina har lenge samarbeidet med flere av disse statene om CT, særlig Pakistan.

HARDE VIRKEMIDLER

SCOs definisjon av terrorisme, separatisme og ekstremisme blir brukt til å begrunne kraf-tige tiltak som overvåkning og rettsforfølgelse. Et annet tiltak er øvelser i regi av SCO for å gjøre landene i stand til å samarbeide hvis en større eskalering av trussel fra EST skulle skje. Øvelsene omfatter primært militære operasjoner for bekjempelse av opprør, men det foregår også noe politisamarbeid. Tanken bak øvelsene er sannsynligvis å avskrekke internasjonale og nasjonale opprørs- og terroristgrupper fra å organisere aksjoner.

SCOs såkalte Peace Mission (PM)-øvelser har vært gjennomført siden 2002, med varierende deltagelse, fokus og øvingsområde. I 2003 ble øvelsen *Cooperation 2003* lagt til Xinjiang. Det var trolig ikke tilfeldig og hang sannsynligvis sammen med Kinas frykt for at uiguriske opprørs- og terroristgrupper ville søke støtte hos internasjonale opprørs- og terroristgrupper som Usbekistans islamske bevegelse (IMU) og Den islamske jihad union (IJU). Det kan argumenteres for at øvelsen viste SCOs vilje til å gjøre noe praktisk med konvensjonen mot EST som ble undertegnet i 2002 (de Haas 2007, 24).

PM-2005 i Vladivostok var den første bilaterale øvelsen mellom Russland og Kina. Hele 10 000 soldater deltok. Selv om øvelsen var mellom Russland og Kina, ble den flagget som en SCO-øvelse. Ariel Cohen (2006, 3) og Marcel de Haas (2007, 21) hevder at denne øvelsen var alt annet enn en kontraterrorøvelse (CT-øvelse). Den var mer konvensjonelt fokusert og rettet mot kystnære forhold, og det ble brukt strategiske bombere, krysserraketter og amfibieoperasjoner.

I 2006 deltok alle SCO-land med spesialstyrker og politi i CT-øvelsen *East-Antiterror 2006* i Usbekistan. Året etter deltok også alle medlemslandene i CT-øvelsen *Issyk-Kul Antiterror 2007* i Kirgisistan. Under øvelsen var i tillegg observatørlandene representert (de Haas 2007, 21). Samme år som CT-øvelsen i Kirgisistan deltok alle medlemslandene også i PM-2007 med totalt 10 000 soldater (Godehardt og Pengxin 2009). Øvingsområdet ble delt mellom Kina og Russland. PM-2007 startet i Urumqi, Xinjiang og fortsatte i Ural i Sentral-Russland. Kina sendte 1700 soldater fra Xinjiang MD, noe som bød på en formidabel logistikkutfordring for PLA på grunn av distansen og mengden av personell og utstyr (Germanovich 2008: 34). PM-2007 hadde tilsynelatende en klarere CT-profil enn tidligere øvelser, med øving på frigjøring av gisler og angrep mot terroristbaser. Hensikten med øvelsen var ifølge SCO å øke SCOs CT-kapasitet. Scenariet var et minoritetsopprør som fikk støtte fra en annen stat og internasjonal terrorisme.

Ifølge Haas ble øvelsen sannsynligvis brukt av Kina som en klar advarsel til opprørs- og terroristgrupper i Xinjiang, uigurisk diaspora og internasjonale terroristgrupper som har ønske om å støtte virksomhet i Xinjiang (de Haas 2007, 23).

PM-2009 var en CT-øvelse i nærheten av byen Yining (Ghulja), Xinjiang, hvor primært PLA og russiske styrker deltok, men hvor alle medlemslandene var representert. Under SCO-toppmøtet i Jekaterinburg samme år ble det bestemt at SCOs aktivitet skulle ha fokus på CT og ikke ta form som en forsvarsorganisasjon (Godehardt og Pengxin 2009). PM-2010 antiterrorøvelse i Kazakhstan hadde cirka 5000 deltagere fordelt på alle SCO-land (Global Times 2012). Kina og Russland hadde ulike målsetninger med øvelsen, både fredsbevarende operasjoner, CT og kollektivt forsvarstrening stod på ønskelisten, en indikasjon på sprikende ambisjoner i organisasjonen (Flikke 2009, 17). I kinesisk media ble det framhevet at denne øvelsen hadde til hensikt å bedre evnen til å bekjempe EST, og det ble referert til opptøyene i Urumqi i 2009 for å begrunne at slik trening var nødvendig (Yang 2010).

PM-2012 i Tadsjikistan hadde cirka 2000 deltagere fra alle SCO-land, med unntak av Usbekistan. Kina deltok med 370 soldater, alle fra Xinjiang MD (Meng 2012). Øvelsen var delt i tre faser: strategisk konsultasjon, planlegging av operasjonen og gjennomføring av operasjonen. I siste fase ble det også gjennomført en fellesoperativ og multinasjonal skarpskytingsøvelse (Godehardt og Pengxin 2009). Skarpskytingsøvelse er en militær avdelingsøvelse med bruk av skarp ammunisjon.

Det kan se ut til at øvelsene har hatt en dreining fra å være styrkedemonstrasjoner med konvensjonelle scenarier til å bli CT-øvelser med svært robuste midler. Både materiellet styrkene bruker under disse øvelsene (stridsvogner, artilleri og kamphelikoptre) og fokuset på skarpskyting kan tyde på at en ser for seg bruk av mye makt for å løse en CT-situasjon.

Gjennom SCO har medlemslandene blitt enig om utleveringsavtaler av asylsøkere eller personer som er mistenkt for EST. Det gir Kina lengre rekkevidde i bekjempelsen av EST. RCTS-samarbeidet har gitt Kina økt tilgang til etterretning, men det er særlig terrorlisten som utgis av RCTS som gir Kina muligheter, spesielt muligheten til legitimt å pågripe EST-mistenkte. Yu Bin hevder i sin studie av SCO at Kina ser på SCO som en suksess, særlig i bekjempelsen av EST:

The SCO has made considerable progress in terms of both institutionalization and outreach. The regional security group has been able to maintain relative stability (by China's account, over 500 terrorist plots have been foiled since 2004 and there were 70 successful projects in the defense and security area between 2001 and 2011) (Bin 2012: 4).

BILATERALE AVTALER OG TILTAK

Det bilaterale og internasjonale samarbeidet har resultert i to viktige tiltak: et økt militær- og politisamarbeid og internasjonalisering av EST-bekjempelsen. Som nevnt gjennomfører Kina mange øvelser i regi av SCO, men øver også bilateralt med enkelte SCO-land. Det bilaterale samarbeidet inkluderer også SCO-observatorland som India og Pakistan. I tillegg har Kina gjennomført flere CT-øvelser med land som Thailand, Tyrkia og Hviterussland med flere. Som ledd i internasjonaliseringen av kampen mot terrorisme var Kina snar med å anerkjenne USAs kamp mot Al Qaida i 2001. Etter bombeangrepet i Boston april 2013 ønsket stemmer i kinesisk media anerkjennelse for Kinas arbeid mot internasjonal terrorisme og lokal terrorisme konkret i Xinjiang, samtidig som de kritiserte amerikansk alenegang i GWOT (Xiaoqiang 2013). Kineserne har engasjert seg i koordinering av CT i FN, og landet ser på FN og SCO som viktige aktører for å sette problemet på den internasjonale dagsorden. Kina er for internasjonalt samarbeid om CT, men går imot intervensjon i enkeltland for å bekjempe trusselen.

For Kina er nok Russland det viktigste av alle SCO-landene i samarbeidet om bekjempelse av EST. I 2004 møttes generalsekretær Hu Jintao og president Vladimir Putin i Beijing og kom med en felles uttalelse:

... strengthening the global anti-terrorist cooperation within the United Nations and for working out the complex strategy of struggle against terrorism. Emphasized that to completely accomplish this task was possible only under aegis of the UN, international law, in accordance with the UN Security Council resolution, also in close cooperation with the main coordinating Center – Counterterrorist Committee of the UN Security Council; that China and Russia would promote to continuation of the constructive cooperation of the Shanghai Cooperation Organization... terrorists and separatists of Chechnya and “East Turkistan” are part of international terrorism. In this regard, one should take purposeful practical steps on the bilateral and multilateral level (RATS SCO 2004).

De framhevet både internasjonalt samarbeid, bruk av FN som et viktig organ i kampen, betydningen av å følge internasjonal lov og sammenhengen mellom interne opprørsgrupper og internasjonal terrorisme.

Under et FN-møte i Turkmenistan i 2011 om implementering av en global CT-plan for Sentral-Asia presenterte Kinas representant, Li Fenglin, fire punkter til forbedring av det internasjonale CT-arbeidet. Mange internasjonale og regionale organisasjoner og land var representert, som FN, SCO, Nato, USA og Norge. De fire punktene var:

- Økt internasjonalt samarbeid om bekjempelse av terrorisme.
- Mer fokus på preventive tiltak som fattigdomsbekjempelse, internasjonalt samarbeid og toleranse. Militære midler alene er ikke effektivt for å bekjempe trusselen.

- Å velge en strategi som ser på internasjonale lover mot terrorisme og politisamarbeid for å pågripe, bedre grensekontroll og bekjempelse av terrorfinansiering og terroristers bruk av internett.
- Styrke, samt å bruke, organisasjoner som FN og SCO i dette arbeidet (Tadjbakhsh og Jenssen 2011, 7).

Han presiserte samtidig betydningen av trusselen fra uiguriske terroristorganisasjoner. Uttalelsen indikerer både Kinas vilje til å samarbeide internasjonalt for å bekjempe EST, kinesernes tro på SCOs og FNs betydning i denne kampen, og hvor alvorlig de anser trusselen for å være. Tiltakene på listen gir også en indikasjon på hvordan Kina vil bekjempe trusselen. Retorikken er sannsynligvis tilpasset et internasjonalt publikum, men den fører seg også inn i rekken av interne utspill i Kinas kamp mot EST.

KINAS BRUK AV SCO

POLITISK FORRANG

Kina ser trusselen fra EST som en trussel mot stabilitet, som skal løses politisk og ikke primært militært. Denne tilnærmingen har Kina også til utformingen av SCO. Det kan se ut som at kineserne ikke ønsker at SCO skal forvandles til en militær organisasjon som Nato, men at de er tilfreds med hvordan organisasjonen fungerer, og at det er de politiske prosessene som er viktige. Det er mye som tyder på at SCO som helhet deler dette synet. Under SCO-toppmøtet i juni 2012 sa Putin i en tale:

Our key focus remains on regional security and stability. That is the main objective of the 2013–2015 SCO member states' program for cooperation in combating terrorism, separatism and extremism and the new draft provisions on political and diplomatic measures and response mechanisms in situations that threaten peace, security and stability in the region (Putin 2012).

Russland ser også ut til å mene at politikken har forrang i kampen mot EST.

Medlemslandene i SCO har rykte på seg for å bruke mer militærmakt enn nødvendig mot EST-relaterte grupper. Russerne i Beslan i 2004, usbekerne i Ferganadalen i 2005 og kineserne i Urumqi i 2009 er eksempler på det. Hverken Ferganadalen eller Urumqi kan defineres som CT i vestlig forstand, men det kan sannsynligvis heller ikke PM-øvelsene. PM-øvelsene ligner mer på ildkraftdemonstrasjoner og COIN-kampanjer med fokus på å bekjempe opprørsgrupper. Disse COIN-kampanjene har dermed et annet fokus enn klassisk COIN, som vektlegger bekjempelse av opprøret i sin helhet og ikke den enkelte opprørs- og terroristgruppe. Når det er nevnt, har SCO de senere år, og særlig siden PM-2010, lagt mer vekt på politiske forhandlinger i forkant av en militæroperasjon. Forhandlingsdelen av øvelsene er ukjent, men det at de faktisk øver på

det, gir en indikasjon om at det er politikken som er i førersete i CT-øvelsene. De siste årene har man også valgt å legge PM-øvelser og SCO-toppmøter nær hverandre i tid. Dette er neppe tilfeldig. I toppmøtenes politiske prosesser brukes øvelsene sannsynligvis som en demonstrasjon av hvor man står, blant annet i kampen mot EST.

Det kan se ut til at Kina forholder seg til aktiviteten i SCO, og da særlig PM-øvelsene, annerledes enn til bekjempelsen av EST hjemme. Kina sender nesten utelukkende PLA-styrker til PM-øvelsen, ofte fra Xinjiang MD, og i liten grad PAP eller politi. Det er ikke ulikt hvordan Nato-land gjør det. Det er forskjell på hvilke sikkerhetsstyrker som hovedsakelig blir brukt i respektive hjemland, og hvilke styrker de sender til COIN-operasjoner utenfor hjemlandet. Unntaket er land som har paramilitært politi, som PAP, som kan brukes i begge rollene. Dette er helt naturlig, da det er begrenset med politi og paramilitære styrker som ikke er opptatt med daglige oppgaver og beredskap hjemme, mens militære styrker er lettere tilgjengelig for slike oppgaver. Allikevel er det interessant fordi det står i kontrast til hvordan det gjøres innenriks, og fordi det er noe PLA sannsynligvis ikke vil drive med.

Ifølge van der Putten (2007, 37) er Kinas politiske mål for SCO at organisasjonen skal legge til rette for stabilitet i regionen og i Xinjiang:

The SCO serves the purpose of bolstering the hold of Beijing over Xinjiang since the organisation aims to uphold regional stability. Instability across the Chinese-Central Asian border would have negative repercussions on government control in Xinjiang.

DET ER EN KAMP OM BEFOLKNINGEN, IKKE IMOT DEN

Kina har ført en meget hard linje overfor uigur-diasporaen i Sentral-Asia gjennom å bruke SCO-medlemsland til å legge press på disse gruppene. I tillegg gjør utleveringsavtaler situasjonen for uigurer i Sentral-Asia svært usikker. På den andre siden har Kinas økte involvering i Sentral-Asia, gjennom voksende handel og utbygging av infrastruktur, bidratt til økonomisk vekst i regionen. Det skaper sannsynligvis et positivt bilde av Kina for de fleste folkegruppene i området.

LEGITIMITET

For å bygge opp Kinas legitimitet er sannsynligvis SCO svært viktig, og felles uttalelser om kampen mot EST er et viktig aspekt. I statuttene til SCO er ikke-intervensjon nedfelt som et prinsipp, og man anerkjenner retten til at kampen mot EST er et internt problem for staten, men medlemmene skal samtidig hjelpe hverandre ved å finne felles regionale løsninger. SCO og Kina har også valgt å anerkjenne FNs rolle i denne kampen, og Kina har tatt en lederposisjon i FNs CT-koordinering. Kina har valgt å internasjonalisere sin kamp mot EST gjennom bruk av SCO, FN og bilateralt samarbeid, samtidig som kineserne bru-

ker SCO for å isolere regimekritiske grupper fra å gjøre det samme. Denne tilnærmingen er lite omtalt i vestlig COIN-litteratur.

Retorikken om EST i SCO er tilnærmet lik den kinesiske. Selv begrepene “EST” og “de tre onde krefter” er videreført i SCO-sammenheng. Det virker som Kina bevisst forsøker å undergrave opprørs- og terroristgruppers legitimitet.

SCO har også nedfelt i sine statutter at man skal respektere menneskerettigheter og behandle terrorister som kriminelle med rett til en rettfærdig dom. På den andre siden har man valgt en definisjon av for eksempel terrorisme som er så vid at man kan la den omfatte mange av statens regimekritiske trusler for å rettfærdiggjøre egne handlinger. Det fører sannsynligvis til at myndighetene reduserer sin troverdighet både internt i egen befolkning og i verdenssamfunnet. Alle SCO-landene befinner seg på den mørke listen over stater som bryter menneskerettigheter jevnlig, og som skjuler forfølgelse av regimekritikere bak bekjempelse av EST (Human Rights Watch 2013; Kissenkoetter, Knaute og Rizk 2012).

FORBERED FOR AT KONFLIKTEN KAN TREKKES I LANGDRAG

Kina ser ut til å ha langsiktige planer for SCO, og investerer både tid og politisk vilje på å holde organisasjonen sammen og på det sporet som Kina ønsker at den skal være. Kina investerer også stort i de sentral-asiatiske landene, noe som skal bidra til fortsatt stabilitet i regionen. På den andre siden er SCO så liten, budsjettet så marginalt og kapasiteten så begrenset at det er usikkert hvilken nytte SCO som organisasjon egentlig har. Kina virker allikevel tilfreds med SCO og den funksjon den har for landet. Siden ressursene som brukes av Kina på SCO er så små, både når det gjelder budsjett, bemanning av sekretariatet, RCTS og bidrag på PM-øvelser, kan Kina opprettholde, og uten problemer øke, SCO-aktiviteten.

ENHETLIG INNSASTS

SCO er ingen militær organisasjon eller en organisasjon med egne kapasiteter som må ledes og koordineres, med unntak av en beskjeden CT-analyseenhet. Selv om organisasjonens struktur er enkel, har det vært forskjellige ambisjoner for organisasjonen blant medlemslandene, og særlig mellom Russland og Kina. Det virker som Russland har nærmet seg Kina og langt på vei fulgt opp Kinas ønsker for utviklingen av SCO. Ser vi på PM-øvelsene, er nok de en god indikator på hvilken retning organisasjonen går. Her har det vært store sprik i retning og ambisjon, som under PM-2010, men Kina ser ut til å ha lykkes med sin ambisjon om å ha fokus på CT, og CT har vært et viktig tema for de siste tre øvelsene. Organisasjonen har ingen stående kommandostruktur, og viktige beslutninger tas under toppmøter. SCO er derfor lite enhetlig og koordinert. For Kina ser det ut til at deres behov i bekjempelsen av EST delvis tilfredsstilles gjennom SCO og må ses i sammenheng med innsatsen nasjonalt og lokalt (i Xinjiang).

I det kinesiske forsvarrets regjering melding fra 2011 presenteres en lang rekke aktiviteter og mekanismer for koordinering av innsats mot EST på forskjellige nivå. I meldingen framheves også mange store regionale arrangement, der SCO spiller en koordinerende rolle for sikkerheten, samt øvingsaktiviteten (Kinas regjering 2011, 11). Om det sier noe om organisasjonens og medlemslandenes evne til å samordne en felles innsats mot EST, er usikkert.

At SCO ikke har noen effektiv kommandostruktur kan Kina sannsynligvis leve med, og passer trolig deres kultur med komité- og konsensusbeslutninger. Kinas bruk av SCO ser derfor ut til å være gjennomtenkt og i tråd med den generelle kampen mot EST, og særlig den som pågår i Xinjiang.

NØYTRALISER OPPRØRET OG ISOLER OPPRØRERNE FRA DERES STØTTE

Kinas bruk av SCO for å nøytralisere opprørernes evne til å påvirke befolkningen må kunne sies å være til dels vellykket. Kina har alliert seg med land som huser eksil-uirurer og som er villige til å bruke makt mot egen befolkning. Det har indirekte gitt Kina evnen til å kontrollere mye av det som foregår mellom diasporaen i Sentral-Asia og befolkningen i Xinjiang. Gjennom RCTS har kineserne også fått bedre tilgang til etterretninger fra medlemslandene enn de hadde tidligere. Det gjør dem vesentlig bedre rustet til å overvåke internasjonale bevegelser av opprørs- og terroristgrupper med tilhørighet til Xinjiang. Kina kan også forfølge disse gruppene gjennom å bruke RCTS terrorliste, samt utnytte sin koordinerende rolle i FNs CT-arbeid.

En tilnærming som kan se ut til å avvike fra klassisk COIN, er bruk av avskrekking som metode for å begrense opprørs- og terroristgruppers aktiviteter. Dette gjøres sannsynligvis bevisst av SCO, særlig gjennom øvingsaktivitet. Det kan muligens forklare fokuset på bruk av mye væpnet makt under PM-øvelsene.

Joint counter-terrorism exercises, such as the "Peace Mission" series between the militaries, and the "Norak-Anti-Terror 2009" and "Saratov-Anti-Terror 2010" initiatives between law-enforcement and security departments, have provided an effective deterrence to the three regional threats of terrorism, separatism and extremism (Kinas regjering 2011).

Ser man på samarbeid med SCO-observatørland, har Kina gjort det vanskeligere for grupper som ETIM, ETLO og andre å bevege seg over grensene i Sentral-Asia, Sør-Asia og til Russland, og har sannsynligvis begrenset disse organisasjonenes evne til å bevege seg både fysisk og digitalt.

Kinas samarbeid med Pakistan har sannsynligvis vært særlig viktig for å begrense bevegelsesfriheten til organisasjoner som ETIM og ETLO. Både ETIM og ETLO har hatt, og har sannsynligvis fortsatt, baser i Pakistan, og flere medlemmer skal være drept eller arrestert der (Sowell 2010).

SCO har skrevet under på en handlingsplan for bekjempelse av EST digitalt (Kinas regjering 2011). Hvordan det gjøres i praksis er usikkert, men det utfyller trolig Kinas allerede betydelige innsats på feltet.

SIKKERHET GJENNOM LOVEN ER ESSENSIELT

RCTS rapporterer til medlemslandenes innenriksdepartement. Etterretninger fra SCO er derfor med stor sannsynlighet også tilgjengelige for Politidepartementet til etterforskning og rettsforfølgelse av terrormistenkte. I Kina er det nettopp Politidepartementet som leder innsatsen mot EST. Ifølge uttalelser fra kinesiske myndigheter er det også utveksling og samarbeid mellom medlemslandenes politietater. Det virker allikevel som at Kina legger mest vekt på bruk av PLA i SCO-samarbeidet. Ved de fleste samøvelsene i SCO-regi blir primært PLA benyttet, og hverken PAP eller politiet nevnes i større grad. Det kan derfor virke som at Kina skiller mellom bekjempelsen av EST hjemme og regionalt. Nasjonalt har PLA en marginal rolle, mens regionalt har PLA en mer framtrædende rolle. Det kan skyldes mange faktorer, som øvelsenes innretning, kompromisser mellom medlemsland og tilgjengeligheten på styrker, eller det kan være en bevisst linje og en pekepinn for hvordan Kina nærme seg slike trusler utenfor landets grenser.

Det er klart formulert i SCOs statutter at separatister, ekstremister og terrorister skal rettsfølges, og at medlemslandene skal følge menneskerettighetene. Det har også blitt stadfestet i felles uttalelser fra SCO-toppmøter (Tadjbakhsh et al. 2011). Det kan virke som at Kina, også regionalt og i rammen av SCO, ser på EST som kriminelle handlinger som skal rettsfølges under ledelse av Politidepartementet, men der PLA har en mer framtrædende rolle enn i det nasjonale arbeidet mot EST.

Kinesisk opprørsbekjempelse

Den kinesiske tilnærmingen i bekjempelse av ekstremisme, separatisme og terrorisme (EST) skiller seg noe fra klassisk vestlig opprørsbekjempelse (COIN) slik den kommer til uttrykk i Natos COIN-doktrine AJP 3.4.4. Likevel har det kinesiske og vestlige synet på opprørsbekjempelse svært mye til felles.

Essensen av klassisk COIN er at opprør bekjempes ved å håndtere underliggende årsaker til opprør. Man bruker alle statens virkemidler og er ledet av langsiktige og klare politiske målsetninger.

Kina bruker ikke selv begrepet "COIN", men tilsvarende aktivitet dekkes av "bekjempelsen av EST". Begrepet EST omfatter åpenbart mer enn COIN og dekker flere trusler. Ved å se den store sekkeposten ekstremisme, separatisme og terrorisme i sammenheng, og ikke opprør eller terrorisme isolert, kan man, som Lukin (2007, 142) hevder, mer effektivt drive opprørsbekjempelse. Det kan hevdes at det er en styrke ved Kinas tilnærming i motsetning til Vestens, et argument som støttes av Hoffman og Kilcullen, som beskriver utfordringer med å bekjempe moderne opprør med klassisk COIN.

Kinas tilnærming til EST, som i sum kan ses på som en slags kinesisk doktrine, er at truslene må håndteres politisk og med langsiktige politiske målsetninger. Opprørs- og terroristgrupper behandles som kriminelle, og dømmes gjennom rettsvesenet for å undergrave organisasjonenes legitimitet. Sikkerhetsstyrkene holdes under streng politisk kontroll, og det er politiet som leder den operative innsatsen mot EST i et komité- og konsensussystem. Avskrekkingstiltak i form av hurtige rettsprosesser og lange straffer er ment å forhindre rekruttering. Myndighetene sikrer seg støtte fra befolkningen, særlig han-kineserne, generelt gjennom en *folkekrig*-tilnærming, der Folkets frigjøringshær (PLA) og Folkets væpnede politi (PAP) brukes aktivt ved blant annet å bygge infrastruktur. Propaganda og informasjonsoperasjoner er virkemidler i denne tilnærmingen, der ett av budskapene er nødvendigheten av stabilitet for å sikre økonomisk vekst. Opprør isoleres gjennom sensur og kontroll av befolkningen, men samtidig håndterer politikerne underliggende årsaker til opprør ved hjelp av virkemidler som økonomisk vekst og begrenset ytringsfrihet, der enkelte folkekrav innfris.

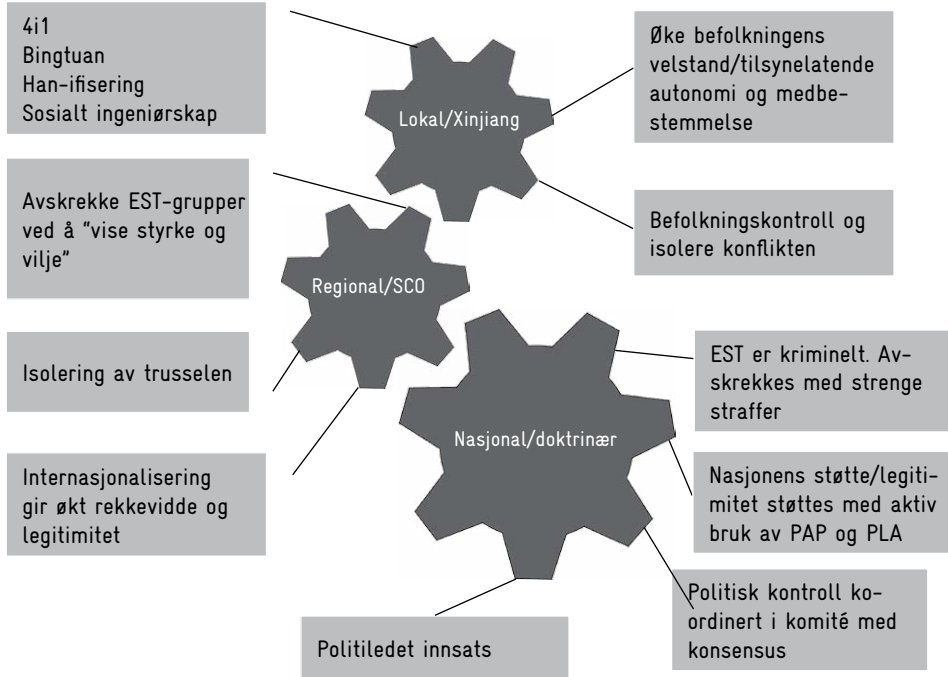
Tilnærmingen til EST lokalt i Xinjiang avviker fra den doktrinære og nasjonale tilnærmingen. Strengt, lokale tiltak for å kontrollere befolkningen tas i bruk for å isolere opprøret. Myndighetene legger begrensninger på religionsutøvelse, kulturell utfoldelse og ytringsfrihet. De underliggende årsakene til opprør håndteres gjennom å endre samfunnsstrukturen (sosialt ingeniørskap), for å øke andelen av befolkningen som er positivt innstilt til myndighetene. *Han-ificeringen* støttes av *4i1-systemet* som består av PLA, PAP, Bingtuan og han-kinesere i Xinjiang. Særlig er den sivil-militære organisasjonen Bingtuan et viktig redskap for myndighetene når det skal legges til rette for integrering av han-kinesere i provinsen. I kampen om det dominerende retoriske budskapet står myndighetenes legitimitet på spill. Derfor kontrollerer myndighetene befolkningen gjennom sensur og propaganda. Det ser ut til at det viktigste for myndighetene er å sikre sin legitimitet overfor han-kinesere. Avskrekking er et tiltak som forsterkes i provinsen gjennom "slå hardt"-kampanjen, der fjerning av EST-treningsleirer, massearrestasjoner, og nulltoleranse for demonstrasjoner er noen av virkemidlene. Til tross for en del forskjeller, er det allikevel flest likheter mellom nasjonale og lokale virkemidler, som ansvarsforholdet mellom politisk ledelse og sikkerhetsstyrker, arbeidsfordelingen mellom sikkerhetsstyrkene, samt at opprøret håndteres politisk og som noe kriminelt.

Kinas arbeid gjennom Shanghai-gruppen (SCO) for å bekjempe EST avviker også på noen områder fra den nasjonale og lokale tilnærmingen. PLA brukes mer i SCO-sammenheng enn nasjonalt og i Xinjiang. Særlig i forbindelse med SCOs kontraterror (CT)-øvelser, er det tydelig. Øvelsene brukes blant annet for å avskrekke regionale og internasjonale opprørs- og terroristgrupper. For Kina er det nok viktig å få internasjonal anerkjennelse og legitimitet for sin kamp mot EST, og her spiller organisasjoner som SCO og FN en rolle. I tillegg kan internasjonalt samarbeid styrke de kinesiske myndighetenes evne til å påvirke og isolere regional støtte til EST internt i Kina.

De tre perspektivene henger sammen og utfyller hverandre, og virkemidlene er både myke og harde. Det ser ut til at den doktrinære tilnærmingen til en viss grad tilpasses lokale forhold fordi sentrale myndigheter forstår at området har en egen dynamikk. Den doktrinære og lokale isoleringstankegangen av opprøret står i noen grad i kontrast til den regionale internasjonaliseringen av konflikten. Fellesnevneren for de tre perspektivene er likevel at statens legitimitet sikres, men det skjer på forskjellige måter. Myndighetenes budskap om historisk rett til konfliktområdet er gjennomgående på alle nivåer. Økonomisk vekst og stabilitet er hovedargumentet for, og motivasjonen bak, statens vilje til å bekjempe truslene.

Sammenligner vi den kinesiske modellen med prinsippene bak klassisk COIN og den nyere AJP 3.4.4, finner vi både likheter og ulikheter. Kinas bruk av virkemidler til å kontrollere befolkningen beskrives ikke i Natos doktrinedokument AJP 3.4.4., og må regnes som politisk uakseptabel i Vesten. Derimot er det ikke ukjente tanker i klassisk COIN. Å bruke sosialt ingeniørskap er et kjent virkemiddel for kommunistiske regimer og noe Kina har benyttet seg av flere ganger siden 1949, med kulturrevolusjonen som

Overordnet mål: stabilitet for å sikre økonomisk vekst, kommunistpartiets makt og nasjonal legitimitet

FIGUR 3. Modell for Kinas tilnærming til bekjempelse av EST.¹⁷

ekstremvarianten. Sosialt ingeniørskap finnes ikke verktøykassen til AJP 3.4.4., men det kan argumenteres for at det er i tråd med klassisk COIN, ved at det isolerer opprørerne og sikrer myndighetenes legitimitet. På den annen side kan det bryte med noe av det viktigste i klassisk COIN, nemlig å håndtere underliggende årsaker til opprør. En negativ side ved den kinesiske tilnærmingen er noe av utgangspunktet for konflikten i Xinjiang: uigrene opplever at storsamfunnet truer deres identitet, kultur og religion. Ved å legge lokk på uroen risikerer myndighetene å øke den underliggende misnøyen, noe som kan føre til at konflikten eskalerer.

Bortsett fra i spørsmålene om kontroll av befolkningen og endring av samfunnsstruktur ser det ut til at Kinas tilnærming i stor grad sammenfaller med prinsippene i AJP 3.4.4. Her er det selvfølgelig kulturforskjeller, og dermed et visst tolkningsrom, men den grunnleggende forståelsen av at konflikten er politisk, at alle virkemidler må benyttes, at det er behov for å styrke legitimitet og behandle truslene som kriminelle, er alle

dimensjoner som er i tråd med AJP 3.4.4. Mange reagerer på Kinas harde håndtering og brudd på menneskerettigheter overfor personer mistenkt for EST. Men da er det grunn til å minne om hva som sammenlignes, siden Kina stort sett håndterer alle sine kriminelle strengt.

Om man kan kalle Kinas bekjempelse av EST for COIN er diskutabelt. Om den er i tråd med klassisk COIN er også usikkert, selv om tilnærmingen på noen områder minner mer om klassisk COIN enn AJP 3.4.4. Et tydelig og problematisk avvik fra vestlig tolkning av COIN er de kinesiske myndighetenes neglisjering av, eller manglende aksept for, minoritetskulturer. Dermed håndteres ikke de underliggende årsakene til opprør, men myndighetene skaper tvert imot ytterligere grobunn for uro. På den annen side er det mulig at Kina kan holde lokk på konflikten såpass lenge at minoriteter flest vil la seg assimilere inn i det kinesiske storsamfunnet, og motstanden blir så marginalisert at den ikke lenger utgjør noen reell trussel. Collin Mackerras hevder at det Kina driver med i Xinjiang er å forsøke å legge lokk på en vulkan som før eller senere vil ha utbrudd (Holden 2013). Opptøyene i Baren 1990, Ghulja 1997 og Urumqi 2009 er sannsynligvis eksempler på slike utbrudd.

Kinesiske myndigheter ønsker å sette et tydelig kinesisk preg på sin politikk, selv om grunnprinsippene er inspirert fra utlandet, og gir derfor ofte utenlandske begreper merkelappen "med kinesiske særtrekk". Eksempler er "sosialisme med kinesiske særtrekk" eller "digitaliserte styrker med kinesiske særtrekk". En eventuell kinesisk COIN-tilnærming vil derfor kunne kalles "COIN med kinesiske særtrekk". I tråd med vestlig COIN tar den sikte på å mobilisere sterk politisk vilje og langsiktighet som sliter ut motstanden, men den skiller seg også fra klassisk COIN og AJP 3.4.4, som er ment for begrenset innsats utenfor eget land.

For di denne diskusjonen har tatt utgangspunkt i den kinesiske provinsen Xinjiang og regional politikk gjennom organisasjonen SCO og bilaterale avtaler, er ikke mine funn umiddelbart generaliserbare til andre deler av Kina, som for eksempel Tibet eller Indre Mongolia. Lokale forhold fører til en noe annerledes håndtering av Tibet og Indre Mongolia enn tilnærmingen i Xinjiang. Konflikten natur og dynamikk har også betydning for hvordan Kina arbeider gjennom internasjonale organisasjoner for å påvirke de ytre rammene for situasjonen. Situasjonen i Xinjiang har for eksempel fått en klart internasjonal dimensjon gjennom kampen mot terrorisme og uroen ellers i Sentral-Asia.

Bekjempelse av opprør i et annet land vil by på helt andre utfordringer for kinesiske myndigheter enn dem de møter på hjemmebane. Det er imidlertid sannsynlig at Kina har en egen og etablert forståelse for fenomenet EST og hvordan slike trusler skal bekjempes. Det er trolig at Kinas tilsynelatende mangel på respekt for andre kulturer, slik den kommer til uttrykk i Xinjiang, vil kunne skape store utfordringer for et eventuelt framtidig internasjonalt engasjement. Vestlige land har erfart det og blitt beskyldt for imperialismen både i Afrika og Asia.

NOTER

- 1 Navnet Mao Zedong skrives på forskjellige måter i Vesten, alt ettersom hvilken fonetisk transkripsjon som nyttes. Mao Zedong og Mao Tse-Tung er de vanligste skrivemåtene. Referansene til Maos bøker er i denne oppgaven gjengitt slik de står skrevet i bøkene.
- 2 Regjering meldinger i Kina offentliggjøres på myndighetenes nettsider.
- 3 Denne definisjonen er ikke ratifisert i AAP-6 i Nato og dermed er gjenstand for mulig endring.
- 4 Irregulær aktivitet er definert i Nato Coin doctrine AJP-3.4.4 som: "the use or threat, of force, by irregular force, groups or individuals, frequently ideologically or criminally motivated, to effect or prevent change as a challenge to governance and authority."
- 5 De som hevder at dette er et eget fenomen er terrorforskere som Bruce Hoffman (2006) og Anders Romarheim (2013). Det finnes ingen omforent definisjon på terrorisme.
- 6 Kontra-terror (CT) er aktive tiltak mot terror, mens anti-terror er passive tiltak mot terror (NSA 2012). Det ser ut til at Kina i liten grad skiller på dette, men bruker begrepene om hverandre.
- 7 Denne definisjonen er ikke ratifisert i AAP-6 og kan være gjenstand for endring.
- 8 En definisjon av MOOTW er: "Military Operations Other Than War encompasses the use of military capabilities across the range of military operations short of war. These military actions can be applied to complement any combination of the other instruments of national power and occur before, during, and after war. Also called MOOTW" (USAs JCS 1995). MOOTW-begrepet er lite brukt i vestlig militær sammenheng i dag, da det er mange doktriner som tar for seg elementer av MOOTW, som COIN, CT, stabiliseringsoperasjoner osv.
- 9 Den sentrale militærkomiteen ledes av presidenten Xi Jinping og består av 11 medlemmer (Xi Jinping, Fan Changlong, Xu Qiliang, Chang Wanquan, Fang Fenghui, Zhang Yang, Zhao Keshi, Zhang Youxia, Wu Shengli, Ma Xiaotian og Wei Fenghe).
- 10 Intervju med Blasko i København 14. januar 2013 og Oslo 8. mars 2013
- 11 Andre diaspora-organisasjoner er: The Uighur Union of America, the Uighur Union of Australia, the International Uighur Conference, the Swedish Uighur Association, the Canadian Uighur Association, the Uighur Educational Union, the Organization for Education and Social Cooperation of East Turkistan, the Association of East Turkistan Culture and Cooperation in Turkey, and the Association for the Defense of Uighur Human Rights. Det finnes også en Norges-basert organisasjon: Norwøgiye Uyghur Komitèti.
- 12 Gjennom East Asian Peace Program (<http://www.pcr.uu.se/research/eap/>), ledet av Stein Tønnesson og støttet av UCDDP, har de kommet frem til at data om voldelige hendelser i Kina generelt og Xinjiang spesielt er svært vanskelig å kode i statistikk, fordi troverdigheten til informasjonen er så usikker (E-mail fra med Stein Tønnesson 19. februar 2013).
- 13 For en mer omfattende redegjørelse av underliggende årsaker se bøkene til Starr (2004b), Millward (2007) og masteroppgaven til Truls Winje (2007) om senter-periferi mekanismene mellom Xinjiang og Beijing.
- 14 For en vesentlig mer omfattende gjennomgang av viktige hendelser, se vedlegg til boken *The Uyghurs: Strangers in their Own Land*, av Gardner Bovingdon eller Johan Z. Wangs casestudie om ETIM. Bovingdon (2010) har lagt ved en oversikt over demonstrasjoner og voldelige hendelser fra 1955 frem til 2005. Wang (2003) har en oversikt over hendelser knyttet til ETIM og andre opprørs- og terrorgrupper knyttet til Xinjiang. Figuren er egenprodusert.
- 15 Se nettsiden chinaxinjiang (<http://en.chinaxinjiang.cn/>) som eksempel på kinesisk propaganda/INFOOPS
- 16 Vedlegget det henvises til i definisjonen har ikke vært tilgjengelig for denne studien.
- 17 Figuren er egenprodusert.

LITTERATURLISTE

AMNESTY INTERNATIONAL.

2004. People's republic of China: Uighurs fleeing persecution as China wages its "war on terror". <http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA17/021/2004> (lest 13. februar 2013).

BERDAL, M.

2009. *Building peace after war*. Abington: Routledge.

BI, J.

2005. Joint operations: Developing a new paradigm. I *China's Revolution in Doctrinal Affairs: Emerging Trends in the Operational Art of the Chinese People's Liberation Army*. Redigert av J. Mulvenon og D. M. Finkelstein. <http://www.defensgroupinc.com/cira/pdf/doctrinebook.pdf>

BIN, Y.

2012. China-Russia relations: Succession, SCO, and summit politics in Beijing. *Comparative Connections*. Hentet fra http://csis.org/files/publication/1202qchina_russia.pdf.

BLASKO, D.

2013a. The Role of the PLA. I *Handbook of China's Governance and Domestic Politics*. Redigert av C. Ogden. New York: Routledge.

---. 2013b. E-postkorrespondanse med forfatteren 8. mai.

---. 2013c. Intervjuet av forfatteren 8. mars.

---. 2013d. E-postkorrespondanse med forfatteren 29. januar.

---. 2013e. Intervjuet av forfatteren 14. januar.

---. 2012. *The Chinese army today*. New York: Routledge.

BOVINGDON, G.

2004. Contested histories. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

BOVINGDON, G.

2010. *The Uyghurs: Strangers in their own land*. New York: Columbia University Press.

CHEN, X.

2012. China: Two faces of social protest. *Asia Pacific Memo*. <http://www.asiapacificmemo.ca/china-two-faces-of-social-protest> (lest 20. februar 2013).

CHINA DAILY.

2013. Xinjiang improves social stability after attacks. *China Daily*, 28. januar. http://en.chinaxinjiang.cn/01/01/201301/t20130128_359458.htm (lest 28. januar 2013).

---. 2012. More people aiding anti-terror fight. *China Daily*, 12. november. http://en.chinaxinjiang.cn/11/37/4/201211/t20121112_345974.htm (lest 12. november 2012).

CHUNG, J. H.

2012. Managing political crises in China. I *China's Crisis Management*. Redigert av J. H. Chung. New York: Routledge.

CLAUSEWITZ, C. V.

1989. *On War*. New Jersey: Princeton University Press.

COHEN, A.

2006. The Dragon Looks West: China and the Shanghai Cooperation Organization. *Heritage Lectures*, 3. august 2006. www.heritage.org/research/AsiaandthePacific/hl961.cfm (lest 20. april 2013).

COOLEY, A.

2012. *Great games, local rules: The new great power contest in Central Asia*. New York: Oxford University Press.

CRESWELL, J. W.

2009. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. London: SAGE Publications Ltd.

CUMMINGS, S. N.

2012. *Understanding Central Asia: Politics and contested transformation*. London: Routledge.

FINKELSTEIN, D. M. OG K. GUNNESS.

2007. *Civil-military relations in today's China: swimming in a new sea*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe, Inc.

FLIKKE, G.

2009. *Balancing acts: Russian-Chinese relations and developments in the SCO and CSTO*. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs.

FULLER, G. E. OG J. N. LIPMAN.

2004. Islam in Xinjiang. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

GALULA, D.

2006. *Counterinsurgency warfare: Theory and practice*. London: Praeger Security International.

GARVER, J. W.

2001. *Protracted contest: Sino-Indian rivalry in the twentieth century*. Seattle: University of Washington press.

GENTILE, G. P.

2009. *A strategy of tactics: Population-centric Coin and the Army*. Carlisle: U.S. Army War College.

GERMANOVICH, G.

2008. The Shanghai cooperation organization: A threat to American interests in Central Asia? *China and Eurasia Forum Quarterly* 6: 19-38.

GILJE, N. OG H. GRIMEN.

2005. *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget.

GLADNEY, D. C.

2004. Chinese program of development and control, 1978–2001. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

IEP (INSTITUTE FOR ECONOMICS AND PEACE).

2012. *Global terrorism index report 2012: Capturing the impact of terrorism for the last decade*. <http://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2012/12/2012-Global-Terrorism-Index-Report1.pdf> (lest 4. mars 2013).

GLOBAL TIMES.

2012. Peace Mission 2012. *Global Times*, 7. juni. <http://www.globaltimes.cn/SPECIALCOVERAGE/PeaceMission2012.aspx> (lest 12. mai 2013).

A. GODBOLE OG A. S. GOUD.

2012. China's Xinjiang Problem: 2009 Riots and its Aftermath. *IDSa Issue Brief*. Institute for Defence Studies og Analyses. <http://www.idsa.in/issuebrief/ChinasXinjiangProblem>

GODEHARDT, N. OG W. PENGXIN.

2009. Peace Mission 2009: Securing Xinjiang and Central Asia. *RSIS Commentaries*. Singapore: S. Rajaratnam School of International Studies. <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ots777=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233oglmg=enogid=105686>

GUEVARA, C.

1962. *On Guerrilla Warfare*. New York: Praeger.

GUNARATNA, R., A. ACHARYA OG P. WANG

2010. *Ethnic identity and national conflict in China*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

HAAS, M. DE.

2007. *The Shanghai cooperation organisation: Towards a full-grown security alliance?* Den Haag: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.

HAINES, D. R.

2008. COIN in the real world. *Parameters* 38. <http://strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/parameters/index.cfm>.

HATTON, C.

2013. Deadly clashes in China's Xinjiang. *BBC World News*, 24. april. <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-22276042> (lest 24. april 2013).

HOFFMAN, B.

2006. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press.

HOFFMAN, F. G.

2007. Neo-Classical counterinsurgency? *Small Wars Journal*. Internettblogg. <http://smallwarsjournal.com/blog/neo-coin>.

HOLDEN, K.

2013. The art of dialogue on China's Uighur issue. *Al Jazeera*, 11. april.

HUMAN RIGHTS WATCH.

2013. *World Report 2013*. <http://www.hrw.org/world-report/2013/country-chapters/china?page=3> (lest 19. april 2013).

HØIBACK, H.

2012a. Hva er militærteori? I *Krigens Vitenskap - en innføring i militærteori*. Redigert av H. Høiback og P. Ydstebø. Oslo: Abstrakt Forlag.

---. 2012b. Militære Doktriner. I *Krigens Vitenskap - en innføring i militærteori*. Redigert av H. Høiback og P. Ydstebø. Oslo: Abstrakt Forlag.

USAS JCS (JOINT CHIEFS OF STAFF).

2009. *Counterinsurgency Operations JP 3-24*. http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jointpub_operations.htm.

---. 1995. *Joint Doctrine for Military Operations Other Than War JP 3-07*. http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jointpub_operations.htm.

KILCULLEN, D.

2009. *The Accidental Guerrilla: Fighting Small Wars in the Midst of a Big One*. New York: Oxford University Press.

KINAS REGJERING.

2013. China's National Defense in 2012. Regjeringsmelding. <http://english.peopledaily.com.cn/90786/8209362.html> (lest 22. mai 2013).

---. 2013b. *Progress in China's Human Rights in 2012*. Regjeringsmelding. http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-05/14/c_132380706.htm (lest 19. mai 2013).

---. 2011. *China's National Defense in 2010*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2011-03/31/content_1835499.htm (lest 15. mai 2013)

---. 2011b. *China's Peaceful Development*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2011-09/06/content_1941354.htm (lest 22. mai 2013).

---. 2009. *China's Ethnic Policy and Common Prosperity and Development of All Ethnic Groups*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2009-09/27/content_1427989.htm (lest 1. februar 2013).

---. 2009b. *Development and progress in Xinjiang*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2009-09/21/content_1422566.htm (lest 17. februar 2013).

---. 2006. *China's National Defense in 2006*. Regjeringsmelding. <http://www.china.org.cn/english/features/book/194421.htm> (lest 10. januar 2013).

---. 2003. *History and development of Xinjiang*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2005-07/28/content_17948.htm (lest 14. februar 2013).

---. 2002. *China's National Defense in 2002*. Regjeringsmelding. http://english.gov.cn/official/2005-07/28/content_17780.htm (lest 12. januar 2013).

KISSENKOETTER, M., D. KNAUTE OG V. RIZK.

2012. *Shanghai Cooperation Organisation: a vehicle for human rights violations*. Paris: International Federation for Human Rights. http://www.fidh.org/IMG/pdf/sco_report.pdf (lest 17. mars 2013).

KROKFJORD, T. P. OG E. RØST

2012. Mikael Davud og Shawan Bujak er dømt for terrorplanlegging. *Dagbladet*, 30. januar. http://www.dagbladet.no/2012/01/30/nyheter/shawan_sadek_saeed_bujak/mikael_davud/david_jakobsen/pst/20006651/ (lest 19. mars 2013).

KRONVALL, O. OG M. PETERSSON.

2011. *US and Nato Coin doctrine: Logic, contents and implications*. Paper presentert på Annual ISA Convention.

LARONDE, J. S.

2008. *Protracted counterinsurgency: Chinese Coin strategy in Xinjiang*. Fort Leavenworth: United States Army Command and General Staff College.

LI, N., RED.

2006. *Chinese civil-military relations: The transformation of the People's Liberation Army*. New York: Routledge.

LUKIN, A.

2007. The Shanghai cooperation organisation: What next? *Russia In Global Affairs* 5(3): 140-156.

MACKERRAS, C.

2012. Managing ethnic minority crises. I *China's Crisis Management*. Redigert av J. H. Chung. New York: Routledge.

MANEA, O. OG A. A. COHEN.

2013. The Galula doctrine: An interview with Galula's biographer A. A. Cohen. *Small Wars Journal*, 22. januar 2013. <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/the-galula-doctrine-an-interview-with-galulas-biographer-aa-cohen>.

MAO, TSE-TUNG.

2000. *On guerrilla warfare*. Oversatt av S. B. Griffith II. Urbana: University of Illinois Press.

MAO, ZEDONG.

1966. *On protracted war: lectures ... from May 26 to June 3, 1938* (3. utg.). Peking: Foreign Languages Press.

---. 1938. Problems of war and strategy. *Marxists.org*. Transkribert av Maoist Documentation Project. https://www.marxists.org/reference/archive/mao/selected-works/volume-2/mswv2_12.htm.

MENG, L.

2012. Chinese troops participating in "Peace Mission 2012" exercise arrive in Tajikistan. *PLA Daily*, 6. juni. <http://china-defense.blogspot.no/2012/06/chinese-troops-participating-in-peace.html> (lest 20. april 2013).

MILLWARD, J. A.

2007. *Eurasian crossroads: A history of Xinjiang*. London: C. Hurst og Co.

MILLWARD, J. A. OG P. C. PERDUE.

2004. Political and cultural history of the Xinjiang region through the late nineteenth century. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

MILLWARD, J. A. OG N. TURSUN.

2004. Political history and strategies of control, 1884-1978. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

MOLSTAD, K., E. SØRLIE OG L. AKERHAUG.

2010. PST holder øye med uigurer i Norge. *Aftenposten*, 9. juli. <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article3726137.ece> (lest 11. mars 2013).

MOSS, R. OG C. MARIGHELLA.

1971. *Urban guerrilla warfare: with an appendix: Minimanual of the urban guerrilla*. London: International Institute for Strategic Studies.

NAGL, J. A.

2005. *Learning to eat soup with a knife: counterinsurgency lessons from Malaya and Vietnam*. Chicago: University of Chicago Press.

NAIR, M.

2013. Collective Protests in China and India: Unexpected Similarity? *Asia Pacific Memo*. <http://www.asiapacificmemo.ca/collective-protests-in-china-and-india> (lest 22. mars 2013).

NATO.

2011. *Allied Joint Doctrine for Counterinsurgency (COIN): AJP-3.4.4*. Brussel.

NG, K. P.

2005. *Interpreting China's military power: Doctrine makes readiness*. New York: Routledge.

NSA (NATO STANDARDIZATION AGENCY).

2012. *Nato Glossary of Terms and Definitions*. <http://nsa.nato.int/nsa/zPublic/ap/aap6/AAP-6.pdf>.

NYHAMAR, T.

2009. *Counterinsurgency Field Manual 3-24 and operations*. FFI-rapport 2009/01342. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt.

ODGAARD, L.D. OG T. G. M. NIELSEN

2013. Intervjuet av forfatteren 14. januar.

---. China's counterinsurgency strategy in Tibet and Xinjiang. *Asia Pacific Memo*. <http://www.asiapacificmemo.ca/china-counterinsurgency-strategy-in-tibet-and-xinjiang> (lest 10. desember 2012).

OLDBERG, I.

2007. *The Shanghai Cooperation Organisation: Powerhouse or paper tiger?* FOI-rapport, R-2301. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

OLCOTT, M. B.

2006. The Shanghai Cooperation Organization: Changing the "Playing Field" in Central Asia. Uttalelse i høring ved U.S. Helsinki Commission.

ONG, B. B. H.

2012. Hard love and empty promises: China's domestic counterinsurgency in Xinjiang. *Small Wars Journal*, 18. juni. <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/hard-love-and-empty-promises-china%E2%80%99s-domestic-counterinsurgency-in-xinjiang> (lest 12. mars 2013).

PATRICK, S. M.

2010. *The Uyghur movement: China's insurgency in Xinjiang*. Fort Leavenworth: United States Army Command and General Staff College.

PENG, G. OG Y. YAO, RED.

2005. *The science of military strategy*. Beijing: Military Science Publishing House.

PETERS, R.

2007. Progress and peril: New counterinsurgency manual cheats on the history exam. *Armed Forces Journal* 144(7).

PUTIN, V.

2012. *Address at the meeting of the SCO Council of Heads of State*. 7. juni. <http://eng.news.kremlin.ru/transcripts/3979/print> (lest 19. mars 2013).

VAN DER PUTTEN, F.-P.

2007. China's interests and the possibility of a security role for the SCO outside Central Asia. I *The Shanghai Cooperation Organisation: Towards a full-grown security alliance?* Redigert av M. de Haas. Den Haag: Netherlands Institute of International Relations Clingendael.

RASHID, A.

2009. *Descent into chaos: The world's most unstable region and the threat to global security*. London: Penguin.

RATS SCO (REGIONAL ANTI-TERRORIST STRUCTURE OF SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION).

2004. Hu Jintao and V.V.Putin about fighting with terrorism and the role of the SCO in strengthening the regional security. *ecrats.com*, 2. november. <http://www.ecrats.com/en/news/185> (lest 5. april 2013).

REFSTAD, P.

2007. *Mellom nærhet og distanse: Kvalitative metoder i samfunnsfag*. Oslo: Universitetsforlaget.

RINGDAL, K.

2009. *Enhet og mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget.

ROBERTS, S. R.

2004. A "land of borderlands": Implications of Xinjiang's trans-border interaction. I *Xinjiang: China's muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

ROMARHEIM, A. G.

2013. Hva er terrorisme? I *Akademiske perspektiver på 22. juli* Redigert av A. R. Jupskås. Oslo: Akademiske forlag.

RUDELSON, J. OG W. JANKOWIAK

2004. Acculturation and resistance: Xinjiang identities in flux. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

SCO (SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION).

2013. The Shanghai Cooperation Organisation web page. <http://www.sectesco.org/EN123/index.asp> (lest 19. april 2013).

---. 2009a. Charter of the Shanghai Cooperation Organization. <http://www.sectesco.org/EN123/show.asp?id=69> (lest 14. april 2013).

---. 2009b. The Shanghai Convention on Combating Terrorism, Separatism and Extremism. <http://www.sectesco.org/EN123/show.asp?id=68> (lest 12. mars 2013).

SHICHOR, Y.

2004. The great wall of steel: Military and strategy in Xinjiang. I *Xinjiang: China's Muslim borderland*. Redigert av S. F. Starr. New York: M. E. Sharpe.

SKRINE, C. P. OG P. NIGHTINGALE.

1987. *Macartney at Kashgar*. Hong Kong: Oxford University Press.

SOWELL, K. H.

2010. Promoting jihad against China: The Turkistani Islamic Party in Arabic jihadist media. Uavhengig rapport bestilt av Sky News. 1. august.

STARR, S. F.

2004a. *Xinjiang*. Armonk, N.Y.: Sharpe.

STARR, S. F., RED.

2004b. *Xinjiang: China's Muslim Borderland*. New York: M. E. Sharpe.

STØRE, J. G.

2004. *The role of a humanitarian organization in an international security operation – a basis for cooperation or a basis for separation?* Paper presentert på Den Norske Atlanterhavskomités 39. Leangkollen-konferanse, 2. februar 2004. Oslo: Den Norske Atlanterhavskomiteé. <http://www>

atlanterhavskomiteen.no/files/atlanterhavskomiteen.no/Publikasjoner/Sikkerhetspolitisk_bibliotek/Arkiv/2004/pdf/2-2004.pdf.

SUMMERS, H. G.

1982. *On strategy: A critical analysis of the Vietnam war*. Presidio: Novato, CA.

TADJBAKSH, S. OG K. JENSSEN.

2011. *High level international meeting on implementing the United Nations global counter-terrorism strategy in Central Asia*. Sluttrapport fra toppmøte i Ashgabat, 30. november 2011. Forente nasjoner.

THOMPSON, R. F.

1966. *Defeating communist insurgency: experiences from Malaya and Vietnam*. London: Chatto og Windus.

TØNNESSON, S.

2013. E-postkorrespondanse med forfatteren 19. februar.

USAS UTENRIKSDEPARTEMENT.

2013. *Country Reports on Human Rights Practices for 2012*. http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?dynamic_load_id=204195&year=2012#wrapper (lest 15. april 2013).

---. 2012. *Country Report on Terrorism 2011*. <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195542.htm> (lest 15. mars 2013).

---. 2011. *Country Reports on Human Rights Practices for 2011*. <http://www.state.gov/documents/organization/186478.pdf> (lest 10. februar 2013).

VISION OF HUMANITY.

2013. *Terrorism Index*. Sydney og New York: Institute for Economics and Peace. <http://www.visionofhumanity.org/globalterrorismindex/#/2011/OVER/> (lest 11. februar 2013).

WALTERS, D.

2005. *Symmetry and asymmetry in colonial warfare ca. 1500–2000: The uses of a concept*. IFS Info, nr. 3. http://brage.bibsys.no/fhs/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_21684.

WANG, J. Z.

2003. Eastern Turkistan Islamic Movement: A case study of a new terrorist organization in China. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 47(5): 568–584.

WAYNE, M. I.

2009. Inside China's war on terrorism. *Journal of Contemporary China* 18(59): 246–261.

---. 2008. *China's war on terrorism: Counter-insurgency, politics and internal security*. London: Routledge.

---. 2007. Five lessons from China's war on terror. *Joint Force Quarterly*, 47. utgivelse, nr. 4 (oktober).

WEITZ, R.

2012. Uzbekistan: A peek inside an SCO anti-terrorism center *Eurasinet.org.*, 25. september. <http://www.eurasianet.org/node/65960> (lest 20. mars 2013).

WIGEN, E.

2009. *Islamic Jihad Union: al-Qaida's key to the Turkic world?* FFI-rapport 2009/00687. Kjeller: Forsvarets forskningsinstitutt.

WINJE, T.

2007. *Xinjiang: A Centre-periphery conflict in display: An analysis of the Chinese state and nation building machinery in Xinjiang and the mobilization of Uyghur counter-cultures.* Masteroppgave, Universitetet i Oslo.

WOODMAN, S.

2012. Protests in China: Oppositional, or a reflection of faith in the system? *Asia Pacific Memo*, 19. april. <http://www.asiapacificmemo.ca/protests-in-china-oppositional-or-a-reflection-of-faith-in-the-system> (lest 19. februar 2013).

WUC (DEN UIGURISKE VERDENSKONGRESSEN /WORLD UYGHUR CONGRESS).

2013. Quarterly Newsletter. <http://us4.campaign-archive1.com/?u=29a2adbe90c2a0c8e045eb20eogid=9e66c91d0eog=1803b2b94b> (lest 19. mai 2013).

XI, M.

2013. Parochialism and arrogance of U.S. views of human rights. *People's Daily Online*, 23. april. <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8218769.html> (lest 23. april 2013).

XIAOQIANG, F.

(2013). US should re-think anti-terrorism strategy *People's Daily*, 18. april. <http://english.peopledaily.com.cn/90777/8212338.html> (lest 18. april 2013).

XINHUA.

2013a. Military pledges to help develop China's west. *People's Daily Online*, 3. mai. <http://english.peopledaily.com.cn/90786/8231314.html> (lest 3. mai 2013).

---. 2013b. Xinjiang situation "tough but under control". *China Xinjiang Online*, 8. mars. http://en.chinaxinjiang.cn/11/2013/05/201303/t20130308_367632.htm (lest 8. mars 2013).

---. 2013c. Top Chinese anti-corruption official stresses frugality. *China Xinjiang Online*, 26. februar. http://en.chinaxinjiang.cn/01/01/201302/t20130226_364911.htm (lest 29. februar 2013).

---. 2013d. Xinjiang probes 178 mid-level officials on graft suspicion. *China Xinjiang*, 1. februar. http://en.chinaxinjiang.cn/01/01/201302/t20130201_360536.htm.

---. 2013e. Xinjiang displays growth, vows counter-terrorism strike. *Xinhua*, 29. januar. http://xinjiang.chinadaily.com.cn/urumqi_toutunhe/2013-01/29/content_16183520.htm.

---. 2009. Longer presence of armed police needed in Urumqi. *China Daily*. http://www.chinadaily.com.cn/china/2009xinjiangriot/2009-07/12/content_8417378.htm.

---. 2003. Combating terrorism, we have no choice. *People's Daily*, 18. desember. http://english.peopledaily.com.cn/200312/18/eng20031218_130652.shtml.

YANG, L.

2010. Peace Mission 2010 concludes, opens new page for SCO cooperation. *Xinhua*, 25. september. http://news.xinhuanet.com/english2010/world/2010-09/25/c_13529321_2.htm (lest 1. mars 2013).

TIDLIGERE PUBLIKASJONER I SERIEN OSLO FILES ON DEFENCE AND SECURITY

2013

1. ROALD GJELSTEN

Fremmede ubåter i norske fjorder. Realitet eller myte?

2012

1. TERJE HAAVERSTAD OG INGRID O. BUSTERUD

Forsvarsrettet sikkerhetssektorreform. Norsk sikkerhetspolitisk bistand til Serbia og Montenegro.

2. SAIRA BASIT OG ØYSTEIN TUNSJØ

Emerging naval powers in Asia. China's and India's quest for sea power.

3. GULLOW GJESETH

Norsk veteranpolitikk etter 1945. Noen hovedtrekk i utviklingen.

4. TORMOD HEIER

Forsvaret til Libya 2011. Klar til strid?

5. MAGNUS HÅKENSTAD OG KRISTIAN KNUS LARSEN

Long-term defence planning. A comparative study of seven countries.

6. BJØRN TERJESEN OG ØYSTEIN TUNSJØ (EDS)

The rise of naval powers in Asia and Europe's decline.

2011

1. HÅKON LUNDE SAXI

Nordic defence cooperation after the Cold War.

2. TROND HAANDE OG KJELL INGE BJERGA

Hybridkrig.

3. HARALD W. STØREN

Storbritannia og NATO. Urealistisk realisme? Britisk selvbylde og betydningen av fortid, tradisjoner og ambisjoner.

4. ROALD GJELSTEN

Marinens beredskap 1960–90. Kampklar i Nordflåtens skygge.

5. JO SØLVE AADLAND DALANE

USA og Nato etter 9/11.

6. ELIN GUSTAVSEN

Verveide i Forsvaret. Motivasjon, erfaringer og fremtidsplaner.

7. OLA KREKVIK

Forsvarets samvirke med afghanske styrker. Dilemmaer og utfordringer.

2010

1. OLA BØE-HANSEN

Taliban og ISAFs propagandakrig. Kampen om den mest overbevisende historien.

2. KJELL INGE BJERGA OG GULLOW GJESETH

Heimevernet og Hæren. Landforsvaret stykkevis og delt – eller helt?

3. KJETIL HENRIKSEN

Norsk forsvarssamarbeid med Sverige og Nederland. Ikke like likevel?

4. MAGNUS HÅKENSTAD

Den norske mobiliseringshæren 1950–1970. Rasjonelt kompromiss eller nasjonal livsløgn?

2009

1. OLE LINDEMAN

Norwegian foreign policy in the High North. International cooperation and the relations to Russia.

2. SVEIN MELBY

Obama og amerikansk utenriks- og sikkerhetspolitikk.

3. HÅKAN EDSTRÖM (ED.)

Approaching Comprehensiveness. Two grand strategic options and some of their consequences.

4. LENE KRISTOFFERSEN

Interesser i norsk engasjementspolitikk.

5. JAHN ARVID SVENDSEN

Forsvaret og private militære firmaer. En ny utfordring i internasjonale operasjoner

2008

1. BORIS BARTH

The Democratic Peace Controversy. A Critical Survey.

2. KJETIL SKOGRAND (ED.)

Emerging from the Frost. Security in the 21st century Arctic.

3. THOMAS DEVOLD

US Policy toward Russia after 9/11. Between Cooperation and Containment.

4. SAIRA H. BASIT

The Iran-Pakistan-India Pipeline Project. Fuelling cooperation?

5. ROLF HOBSON

RMA og Transformation. En historisk-kritisk analyse av to sentrale begreper i nyere vestlig forsvarspolitik.

6. INGERID M. OPDAHL

Georgia og Russland. Et vanskelig naboskap.

7. HÅKAN EDSTRÖM OCH MAGNUS PETERSSON

Norsk-svenskt forsvarssamarbeide i en ny tid.

8. SIGRID REDSE JOHANSEN

Norsk deltakelse i internasjonale militæreoperasjoner. Soldatens ansvar for en rettsstridig ordre.

2007

1. TORGEIR E. SÆVERAAS OG KJETIL HENRIKSEN

Et militært universalmiddel? Amerikansk "Maneuver Warfare" og norsk doktrineutvikling.

2. TOM KRISTIANSEN AND JOHN ANDREAS OLSEN (ed.)

War Studies. Perspectives from the Baltic and Nordic War Colleges.

3. VIDAR HELGESEN

How Peace Diplomacy Lost Post 9/11. What Implications are there for Norway?

4. JOHN ANDREAS OLSEN (ed.)

On New Wars.

5. OLOF KRONVALL

Finally Eating Soup with a Knife? A Historical Perspective on the US Army's 2006 Counterinsurgency Doctrine.

6. MICHAEL MAYER

Forecasting Crisis. Climate Change and US Security.

PUBLIKASJONER FRA IFS

Oslo Files On defence and security: større arbeider og bredere fremstillinger rettet mot et allment publikum, online og på papir.

IFS Insights: online forum for artikler, kommentarer og papere.

Begge publikasjoner utgis jevnlig og annonseres på våre nettsider samt gjennom nyhetsbrev. Kontakt oss for å bli oppført som mottaker av nyhetsbrevet vårt.

ENKELTHEFTER ONLINE OG I GRATIS PAPIRUTGAVE

Alle Oslo Files-titlene ligger i Bibsys Brages åpne forskningsarkiv. Gå inn via våre nettsider: ifs.forsvaret.no. Gratis papirutgaver kan bestilles i den utstrekning de finnes på lager.

KONTAKT

Institutt for forsvarsstudier, postboks 890 Sentrum, 0104 OSLO.

Telefon: 23 09 59 00, e-post: info@ifs.mil.no.

PUBLICATIONS FROM IFS

Oslo Files On defence and security: in-depth studies of current issues in defence and security written for experts and non-experts alike. Oslo Files are available online and in hardcopy.

IFS Insights: online forum for brief articles, comments and working papers in defence and security studies.

SINGLE ISSUES ONLINE AND IN PAPER

Single issues of all our publications are available online through the national Bibsys Brage archive, which can be accessed through the IFS website: ifs.forsvaret.no. Unless we are out of stock, paper copies can be ordered from the IFS free of charge.

CONTACT

Norwegian Institute for Defence Studies, P.O. box 890 Sentrum, N-0104 OSLO.

Telephone: +47 23 09 59 00, e-mail: info@ifs.mil.no.

IFS PUBLICATIONS ONLINE: ifs.forsvaret.no

› **INSTITUTT FOR
FORSVARSSTUDIER**
NORWEGIAN INSTITUTE
FOR DEFENCE STUDIES

› Kongens gate 4
Postboks 890 Sentrum
0104 OSLO, NORWAY